Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײנט 12 זײטען

פרייז 20 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 127 | Łódź, Niedziela, 2 czerwca 1935 r. | דרייצענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאג, א׳ סיון תרצ״ה | № 127

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דייטשע נאָטע צו פראַנקרייך
וועגן פראַנצויזיש-סאָוויעטישן אָפּמאַך

פּאַריז, 1 (ספּ. טעל.)

דער דייטשער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז, קעסטנער, האָט נעכטן איבערגעגעבן אין פראַנצויזישן אויסערן־מיניסטעריום אַ נאָטע פון דער דייטשער רעגירונג. די דייטשע נאָטע ענטהאַלט אַ רייה בעוואָרענישן בנוגע דעם פראַנצויזיש־סאָוויעטישן אָפּמאַך.

דער דייטשער קאָמוניקאַט זאָגט, אַז דער דאָזיגער פּאַקט איז אין סתירה מיט׳ן לאָקאַרנער אָפּמאַך. צוזאַמען מיט׳ן סאָוויעטיש־טשעכישן אָפּמאַך ענטהאַלט אויך דער דאָקומענט ווייניג איינגעשאַפטען, וואָס זענען אין איינקלאַנג מיט די בעשטימונגען פון׳ם פּאַקט פון דער פעלקער־ליגע. אויף אַזאַ אופן, וואָלטען די ביידע אָנגערופענע אָפּמאַכען, לויט דער מיינונג פון די פיהרער פון דער דייטשער פּאָליטיק, נישט געקענט גענומען ווערען אין אַכט אין דעם פאָרשלאַג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען דורך דער דייטשער רעגירונג בנוגע דעם דערלאָזען צווייזייטיגע אָפּמאַכען אין אַ פיל־זייטיגען נישט־אַנגרייפס־סיסטעם.

די דאָזיגע ערקלערונג איז אין פּאַריז אויפגענומען געוואָרען אָהן פערוואונדערונג, ווייל אַזאַ ערקלערונג האָט מען געקענט ערוואַרטען נאָך היטלער׳ס רעדע.

דינסטאג וועט פראַנקרייך געבען דעם ענטפער

פּאַריז, 1 (ספּ. טעל.)

„האַוואַס" איז מודיע: מיניסטער לאַוואַל איז צוגעטרעטען זיך בעקענען מיט׳ן דייטשען מעמאָראַנדום וועגען פראַנצויזיש־סאָוויעטישן אָפּמאַך. וואַרשיינליך דעם קומענדיגען דינסטאַג וועט אָפּגעשיקט ווערען קיין בערלין דער פראַנצויזישער ענטפער. פראַנקרייך זאָל פעסטשטעלען, אַז דער פראַנצויזיש־סאָוויעטישער אָפּמאַך איז לחלוטין נישט אין ווידערשפּרוך מיטן לאָקאַ[רנער פּאַ]קט.

פראַנקרייך קינדיגט איהר האַנדעלס-טראַקטאַט מיט דייטשלאַנד

פּאַריז, 1 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע רעגירונג האָט בעשלאָסען צו קינדיגען דעם פראַנצויזיש־דייטשען אָפּמאַך, וואָס רעגולירט די האַנדעלס־בעציהונגען צווישען ביידע לענדער. דער דאָזיגער אָפּמאַך פערלירט זיין גילטיגקייט דעם 1 יולי ד. י.

מען ערוואַרט, אַז אינגיכען זאָלען זיך אָנהויבען אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ נייעם דייטש־פראַנצויזישן האַנדעלס־אָפּמאַך לויט נייע יסודות.

דייטשלאַנד געגען אַ פיל-זייטיגען נישט-אַגרעסיע-אָפּמאַך

לאָנדאָן, 1 (ספּ. טעל.)

אַרומרעדענדיג דאָס דייטשע מעמאָראַנדום, זאָגט דער „דיילי טעלעגראַף" זיין מיינונג, אַז היטלער׳ס אָפּערטע, וואָס איז אָפּגעגעבען געוואָרען אויף דער קאָנפערענץ אין שטרעזאַ, איז רעווידירט געוואָרען. די צייטונג בעהויפּטעט, אַז דער דייטשער אַמבאַסאַדאָר האָט געזאָלט בעת זיין וויזיט ביים אויסערן־מיניסטער סיימאָן ערקלערען, אַז די דייטשע רעגירונג איז איצט נישט מסכים צו שליסען אַ פיל־זייטיגען נישט־אַגרעסיע אָפּמאַך, אויב די בעזונדערע מלוכות וועלען צווישען זיך שליסען אָפּמאַכען פון געגענזייטיגער הילף, ווי עס איז דער פראַנצויזיש־סאָוויעטישער און סאָוויעטיש־טשעכישער אָפּמאַך.

מלוכה-פּרעזידענט פעראָרדענט די עפענונג פון דער אויסעראָרדענטליכער סיים-סעסיע
צו ערלעדיגען די נייע וואַהל-אָרדינאַציע צום סיים און סענאַט

וואַרשאָ, 1 (טעלעפאָניש)

היינט נאָכמיטאָג איז געקומען אין סיים אַריין דער שעף פון יורידישען ביוראָ ביים מיניסטאָרען־ראַט ה׳ באַטשאַסקי, וועלכער האָט איבערגעגעבען די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט אַ פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט, לויט וועלכער דער פּרעזידענט עפענט היינט די אויסעראָרדענטליכע סיים־סעסיע כדי צו ערלעדיגען די פּראָיעקטען פון די אויסטאַוועס וועגען דער וואַהל־אָרדינאַציע צום סיים און סענאַט און וועגען דער וואַהל פון מלוכה־פּרעזידענט.

וואַרשאָ, 1 (טעלעפאָניש)

היינט אַ גאַנצען טאָג האָט אין סיים געהערשט אַן אומגעוועהנליכע בעוועגונג. די פערשטאַרקטע בעוועגונג האָט זיך ערקלערט דערמיט, וואָס אויף היינט איז צוזאַמענגערופען געוואָרען דער גאַנצער בעבע־קלוב, כדי צו בעטראַכטען 3 פּראָיעקטען פון אויסטאַוועס, וועלכע זענען לעצטענס אָנגענומען געוואָרען דורך די קאָנסטיטוציע־גרופּען פון סיים און סענאַט. עס האַנדעלט זיך וועגען די אויסטאַוועס וועגען דער וואַהל־אָרדינאַציע צום סיים, צום סענאַט און אַ פּראָיעקט פון אַן אויסטאַוועס וועגען דער וואַהל פון מלוכה־פּרעזידענט.

ביי דער זיצונג פון קלוב האָט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג דאָס פּרעזידיום פון בלאָק.

די פּראָיעקטען האָבען רעפערירט וויצע־מאַרשאַלעק צאַר און דעפּ. פּאָדאָסקי.

—=—

אַרעסטירט אין ווין אַ עסטרייכישן מיניסטעריאַל-ראַט
אָנפיהרער פון אַ היטלערישער פּרעסע-אַגענטור

ווין, 1 (ספּ. טעל.)

דאָ איז נעכטען אַרעסטירט געוואָרען דער מיניסטעריאַל ראַט ד״ר הערמאַן פּענקאָווסקי. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז ער איז געווען אַ פיהרער פון אַ קאָנספּיראַטיווער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער פּרעסע אַגענטור „אילינאַלע קאָרעספּאָנדענץ". צוזאַ מען מיט איהם זענען אַרעסטירט געוואָרען נאָך 20 פּערזאָן, דערונטער די צוויי בעקאַנטע זשורנאַליסטען עריק סטיאַטני און אָטמאַר סקירא. די אַרעסטירטע זענען נידריגע מלוכה בעאַמטע.

עס זענען קאָנפיסקירט געוואָרען אַ סך אומלעגאַלע ביולעטינען, שרייב מאַשינען, רשימות פון פּערזאָנען, וואָס האָבען דערהאַלטען דעם נאַציסטישען ביולעטין, און אַנדערע קאָמפּראָמיטירענדע מאַטעריאַלען!

—=—

פּרעזידענט רוזוועלט וועט אַפּעלירען צום אַמעריקאַנישען פאָלק

וואַשינגטאָן, 1 (ספּ. טעל.)

לויט דער מיינונג פון פּרעזידענט רוזוועלט, האָט די דעציזיע פון העכסטען טריבונאַל וועגען דער פראַגע נ. ר. א. געשאַפען אַ קאָנסטיטוציאָנעלען קריזיס, און האָט געשטעלט דאָס אַמעריקאַנישע פאָלק פאַר איינס פון די ביידע: אָדער איינהאַלטען די קאָנסטיטוציע אין איהר קראַפט אין דער איצטיגער פאָרם, אָדער אַפּוואַרפען אַלע מאָדערנע ווירטשאַפטליכע און געזעלשאַפטליכע געזעצען.

פּרעזידענט רוזוועלט האָט איצט נישט בדעה אַרויסצוטרעטען פאַר׳ן קאָנגרעס מיט דער פאָדערונג אַריינצוטראָגען אַן אויסבעסערונג אין דער קאָנסטיטוציע אין דעם זין, אַז עס זאָל בעגרעניצט ווערען די קאָמפּעטענץ פון העכסטען טריבונאַל. ער וועט, דאַגעגען זיך ווענדען מיט אַן אַפּעל צו דער עפענטליכער מיינונג.

די אינדוסטריעס פון מעטאַל און טעקסטיל האָבען בעשלאָסען איינצוהאַלטען אין קראַפט די קאָדעקסען פון נ. ר. א. טראָץ דעם בעמערקט מען אין גאַנץ אַמעריקא אַ רעדוקציע פון די פּרייזען אויף פערשידענע אַרטיקלען, ס׳ווערען אויך פערקלענערט די אַרבייטס לוינען און די אַרבייטס שעה׳ן ווערען פערלענגערט. די פאַרט אַרבייטער ביים שטילען אָקעאַן דראָהען מיט אַ שטרייק, דעם 16 יוני פערשטרייקען 400 הונדערט טויזענד גרעבער.

—=—

מורא׳דיגע שטורעמס איבער דייטשלאַנד

בערלין, 1 (ספּ. טעל)

איבער אייניגע געגענדען פון דייטשלאַנד האָט זיך דורכגעטראָגען אַ שרעקליכער שטורעם פערבונדען מיט דונערס. אייניגע מענשען זענען דערהרגעט. פיל געביידעס זענען פערניכטעט געוואָרען. פון אַ דונער האָט אין מיטעל־פּרייסען אויפגעריסען אַ לאַגער מיט דינאַמיט. ביים אויפרייס האָבען פיל מענשען געפּטרט דאָס לעבען.

אַ שיף מיט אַלע מענשען איז פערברענט געוואָרען אויפ׳ן ים

אַסטראַכאַן (?) — אַסערדיידזשאַן, 1 (ספּ. טעל.)

אויף אַ סאָוויעטישען ־ציסטערן־דאַמפער אויף דעם קאַספּישען ים איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. 27 מענשען פון דער מאַנשאַפט זענען אומגעקומען.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז פריימאַג, דעם 31־טען מאי ד. י. געשטאָרבען אין עלטער פון 75 יאָהר, אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, באָבע, שוועסטער, שוועגעריז און טאַנטע

נ״ע חיי רוטענבערג בת ר׳ שאול בארוכין ז״ל

די לוי׳ קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 2. יוני 1935, 3 אַ זייגער נאָכמ. פון טרויער־הויז, שרודמיעסקאַ 62, וועגען וואָס עס טיילען מיט, די אין טיפען טרויער פערבליבענע

זיהן, שניר, אייניקלעך און פאַמיליע.

20 טויזענד מענשען דערהרג'עט

בעת א שרעקליכער ערדציטערניש אין בעלודזשיסטאַן

לאָנדאָן, 1 (ספּ. טעל.)

פון בריטישען בעלודזשיסטאַן זענען היינטיגע נאַכט אָנגעקומען ידיעות וועגען אַ מורא'דיגען ערד־ציטערניש, וועלכע האָט נישט צו זיך קיין גלייכען אין דער געשיכטע פון די שרעקליכסטע נאַטור־קאַטאַסטראָפעס פון די לעצטע יאָהרען.

די ערד־ציטערניש האָט אַרומגעכאַפּט ריזיג גרויסע שטחים לאַנד. עס איז כמעט איינגאַנצען פאַרניכטעט געוואָרען נישט בלויז בעלודזשיסטאַן מיט איהר הויפּט־שטאָט קעטטאַ און אייניגע אַנדערע שטעט, נאָר עס האָבען אויך געליטען גרויסע היזקות די גרעניץ־שטעט פון אַפגאַניסטאַן. די נאַטור־קאַטאַסטראָפע האָט זיך אויך געלאָזט פיהלען אַפילו אין דעם ווייטען קאַנדאַהאַר.

לויט די ביז־איצטיגע ידיעות, האָט די ערד־ציטערניש פאַרורזאַכט דעם טויט פון העכער 20 טויזענד מענשען. עטליכע צענדליג טויזענד מענשען זענען פאַרוואונדעט געוואָרען.

די דאָזיגע ידיעות גיבען נאָך נישט קיין פול קאָם בילד פון גרויזאַמען חורבן, ווייל די ציפערן זענען נוגע בלויז די גרויסע שטעט, וואָס זענען געטראָפען געוואָרען פון דעם נאַטור־אומגליק. עס איז קיין צווייפעל נישט, אַז פון דער ערד־ציטערניש, זענען אומגעקומען אומצעהליגע מענשען אויך אין די קליינע שטעטלעך און אין די דערפער, וואָס געפינען זיך אין די טאָלען און צווישען בערג.

די ענגלישע מאַכט אין קעטטאַ פאַראינטערעסירט זיך קודם־כל מיט'ן גורל פון די אייראָפּעער. אין דער פאַרניכטעטער הויפּט־שטאָט פון בעלודזשיסטאַן, איז על־פּי־נס נישט פאַרניכטען געוואָרען דער בנין פון די מיליטערישע קאַזאַרמעס וואָס געפינט זיך אויפ'ן וועג אין עק־שטאָט. די געביידע איז תיכף פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַ שפּיטאָל, פאַר די מאַסען פאַרוואונדעטע, וועלכע ווערען געברענגט פון אַלע עקען לאַנד מיט אויטאָס.

לויט די געלויפיגע בערעכנונגען זענען אין קעטטאַ אומגעקומען ביז צוויי הונדערט אייראָפּעער, פון אונטער די חורבות פון די געוועזענע רעגירונגס־געביידעס האָט מען אַפּוירגענומען 53 דערהרגעטע און 513 שווער — פאַרוואונדעטע. עס איז אויך אומגעקומען דער גאַנצער ענגלישער קאָרפּוס אין קעטטאַ.

די שרעקליכע ערדציטערניש האָט אין משך פון 1 מינוט פאַרוואַנדעלט די רייכע שטאָט קעטטאַ, וועלכע איז אַ וויכטיגער סטראַטעגישער פּונקט צווישען אינדיען און אַפגאַניסטאַן. אין באַרג צו־בראָכענע ציגעל, אייזען, בעטאָן, האָלץ פון די איינגעפאַלענע הייזער.

אין די גאַסען וואַלגערן זיך קופּעס טויטע מענשען. פון אונטער די חורבות פון פיל הייזער הערען זיך נאָך שוואַכע, דערשטיקטע קרעכצען פון מענשען. פון אינדיען ברענגען ספּעציעלע צוגען מעדיצינישע הילף, און לעבענסמיטלען פאַר די פאַרוואונדעטע לעבען־געבליבענע.

די שטאָט טשאַמאַן איז אינגאַנצען אָפּגעמעקט. אַלע מענשען אומגעקומען. די הייזער פאַרניכטעט. די שטעט אוסטאַנג און קאַלאַט זענען טיילווייז פאַרניכטעט. אין מוסטאַנג זענען אומגעקומען 5000 מענשען.

נאַכט־פּאָגאַטאָוויע „לינת הצדק"

היינט, זונטאַג, ד. 2־טען יוני ה. י. 4 א זייגער נאָכמ. קומט פאָר א גראַנדיעזער

גאָרטען־פאַרווייל־ונג

פּאַרק העלענאָוו

ספּעציעל צו דער פאַרווייל־ונג איז אַנגאַזשירט געוואָרען די באַקאַנטע אַרטיסטין, זינגערין, ליבלינג פון פּובליקום

לאָלאַ פאָלמאַן

אין פּראָגראַם: ס'אַרט מיך נישט; יחוס; אַ סטאָליאַר־וואַרשטאַט; אַרבעטלאָז; אַ שידוך; די דאַמע מיט'ן הינטל; איך און דו; שמחות ביי יודען; דאָס מיידעל פון מאַרקעט; פאַמיליען־גליק; דריי בנים; אַ נאַקעטער יונג פון די בלאַטעס; מאַיאַ כאַטע ז'קראַיו און אַנדערע. אַלע טעקסטען פון דיכטער יצחק פּערלאָוו. מוזיק: הענעך קאָהן. ביים קלאַוויר: רעגינאַ פינשטיין.

פאַרבונדען מיט א גרויסער פאַנטאַזיע לאָטעריע. ● סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער דיר. סטעוו. פּיעטרושקאַ. רייכער בופעט. בילעטען צו 1 זל. פאַר יוגענד 54 גר. צופאָהר מיט טראַמווייען 4 און 8.

נאָך א קורצען איבעררייס איז דער ניי־רעמאָנטירטער רעסטאָראַן „Bar Rogożyka" Zielona 11 טעל. 189-14

פון 28/V ד. י. ווידער נאָרמאַל טעטיג. אין גיט גרויס טעגליך געשמאַקע מיטאָגען און אָווענדברויטען

צו ביליגע פּרייזען! — העפליכע און שנעלע בעדינונג! מיט אכטונג „BAR ROGOŻYKA"

וואַרנונג פאַר לאָדזער יודען אויף די זומער־וואוינונגען!

לאָדזער, וואָס געפינען זיך אויף זומערוואוינונגען אין דער אומגעגנד פון לאָדז. דאַרפען ביים קויפען אַנ'עוף (היהן, גאַנז, אינדיק א. אז. וו.) שטרענג אכטונג געבען אויף דער פּלאָמבע פון לאָדזער ראַבינאַט אַלס בעווייז, אַז דאָס עוף איז פון כשר'ע שחיטה.

פאַר דער כשרות פון נישט פּלאָמבירטע עופות, איז דער ראַבינאַט נישט פאַראַנטוואָרטליך,

ועד הרבנים לעדת לאָדז.

א' סיון תרצ"ה.

הכשרים אויף סירוז

ווערען אַרויסגעגעבען די פליישער נאָר היינט. מאָרגען און דינסטאַג, דעם 2, 3 און 4־טען יוני אין די שעה'ן פון 10 ביז 3 און פון 7 ביז 9 אָווענד.

ועד הרבנים לעדת לאָדז.

א' סיון תרצ"ה.

כ"ט אייר תרצ"ה — מזל־טוב! — 1. VI. 1935

אונזערע ליבע שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

דינה מיט אונזער שוואָגער און אָנקעל שלמה זשולטי

ווינשען מיר פיל גליק און נחת צו דער פאַרלאָבונג פון זייערע ליבע איינאונאיינציגע טאָכטער

עלאַ מיט ה' דוד פּאָוויגאַן

גלייכצייטיג ווינשען מיר דעם יונגען פאַרלאָבונגס־פּאָר אַ גליקליכע צוקונפט און זייער לעבענס־וועג זאָל מיט בלומען בעציהרט זיין.

העלאַ, שמחה און אַבראַמעק איילזנער
אסתר, העניעק, דאַניעל און אַנאַ ראַגאָווסקי

מעלדונג.

אויף דער פאַרזאַמלונג פון די מיטגלידער פון שניי־דער־כאַלופניקעס־פאַראיין, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 7, וועלכע איז פאָרגעקומען דאָנערשטאַג דעם 30־טען מאַי ד. י. אין דער עקספּאָזיטור פּיעטריקאָווער 20 איז בעשלאָסען געוואָרען 1) אויפצופאָדערן די חברים שערמאַן און לאַנגנאַם זיי זאָלען צוטרעטען צו דער אַרבייט, 2) אויפ־פאָדערן די פאַרוואַלטונג פון אויבענדערמאָנטען פאַראיין, אַז אין פאַרלויף פון 14 טעג זאָל גערופען ווערען אַ גע־נעראַל־פאַרזאַמלונג מיט וואַהלען.

מיט אכטונג די פאַרזאַמלונג

אונזער חשוב'ן גבאי דוד ריינערמאַן צו דער חתונה פון זיין טאָכטער דבורה מיט ה' שמחה ריינערמאַן ווינשען מיר מזל־טוב און דעם יונגען פּאָר אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.

מענדל קוטערמינץ און פאַמיליע, יעקב גליצענשטיין און פאַמיליע

חברת הכנסת כלה נ. ק. פּיעטריקאָווער 33

מודעה!

דערמיט מעלדען מיר אונזערע ג' מיט גלידער, דאָס מאָנטאַג, דעם 10/6 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר די יעהרליכע

אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג

אין אונזער אייגענעם לאָקאַל לויט'ן גע הערינגען טאָג־אָרדנונג. די פאַרוואַלטונג

בעמערקונג: אויב עס וועט נישט קומען די נעהטערונג צאָהל מיטגלידער, וועט די פאַר־זאַמלונג פאָרקומען 7 אָווענד ביי יעדע צאָהל מיטגלידער. 7981

קראָקאָ שפּילט גליקליך

צווישען די איינוואוינערס פון קראָקאָ, וועלכע זענען דורך דער פאָרטונע בעגליקט גע־וואָרען אין דער לעצטער קלאַס פון דער 32־טער לאָטעריע, געפינט זיך אויך די פרעלין זאָפיע ס. וועמענס פאָטאָגראַפיע מיר זעהען אונטען.

די פרל. ס. איז אַ בעאַמטין און די 10 טויזענד זל., וועלכע זי האָט בעקומען אַרבעט דעם, וואָס זי איז געווען די בעזיצערין פון פערטעל לאָס פון נומער 181,917, אויף וועלכען ס'איז געפאַלען 50 טויזענד זל. — איז פאַר איהר אַ קאָלאָסאַלע הילף און ס'וועט איהר פאַרזיכערען אַ רוהיגע צוקונפט.

כדי די צוקונפט זאָל זיין נאָך ליכטיגער, פּרובירט נאָך די פרל. ס. גליק אין דער 33־טער לאָטעריע, וועלכע גיט, חוץ די גרויסע געווינסטען אין די נאָרמאַלע פיר קלאַסען, נאָך אַ צוגאָב־גווינזדקע־ציהונג.

זי האָט שוין אָנגעקויפט אַ לאָז צו דער ערשטער קלאַס, וויל די ציהונג הויבט זיך אָן דעם 19־טען ה. ח.

פּלעביסציט־קאָמיסיע

ביים ברית הצה"ר אין לאָדז

די וואַהלען קומען פאָר היינט, זונטאַג, ד. 2. יוני פון 10 פריה ביז 9 אָווענד אין פאָלגענדע לאָקאַלען:

וואַהל־לאָקאַל נ' 1 ברית הצה"ר 6־טער שטראָפיען 2 פאַר די איינוואוינער פון צענטרום פון שטאָט פון פּולנאָצנאַ—אָגראָדאָוואַ איינ־שליסליך ביז גלובאַ—באַנדורסקיעגאָ.

וואַהל־לאָקאַל נ' 2 בית"ר לאַגיעווניצקאַ 16 (זגערזשער 23) פאַר די איינוואוינער פון אַלט־שטאָט ביז אָגראָדאָוואַ—פּולנאָצנאַ אויסשליסליך.

וואַהל־לאָקאַל נ' 3 זשגאָווסקאַ 8 פאַר די איינוואוינער פון דרום זייט פון שטאָט (גייערס ראַיאָן) פון גלובאַ—באַנדורסקיעגאָ אויסשליסליך

פּענסיאָנאַט „ווײַנגאַטט"

קאָלומנאַ, לובעלסקאַ № 15 טעל. נומ' 13.

ערשטקלאַסיג, עלעגאַנט מיט'ן בעסטען קאָמפאָרט. שטרענג כשר! די מאָדערנסטע בעקוועהמליכקייטען!

הייוועז

בעקאַנט מיט איהר קוואַליטעט

„NIECHCICE" טעגליך פריש פון דער עלטסטער פאַבריק אין פּוילען

צו קאָנקורענץ־פּרייזען

צמפּפעהלט ש. גאָלדלוסט, אַל. קאָשטשושקי 32.

נאָר פאַר מענער!

דער לאַנג־עקזיסטירענדער לאָדזער ערשטקלאַסיגער ספּעציאַליסט פון הויזען איז צוריקגעקומען פון פּאַריז. ווער עס וויל טראָגען הויזען לויט דער לעצטער מאָדע דאַרף זיך ווענדען נאָר צו דעם ספּעציאַליסט פון הויזען.

B. FAJWLEWICZ אַלעע 1. מאַי 2, פראָנט, 1. שטאָק

קומט און איבערצייגט אייך! רעקלאַמע פּרייזען!

דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע העבער צוליב'ן טויט פון דעם געשעצטען און אונפאַרגעסליכען

נ"ע מרדכי מנחם העבער

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

מ. שפּיטוואָק, פּ. יודקיעוויטש.

Dr. med.

E. Gutman

קינדער־קראַנקהייטען

בעמט ווידער אָן

Gdańska 26, tel. 173-00.

טעגליך פון 11—1 און פון 4—7 נאָכמ.

ישר! ווישניאָווא־גורא כשר!

טעלעפאָן נומ' 7

פּענסיאָנאַט „זדראָוויע"

פון פרוי ראַפּאַפּאָרט

נעמט אָן בעשטעלונגען אויף יום־טוב.

גרינדליך רעמאָנטירט און מעבלירטע צימער

דער גוט בעקאַנטער

באַמבערג'ס פּענסיאָנאַט

איז ביי־אָטוואָצק

נעמט אָן געסט צו זעהר גוטע בעדינגונגען. פאַר פאַמיליעס גרויסע הנחה־פּרייזען. ערפאָהרען ביי באַמבערג, נאָוואָמיעסקאַ 6 און אין דער עקספּעדיציע אָגראָדאָוואַ 2. אויף שבועות ספּעצ. רעקלאַמע־פּרייזען.

לעכער

ווערען אויפגענעמט ביי ג. נאָרמאַן שרודמיעסקאַ 8

אויערען, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוזע־אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ־טאָרישעס פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.

Z. DATYNER

אורלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2—8 און פון 6—8 אָוו.

Dr. med.

D. Frid

אינערליכע קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען אויף זאַוואַדזקאַ 16a

פראָנט 1 שט. טעל. 224-78

נעמט אָן פון 9—10 און פון 5—7 אָוו.

Dr. Med.

J. Schlosser

כירורג

האָט זיך איבערגעצויגען אויף צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16

נעהמט אָן טעגליך פון 4—7 אָוו.

דאס הארץ פון מארשאל פילסודסקי אין ווילנא

די טרויער-פראצעסיע און דאס ארייננמויערן די אורנע מיט'ן הארץ פון מארשאל אין ווילנער טעמפעל

דאָס האַרץ

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ברענגען דאָס הארץ פון מארשאל יוזעף פילסודסקי קיין ווילנע, שרייבט נ. סווערדלין אין ווילנער „צייט" אָט וואָס:

דאָס הייליגסטע, טייערסטע, ווארימסטע און בעסטע, וואָס א מענש פערמאָגט — איז דאָס הארץ.

דאָס הארץ פיהלט, וועהטאָגט, פרעהט זיך, ציטערט און קלאפט צוזאמען מיט'ן נאָהענטען פריינד און ליבען חבר.

א הארץ לאָזט זיך נישט אזוי לייכט פערפיהרען. א הארץ פיהלט דאָס אינטימסטע און דאָס אמת'ע.

דאָס איניקסטע פערבאָרגט מען אַלע מאָל טיף, טיף אין הארצען, דאָס ריינסטע שפּריינסטע, די קרוין פון די חלומות, די ציהרונג פון די טרוימען.

א הארץ קען אָבער שטארקער אָנהויבען אויך קלאפען, ווען ס'געפינט זיך אין אנ'אייגענער, כמעט ווי היימישער אומגעבונג. א הארץ קען זיך פיבערהאפטער צאפּלען אין תחום פון א שטאָט, מעג זי אפילו אויך הייסען: — ווילנא.

דאָס הארץ פון ערשטען פוילישען מארשאל וועט אין ווילנע רוהען און פון דאנען בעהארצען דעם גאנצען פוילישען פאָלק.

נאָך ביים לעבען פלעגט דער מארשאל זיין אנ'אָפטער גאסט אין אונזער ווילנא.

אָט אַ־די וואונדערבארע שטאָט האָט איהם קיינמאָל צו רוה נישט געלאָזט. פון בענקשאפט פלעגט ער נאָך איהר אויסגעהן און געצויגען מיט טויזענטער פערים פלעגט ער קומען אין דער שטאָט אריין, אויף איהר שוים זיך אויסרוהען און אנזאפען זיך מיט איהר פרידליכער, שעפערישער, בעהארצטער אטמאָספער.

מיט א געוואלטיגער עקשנות, עכט ליטווישער עקשנות און מיט אנ'אומגעהויערער טרייהייט, מיט אנ'אמת ליטווישער טרייהייט, פלעגט דער מארשאל צערטלען און כאָוועט דעם אָנדענק און אָנבליק פון זיין ווילנא.

און טריי איז ער געבליבען זיין שטאָט אפילו נאָכ'ן טויט. און געגעבען האָט ער ווילנא דאָס הייליגסטע און טייערסטע, דאָס אינטימסטע און נשמהפולע — דאָס הארץ!

ווילנא וועט דעם מארשאל'ס הארץ אויפהיטען ביי זיך. גוט אָבער וואָלט געווען ווען די, וואָס וועלען ציהען די מלוכה־פערדים אין נאָמען פון מארשאל און זיין הארץ, זאָלען גוט, גוט בעגרייפען און פיהלען דעם אמת'ן ריטם פון א הארץ פון א גרויסען העלד, פיהרער פון א פאָלק און וויטזיכטיגען מלוכה מאַן.

א הארץ טאָר מען נישט פערטאכלעווען. ס'איז א גרויסע און שווערע ירושה...

ווילנא, 1 (טעלעפאָניש)

פרייטאָג אינדערפריה איז דאָס הארץ פון מארשאל יוזעף פילסודסקי, וואָס געפינט זיך אין א זילבערנער אורנע, אריינגעשטעלט געוואָרען אין דער אָסטראָבראַם־קירכע פון דער הייליגער טערעסא.

אויפ'ן ווילנער פעראָן האָט דאָס אָנקומען פונם צוג מיט'ן הארץ פון ערשטען פוילישען מארשאל אָפּגעוואַרט דער אינערן־מיניסטער קאשטשאלקאָווסקי, געוועזענער פרעמיער פריסטאָר, דער ווילנער וואָיעוואָדע יאשטשאָלט, די גענעראליציע מיט'ן גענעראל זשעליגאָווסקי, דאָמב־ביערנאצקי, ליטוואנאָוויטש און גאָרזשעיעווסקי'ן אין דער שפּיץ.

7.20 איז דער צוג מיט'ן הארץ פון פערשטאָרבענעם מארשאל אָנגעקומען אויפ'ן ווילנער באַהנהויף. די קעפּ פון אַלע אָנוועזענדע אין מאָמענט, ווען דער צוג איז אָנגעקומען אויפ'ן פעראָן, זענען ענטבלויזט געוואָרען. אינם וואגאָן זענען אריין: מיני. קאשטשאלקאָווסקי, ג. פרעמיער פריסטאָר, וואָיעוואָדע יאשטשאָלט און די אָנוועזענדע גענעראלען, וועלכע האָבען אראָפּגענומען די אורנע מיט'ן מארשאל'ס הארץ און לאנגזאם אוועק אין רעצעפּציע־זאַל, פאר וועלכען עס זענען אוועקגעשטעלט געוואָרען 2 פאָדיומס מיט ברענענדיגע פאקעלען, בעציהרטע מיט שארפען פון אָרדער „ווירטוטי מיליטארי". נעבען דער אורנע האָבען געבילדעט אנ'עהרען־וואך פון אָפיצירען מיט'ן פיהרער פון דער לעגיאָנען־דיוויזיע גענ. סקווארטשינסקי בראש. נאָך דער אורנע זענען געגאנגען: די אלמנה פון מארשאל, וועלכע איז געפיהרט געוואָרען פון אדאם פילסודסקי, די טעכטער פון מארשאל, וואנדא און יאגאָדא, די ברידער פון מארשאל, יאן און קאזשימיעזש, ווי אויך די וויטערדיגע משפחה און די פערזאָנען, וואָס זענען מיטגעפאָהרען פון ווארשא.

צווישען די, וואָס זענען געגאנגען נאָך דער אורנע מיט'ן הארץ פון מארשאל פילסודסקי, זענען געווען: מיני. קאשטשאלקאָווסקי, גענ. קזשעמיענסקי, ג. פרעמיער פריסטאָר, וואָיעוואָדע יאשטשאָלט, גענ. זשעליגאָווסקי, גענ. דאָמב־ביערנאצקי, ליטווינאָוויטש, גאָרזשעיעווסקי, רופּערט, וויעניאווא־דלוגאָשאָווסקי, דער ווילנער שטאָט־פּרעזידענט מאלעשעווסקי, דער רעקטאָר פון באטאָרי - אוניווערזיטעט, רעפּוטאטען, פארשטעהער פון ווילנער וואָיעוואודזטוועאמט, מאגיסטראט, פון לעגיאָניסטען - פערבאנד, „סטשעלעץ" א. א.

דורך די גאסען קאַלעיאָווא און אָסטראָבראמסקא איז געגאנגען צו דער אָסטראָבראַם א בעוועגליכער שפּאַלער פון קינדער אָנגעטוענע אין ווייסען.

ריזיגע מאסען מענשען זענען אין טיפער שטילקייט געשטאנען אויף די גאסען, וואו די טרויער־מאַניפעסטאציע איז דורכגעגאנגען, און ענטבלויזט די קעפּ. אויף דעם גאנצען טרויער־וועג זענען פון די הייזער ארויסגעהאנגען געוואָרען שווארצע פעהנער. די שוי־פענסטער זענען געווען פערציהרט מיט די בילדער און דעם ביוסט פון מארשאל, געהילט אין קרעפּ. די גאסען, דורך וועלכע ס'האָט געצויגען די טרויער - פראָצעסיע, זענען געוואָרען פערשאָטען מיט צווייגלעך פון נאָדעל־ביימער. ווען דער טרויער־צוג איז אָנגעקומען, האָבען קינדער געשאָטען בלומען. לענג־אויס דעם גאנצען וועג האָבען געבילדעט א שפּאלער די שול־יוגענד, מיליטער און די אָרגאניזאציעס פ. וו.

ווען דער טרויער־צוג האָט זיך דערנעהנטערט צו דער אָסטרא־בראַם, האָט זיך דערהערט דער „העינאַל" פון דער דאָזיגער קירכע. פאר דער אָסטרא־בראַמער קאַפּליצע האָבען אָפּגעוואַרט דעם צוג די גייסטליכע מיט'ן ביסקופּ מיכאַלקעוויטש אין דער שפּיץ. די גייסטליכע האָבען געזאָגט תפילות, ווען די אורנע האָט זיך דערנעהנטערט צו דער קירכע. אָפּצירען האָבען די אורנע מיט'ן הארץ אין דער קאַפּליצע אַוועקגעשטעלט אויף א פאָדיום בעדעקט מיט פּורפּור־געוואנט. פּולקאָווניקעס האָבען געהאַלטען אנ'עהרען־וואך.

אין דער קאַפּליצע איז אריין די אלמנה פון מארשאל, איהרע טעכטער, די רעגירונג און די גענעראליציע. ביסקופּ מיכאַלקעוויטש האָט אָפּגעריכט א טרויער - גאָטעסדינסט און דערנאָך איז אויף דער לינקער זייט פון דער קירכע פון דער הייליגער טערעסא, נעבען א פילאַר, איינגעמויערט געוואָרען די אורנע מיט'ן הארץ פון מארשאל. די עפענונג, אין וועלכער עס איז אריינגעשטעלט געוואָרען די אורנע געפינט זיך אויף א הויך פון 3 מעטער און איז בעשלאָגען מיט רויטען אטלאס. צום איינמויערן האָט צוגעטראָגען די אורנע צו דער נישע די פרוי פון מארשאל פילסודסקי, וועלכע האָט נעבען דער אורנע אוועקגעלעגט צוויי בוקעטען בלומען. די עפענונג איז פערמאכט געוואָרען מיט א שטאָלענער פּליטע, אויף וועלכער עס זענען געווען אויסגעהעמערט די צייכענס פון דער ערשטער בריגאדע. דערנאָך איז אריינגעמויערט געוואָרען א שטיינערנע פּליטע מיט א געוועהנליכען צלם פון א העלערן קאָליר. ביים אריינמויערן די פּליטע איז געשטאנען די אלמנה און די 2 טעכטער.

9 א זייגער איז די פייערליכקייט פון אוועקלעגען דאָס הארץ פון מארשאל פילסודסקי אין דער אָסטראָבראַמער קירכע פון דער הייליגער טערעסא פערענדיגט געוואָרען.

ווילנא, 1 (טעלעפאָניש)

11 בייטאָג איז די קירכע געעפענט געוואָרען פאר'ן צוטריט פון דער בעפעלקערונג. ביי דער נישע, וואו עס איז איינגעמויערט געוואָרען דאָס הארץ פון מארשאל, איז אוועקגעשטעלט געוואָרען א עהרען־וואך. פאר דער נישע איז אוועקגעלעגט געוואָרען א גרויסער קראנץ פון ווייסע און רויטע רויזען און שארפען מיט אנ'אויפשריפט: „זיין דערלייזער — דער ווילנער אוניווערזיטעט".

נאָך דיפייערליכקייטען איז די פרוי פון מארשאל און די טעכטער געווען ביי אדאם פילסודסקי און שפּעטער צוריקגעפאָהרען קיין ווארשא.

די רעשטע פון מארשאל פילסודסקי'ס מוטער געבראכט קיין ווילנא

ווילנא, 1 (טעלעפאָניש)

היינט 1 בייטאָג איז פון ליטא געבראכט געוואָרען דער טויטער קערפּער פון מארשאל פילסודסקי'ס מוטער, דער צוג, וואָס האָט געפיהרט די רעשטען פון דער פערשטאָרבענער, זענען אנטקעגענגעפאָהרען די פאמיליע, וואָיעוואָדע יאשטשאָלט, גענ. דאָמב־ביערנאצקי, גענ. ליטווינאָוויטש, גענ. סקווארטשינסקי, ווילנער שטאָט־פּרעזידענט א. א.

אין דער קירכע פון דער הייליגער טערעסא איז אָפּגעריכט געוואָרען א תּפילה.

ארפּוילישער צוזאמענפאהר פון יודישע קהלות

צו בעעהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי

ווארשא, 1 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט זונטאָג, עפענט זיך דער אלפּוילישער קהלות צוזאמענפאהר פאר דער פראגע פון בעעהרען דעם אָנדענק פון מארשאל יוזעף פילסודסקי דורכן פוילישען יודענטום. די ביוראָ'ס פון דער ווארשאָווער קהלה — חוץ דער בית החיים אָפּטיילונג — וועלען דעם זונטאָג'דיגען טאָג זיין געשלאָסען.

טראנספּארטען קיין ארץ־ישראל ערלעדיגט אמשנעלסטען דירעקט
Przedborski, Kolner i S-ka Łódź, Sienkiewicza 6
tel. 247-75
מיר ערטיילען אומזיסט אלערליי אינפאָרמאציעס.

אנגעהויבען זיך אין גאנץ פוילען די זאמלונג פארן יער פילסודסקי

ווארשא 1 (יט"א טעלעפאָניש)

די צענטראלע פון קק"ל טיילט מיט דער יט"א:

די צענטראלע פון קרן קימת אין פוילען האָט אין משך פון פריימאָגדיגען טאָג, נאָכן פערעפענטליכען דעם אויפרוף וועגען יער פילסודסקי בעקומען טעלעפאָנישע און טעלעגראפישע מיטטיילונגען פון א רייהע גרעסערע און קלענע שטעט וועגען דער שאפונג פון ספּעציעלע קאָמיטעטען, אין וועלכע עס זענען פערטרעטען פארשטעהער פון אַלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. די קאָמיטעטען זענען שוין צוגעטרעטען צו אָרגאניזירען די זאמעל אקציע פארן פילסודסקי וואַלד. די ווענדונג פון קרן קימת צו די קהלות וועגען בעטייליגען זיך אין דער אקציע פון פוילישען יודענטום צו בעעהרען דעם אָנדענק פון מארשאל פילסודסקי דורך דער פלאנצונג פון א וואלד אויף זיין נאָמען, איז אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס אויפזעהען.

יאפּאן פערבעט כינא אויף פריינד שאפטס-אונטערהאנדלונגען

לאָנדאָן, 1 ספּ. טעל.

פון שאנכאי איז מען מודיע, אז אין דער דאָרטיגער יאפּאנישער צייטונג איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אנ'ארטיקעל פונם שעף פון דער יאפּאנישער מיליטערישער מיסיע אין מוקדען וועלכער פערוּפט זיך אויף די אַלץ וואקסענדיגע סאָוויעטישע בעוואָפנונגען, צוליב וואָס ער לעגט פאָר צו שליסען א פריינדשאפט אָפּמאך צווישען יאפּאן און כינא.

פון שאך-טורניר פאר דער פוילישער מייסטערשאפט

ווארשא. 1 (טעלעפאָניש)

אין דער זיבעטער רונדע וועגען דער שאך מייסטערשאפט אין פוילען האָט קאלסקי געוואונען ביי אפּלען, שעכטער ביי קרעמערן, ה. פרידמאן ביי זאוואדזקי'ן, סוליק ביי מאקארטשיק'ן, ד"ר קאָן האָט פערשפּילט ביי שפּירא'ן, וואיטשעכאָווסקי ביי א. פרידמאן, די פּארטיעס פון ס פרידמאן — ניידאָרף, גערשטענפעלד—ד"ר טארטאקאָווער, רעזעדזשינסקי—פּיומעסער האָבען זי פערענדיגט מיט רעמי!

Dr. P. Braun
Dr. med.
צוריקגעקעהרט פון פאריז
ספּעציאַליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקה.
נעהמט אָן פון 8–1 און פון 4–8 אוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

Dr. REICHER
פּאלודביאַווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוועגד

SUDORYN „Ap. Kowalski" usuwa POT i WOŃ Wystrzegać się naśladownictw.

קינא־טעאטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16
הייַנט און פאלג. טעג
JOSE MOJICA
אין דעם מיטרייסענדען און פּרעכטיגען פילם א.ג.
דאס ליד פון א קאזאק
אויסערן פּראָגראם:
וואכען־איבערזיכט פון פאַט.
אָנהויב 4 א זייגער נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 א זייגער

היטלערס ענטפער אויף די 6 פראגעס פון ענגלאנד

לאָנדאָן, 1 ספּ טעל

פאָרעין אָפיס האָט היינט דערהאַלטען פון ענגלישען אמבאסאדאָר אין בערלין די אויפקלערונגען, וועלכע זענען נעכטען געגעבען געוואָרען דעם ענגלישען אמבאסאדאָר אין דייטשען אויסערן מיניסטעריום אַלס ענטפער אויף די 6 פראגען, וועלכע די ענגלישע רעגירונג האָט געשטעלט היטלערן בנוגע זיין רעדע אין רייכסטאָג.

עס שטעלט זיך ארויס, אז דער וועג צו דער פעלקער ליגע איז פאר דייטשלאנד ווידער געשלאָסען, בנוגע אנ'אַלזייטיגען נישט אָנגרייפס אָפּמאך אין מזרח אייראָפּא האָט דייטשלאנד א פערקעהנטע שטעלונג, וועלכע מאַכט אוממעגליך דייטשלאנדס אנטייל אין אזא אָפּמאך, דייטשלאנד וויל אויך נישט איינגעהן אויף צו פערקלענערן איהר ארמעע.

אין אלגעמיין בעטראכט מען דעם דייטשען ענטפער אַלס א נישט בעפרידיגענדען, מען ערווארט אָבער, אז ריבענטראָפּ, וועלכער קומט מאָרגען קיין לאָנדאָן אויף ים אונטערהאנדלונגען אַלס אויסערארדענטליכער אמבאסאדאָר, וועט געבען גענויערע אויפקלערונגען בנוגע דייטשלאנדס שטעלונג צו די פראגען וועגען שלום און בעוואָפענונגען — ווי אזוי דאָס דריטע רייך קוקט אויף זיי.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
WYJEŻDŻAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

די נייע קאָאַליציע-רעגירונג אין פראַנקרייך

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

דער פרעזידענט פון דער פראַנצויזישער רעפובליק לעברען האָט דעם פאָרזיצער פון דער דעפוטאַטען-קאַמער בויסאָן איבערצוגעבן די מיסיע צו שאַפען די נייע רעגירונג, נאָכ׳ן פאַלען פון פלאַנדען׳ס קאַבינעט.

בויסאָן האָט די מיסיע איבערגענומען און באַלד אָנגעהויבן קאָנפערירען מיט די פאָרשטעהער פון די בעזונדערע פאַרטייען.

אין אָוועגד פאַר׳ן אַוועקגעהן צום פרעזידענט, האָט בויסאָן ערקלערט, אַז נאָך די געשפּרעכען מיט די פאָרטרעטער פון די בעזונדערע גרופּירונגען איז איהם געלונגען צו געווינען די צוזאָגען פון אַלעמען.

אויף דעם גרונד איז בויסאָן צוגעטרעטען בע־שטימען דעם צוזאַמענשטעל פון דער נייער רע־גירונג.

לויט „האַוואַס־אַגענטור" האָט דער נייער קאַ־בינעט דורך אַ דעקרעט בדעה צו רעאַליזירען זיין פּראָגראַם, דאָס הייסט — תיכף צו דערשטיקען די שפּעקולאַציע געגען פראַנק, איינצוהאַלטען די אונ־בערוהיגליכקייטען פון דער וואַלוטע און אונטערצו־נעמען געזעצליכע מיטלען צו סאַנירען די פינאַנצען ווי אויך אויפצולעבען די ווירטשאַפט.

די נייע פראַנצויזישע רעגירונג
לאַוואַל געבליבען אויסערן-מיניסטער

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

1 ביינאַכט איז געשאַפען געוואָרען די נייע פראַנצויזישע רעגירונג אין פאָלגענדען צוזאַמענ־שטעל: פּרעזידיום פון מיניסטאָרען־ראַט און אינערן מיניסטעריום — פערנאַנד בויסאָן, מיניסטאָרען אָהן טעקעס — יוזעף קילעדוש, עדואַרד העריאָ, לודוויק מאַרין און מאַרשאַל פּעטען, אויסערן־מיניסטער — לאַוואַל, יוסטיץ־מיניסטער — פּערנאַ, נאַציאָנאַלע פאַרטיידיגונג — גענעראַל מורין, קריגס־פלאָט — פּעטרי, פליה־וועזען — גענ. דענען, האַנדעל און אינדוסטריע — לאָורען אייגאַס, פינאַנץ־מיניסטער — פּאַלמאַר, בילדונגס־מיניסטער — רוסשאָן, עפענטליכע אַרבייטען — פּאַגאַנאָן, קאָלאָניען־מיניס־טער — ראָלען, אַרבייטס־מיניסטער — פראָססאַרד, געזונדהייטס־מיניסטער — לאַפאָן, אונטערשטאַאַטס־סעקרעטאַר — קאַטאַל.

הײַנט פריה וועט פּרעמיער בויסאָן זיינע מיטאַר־בייטער אין דער רעגירונג פאָרשטעלען דעם פרעזי־דענט לעברען.

פּערזיגעלט פּריוואַטע באַנק־הייזער אין פּאַריז

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

די פּרעסע מעלדעט וועגען רעוויזיעס אין אַ רייהע פּריוואַטעבענק, וועלכע מען האָט פאַרדעכטיגט אין שפּעקולאַציעס מיט׳ן פראַנק. איינציגע באַנק־געשעפ־טען זענען פערזיגעלט געוואָרען דורך דער פּאָליציי.

לאַוואַל האָט נישט געוואָלט ווע־רען פּרעמיער

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

„אינפאָרמאַציאָן" איז מודיע, אַז מיניסטער לאַ־וואַל האָט עטליכע מאָל אָפּגעוואָרפען דעם פאָר־שלאַג איבערצונעמען דעם אַמט פון פּרעמיער אין דער נייער רעגירונג.

די פּאַרלאַמענטאַרישע קאַריע־רע פון נייעם פּרעמיער

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

דער נייער פראַנצויזישער פּרעמיער־מיניסטער פערנאַנד בויסאָן איז געבוירען געוואָרען אין 1876 אין קאָנסטאַנטין אַלזשיר. צום ערשטען מאָל איז בויסאָן אויסגעוועהלט געוואָרען אין פּאַרלאַמענט אין 1909. דאַן איז ער געווען אַן־אומאָפּהענגיגער סאָ־ציאַליסט. פריהער איז ער געווען בירגערמייסטער פון מאַרטייל. 1924 ווערט ער וויצע־פאָרזיצער פון פּאַרלאַמענט. אין 1925 — ווערט ער פאָרזיצער. אין 1932 ווערט ער צום 8־טען מאָל פאָרזיצער פון פּאַרלאַמענט.

די רעגירונג צום שוץ פון פראַנק

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

די פּרעסע און די עפענטליכע מיינונג האָט גינסטיג אויפגענומען דעם נייעם פראַנצויזישען קאַבינעט, וועלכער ווערט באַצייכענט אַלס אַ רע־גירונג צו בעשיצען דעם פראַנק. מען בעהויפּטעט אַז מצד די ברייטע שיכטען פון פאָלק וועט דער נייער פּרעמיער זיך נישט בעגעגענען מיט קיין שוועריגקייטען.

בויסאָן׳ס קאַבינעט איז די 98־טע רעגירונג אין דער פראַנצויזישער רעפובליק און די 9־טען רעגירונג בעת דער קאַדענץ פון איצטיגען פּאַר־לאַמענט. די נייע רעגירונג בעשטעהט פון 22 מי־ניסטאָרען.

מען גיט איבער, אַז דער פּרעמיער וועט פאָר־דערען פון פּאַרלאַמענט די זעלבע ברייטע פול־מאַכטען, וועלכע מ׳האָט נישט געוואָלט געבען דעם לעצטען פּרעמיער פלאַנדען.

די פולמאַכטען זאָלען געגעבען ווערען.

לאָדזער נייעס

270,000 מענשען האָבען בע־זוכט די קינאָס אין לאָדז פרייטאָג
ווען מען האָט געוויזען די לוויה פון מאַרשאַל פּילסודסקי

(א) ווי מען אינפאָרמירט אונז האָבען אין משך פון דעם פרייטאָגדיגען טאָג אין אַלע קינאָס אין לאָדז, וועלכע האָבען דעמאָנסטרירט די לוויה פון מאַרשאַל פּילסודסקי בעזוכט אַן׳ערך 270,000 פּערזאָן.

ביז 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג האָבען די קינאָס בעזוכט די שול יוגענד. שילער אין די קינאָס זענען געווען אַן׳ערך 100,000.

נאָכמיטאָג האָבען די סעאַנסען בעזוכט דערוואַקסענע. אַלע שעה איז פאָרגעקומען אַ סעאַנס, פיל בעזוכער האָבען געוויינט בעת׳ן סעאַנס, אויף די קינדער האָט דאָס בילד געמאַכט אַ טיפען איינדרוק.

אַ גראַנדיעזער לופט־באַלאָן

דער לאָדזער שטאָטישער קרייז פון ל. א. פ. פ. האָט בעקומען פון קאַטאָוויץ אַ גראַנדיעזען לופט־באַלאָן, וועלכער וועט אַרויסגעשטעלט ווערען אויף פּרייהייטס־פּלאַץ. די הויך פון דעם באַלאָן איז קנאַפּע 4 מעטער, וועגט 1000 טויזענד קילאָ.

דער לאָדזער קרייז פון ל.א.פ.פ.

מעלדעט, אַז צוליב דעם וואָס עס ווערען איצט אָפּגענומען די זאַמעל ליסטעס וועט פון 1 ביזן 6 יוני דער מאַגאַזין פון „לאָפּ" זיין געשלאָסען

די זאַמעל-ליסטעס פאַר׳ן ל. א. פ. פ.

דעם 5 יוני ענדיגט זיך דער טערמין ביז וועלכען מען דאַרף צוריקצעהרען די זאַמעל־ליסטעס לטובת דעם „לאָפּ".

ביי אויסצומיידען אַ געשטויס איז בעשלאָ־סען געוואָרען צו עפענען די קאַסעס וואָס וועלען אָפּנעהמען די ליסטעס פון 8 אינדערפריה ביז 3 בייטאָג אָהן איבערייס.

צוליב דעם וואָס די גרעסטע פרעקווענץ איז אין דער פריה ווערען געבעטען די אינהאַבער פון די הייזער, וואָס געפינען אין די ווייטערע געגענדען צו שיקען די וועכטער מיט די ליסטעס נאָכמיטאָג.

די וואָס געפינען זיך אין מיטען שטאָט זאָלען קומען אין די פאָרמיטאָג שעה׳ן.

אַ פּאָרט פאַר לאָדז אין פּלאָצק

(א) די היגע געזעלשאַפטליכע קרייזען האָבען זיך פאַראינטערעסירט מיט׳ן ענין פון אַ פּאָרט אין פּלאָצק, אויף דער ווייסעל, וועלכער וואָלט געקאָנט דינען צום עקספּאָרט און אימפּאָרט פון באַוועל און רויהשטאָף.

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער בוי פון פּאָרט אין פּלאָצק שוין אַזוי ווייט דערפיהרט און צוגע־אייגנעט צו דער לאָדזער אינדוסטריע, אַז שוין אין לויפענדען יאָהר וועט מען דעם פּאָרט אין אַ געווי־סען טייל קאָנען אויסנוצען.

ביי דער אַרבייט

(א) אויף מאַגאַזינאָווא 2 איז ביי דער אַרבייט פערוואונדעט געוואָרען מיט אַ שטיק אייזען אין קאָפּ אַריין, און בעקומען אַ געהירען־ערשיטערונג דער אַרבייטער קאָנסטאַנטי מאַקאָווסקי (זגיערזשער 115)

זעלבסטמאָרד אויס נויט

(א) אויף קאַראָלעווסקאַ 1 האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד, דורך אויסטרינקען צוקלאַפּטען גלאָז דער אַרבייטסלאָזער סטאַניסלאַוו מיכאַליאַק.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

זונטאָג דעם 2 יוני

9 צייט סיגנאַל, 9,06 גימנאַסטיק, 9,20 פליטען, 9,50 ידיעות, 10,05 גאָטעסדינסט, 11,57 צייט סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,15 טעאַטער איבערזיכט, 12,25 מוזיק, פריהמאָרגען, 2 קאָנצערט, 2,35 רעפּאָרטאַזש פון גדיניע, 3 די אויס גאַבען פון רויטען קרייץ, 3,15 קאָרטע, פון קאָנצערט, 4 מוזיק, 4,40 רעציטאַציע, 5 אַריעס פון לידער, 5,20 קאָנצערט, 5,50 רעפּערטאַזש, 6 רע פּאָרטאַזש, 7,08 פּליטען, 7,45 פעליעטאָן, 8 ידיעות, 8,15 „אין דער שעה פון טויט", 9,30 פעליעטאָן, 9,45 טראַנסמיסיע פון אינטערנאַציאָ נאַלען מאָטאָציקליסטען מעטש וואַרשאַ-וויען, 10 ספּאָרט, 10,20 רעקלאַמע קאָנצערט, 10,30 פּויל ישע מוזיק, 11,15 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,20 קאָנצערט.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי – – – –	86.75
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע –	42.00
4 „ דאָלאַרובקאַ –	52.25
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	62.63
5 „ וואַרשאַווער ס.-ב. 1934	56.50
5 „ לאָדזער „	50.50
ענגלישער פונט אָפיצ. 26.30 ניט אָפיצ.	26.17
דאָלאַר אָפיצ. 5.30 נישט אָפיצ. –	5.33
גאָלד-דאָלאַר – – – –	930
גאָלד-רובל – – – –	482
דייטשער מאַרק – – –	1.82
דאַנציגער גולדען – – –	99 גר.

ל. מאָנטעפיאָרעס רעדע וועגען דער יודישער לאַגע אין דייטשלאַנד

(בריף פון לאָנדאָן)

אין בעריכט פון „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטע", וואָס לעאָנאַרד מאָנטעפיאָרע האָט פאָרגעשלאַגען אויף דער „באָאַרד אָף דעפּוטיס," ווערט געזאָגט בנוגע דייטשלאַנד פאָלגענדעס:

דאָס דייטשע געזעץ בנוגע געצוואונגענער מי־ליטער דינסט, וואָס איז לעצטענס פאַרעפענטליכט געוואָרען, ענטזאָגט די יודען דאָס רעכט און פּרי־ווילעגיע פון דינען זייער פאָטערלאַנד אין די רייהען פון דער אַרמעי. אין די איצטיגע אומ־שטענדען, קענען די דייטשע יודען נישט מאַכען קיין פּראָטעסט געגען דער בעליידיגונג צו דעם זכרון פון די 12,000 חללים, וועלכע האָבען געגעבען זייער לעבען פאַר דייטשלאַנד אין דער מלחמה. אין זייער נאָמען, און אין אונזער נאָמען, פאַרדאַמען מיר די אונגערעכטיגקייט, וואָס איז געטון געוואָ־רען, און ערקלעהרען אונזער ענטשלאָסענעם בע־שלוס צו בעשיצען דאָס יודישע רעכט צו טראָגען גלייך מיט אַנדערע די ערשטע און עלעמענטאַרע פליכטען און בירגערשאַפט.

די פאָלגען פון שטרייכערס העצעס

אין די לעצטע עטליכע וואָכען, — לויטעט ווייטער דער בעריכט, — אַלס רעזולטאַט פון שטריי־כערס העצעס, זענען פאָרגעקומען אַנטי־יודישע אונרוהען אין מינכען. עס קען קיין ספק נישט זיין, דאָס די פאַרשידענע אויפשריפטען, ווי „סטע־ריליזירט די יודען," „די יודען זענען דער אור־זאַך פון אונזער אונגליק", העצען אויף די בע־פעלקערונג צו געוואַלדטהאַטען, און אַז זיי האָבען די צושטימונג פון די העכסטע נאַצי־אויטאָריטעטען אין זיין רעדע אין שטאָקהאָלם האָט רודאָלף העס דער פּערזענליכער פאָרשטעהער און שטעל־פאָרטרעטער פון היטלערן, געזוכט צו בעווייזען דאָס יודען און קאָמוניסטען זענען איינס און דאָס זעלבע, און האָט אויך בעהויפּטעט דאָס דער יו־דישער איינפלוס איז אַ סכנה פאַר אייראָפּאַ. די בעמיהונג פון אַ פיהרענדען מיטגליד פון דער דייטשער רעגירונג אויפצורייצען רעליגיעזען און ראַסען־האַס אין אַ פרעמד לאַנד טאָר נישט בליי־בען אונבעוואוסט.

בענייטע בעמיהונגען, — ערקלעהרט אויך דער בעריכט, — ווערען געמאַכט אָבהאַלטען קונים פון צו קויפען אין יודישע קראָמען, דער „וועסט־דייטשער בעאָבאַכטער" האָט אָבגעדרוקט אַ בילד פון אַ גייסטליכען, גענומען אין די גאַסן פון קעלן, אונטער דעם קעפּעל: „ער האָט געקויפט פון אַ יודען. פאַרוואָס קויפט נישט דער גייסטליכער פון אַ קריסט?"

מאָנטעפיאָרעס רעדע

ביים פאָרשלאָגען דעם בעריכט, האַלט לעאָ־נאַרד מאָנטעפיאָרע אַ געלונגענע שאַרפע רעדע, אין וועלכער ער ערקלעהרט:

מיטגלידער פון דער באָאַרד וועלען זיך רער־מאָנען, דאָס אין די ערשטע טעג פון דעם נאַצי־רעזשים איז בעהויפּטעט געוואָרען דאָס די אַנטי־יודישע מיטלען האָבען געהאַט פאַר זייער איינציגער אויפגאַבע דאָס פערקלענערען דעם יודישען איינ־פלוס, און בעגרעניצען דעם נישט בערעכטיגטען איבערפלוס וואָס האָט עקזיסטירט, לויט ווי זיי האָבען געזאָגט אין געוויסע פּראָפעסיעס. ווילדע ערקלערונגען זענען פאַרעפענטליכט געוואָרען וועגען יודישע מחנות פון מזרח אייראָפּאַ, וועלכע האָ־בען זיך איינגעריסען אין דייטשלאַנד, און יעדע בעמיהונג איז געמאַכט געוואָרען צו שאַפען די אילוזיע דאָס די פּאָליטיק, וואָס מען פיהרט אָן בנוגע די יודען, טראָגט דעם כאַראַקטער פון אַ שוצמיטעל. אויסלענדישע בעאָבאַכטער זענען אויפגעפאָדערט געוואָרען צו בעטראַכטען מיט וועלכער צוריקגעהאַלטענקייט און מעסיגקייט די דייטשע רעגירונג בעהאַנדעלט דעם ענין, און ווי ברייט־האַרציג זענען די אויסנאַהמעס פון אַריער־פּאַראַ־גראַף. די פּראָפּאַגאַנדע האָט אָהן צווייפעל געהאַט אַ געוויסען איינפלוס און ס׳זענען געווען פיל מענ־שען אין ענגלאַנד וועלכע האָבען געגלויבט דאָס דער עפענטליכער און פּראָפּעסיאָנעלער לעבען אין דייטשלאַנד ווערט ערנסט געדראָהט פון אַ יודי־שער אינוואַזיע. אין דייטשלאַנד גופא, האָבען זיך טויזענדער אַנגעשלאָסען אין דער נאַצי פּאַרטיי מיט דעם נאַאיווען געדאַנק דאָס ווען די יודען און סאָציאַליסטען וועלען אָבגעזאָגט ווערען פון זייערע שטעלעס וועלען בלייבען אַ גרויסע צאָהל נישט בעזעצטע פּאָסטענס, וואָס וועלען אויף זיי וואַרטען. די האָפנונגען זענען אַממייסטענס ענ־טוישט געוואָרען, און טראָץ די פיל אַרויסשיקונגען האָבען די אויסזיכטען פאַר בעשעפטיגונג זיך נישט פערבעסערט.

אין די לעצטע צוויי יאָהרען, — זאָגט ווייטער מאָנטעפיאָרע, — האָבען זיך געזאַמעלט בעווייזען דאָס די נאַציס זענען נישט צופרידען בלויז מיט בעגרעניצען דעם יודישען איינפלוס, בלויז אין בעזייטיגען יודישע לעהרערס און סטודענטען פון די שולען און אוניווערזיטעטען, בלויז אין אַרויס־טרייבען יודישע אַקטיאָרען און קינסטלער, נאָר זיי ווילען שאַפען אַ קלאַס פון פּאַריער, אין וועל־כער מען זאָל איינשליסען אַלע די יעניגע וועלכע האָבען יודיש בלוט אין זייערע אָדערען. דער קלאַס פון פּאַריער, געשאַפען אין 20־טען יאָהר־הונדערט פון אַן׳אַזוי-גערופענער ציוויליזירטער רעגירונג, וועט האָבען נאָך ווייניגער רעכט ווי די דעפּרעסירטע קלאַסען פון אינדיען. מען וועט זיי אויסשליסען פון עפענטליכער בעשעפטיגונג, פון דינסט אין דער אַרמעי און פלאָט, פון אַלע פּאָ־ליטישע רעכטע, און זיי וועלען נישט האָבען קיין שום מעגליכקייט צו לאָזען וויסען וועגען די אונגערעכטיגקייטען וואָס ווערט געגען זיי בע־גאַנגען.

אין בעטראַכטען דעם ווייטערען קורס פון אויסערן פּאָליטיק, — ערקלעהרט ווייטער מאָנטע־פיאָרע, — איז עס נישט אונבערעכטיגט צו פאָ־דערען, אַז די כאַראַקטעריסטיק פון דער דייטשער אינערליכער פּאָליטיק זאָל אויפמערקזאַם בעטראַכט ווערען, ווי פון אַ כלומרשט שוץ־מיטעל איז ענט־וויקעלט געוואָרען דאָס אומ׳רחמנות׳דיגע ערני־דערונג פון העכער אַ האַלבען מיליאָן נפשות.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84

לעצטע 2 גאַסטשפּילן-פאָרשטעלונגען פון דעם בעליבטען אָפּערעטען-פּאָר

גיזי היידען — און — שלמה פּריזאַמענט

מיט׳ן גאַנצען אַרטיסטען-אַנסאַמבל פון פילהאַרמאָניע.

הײַנט זונטאָג, בייטאָג 4.30. אָוו. 9.15 אַקטועלער רעפּערטואַר אויף וואָס גאַנץ לאָדז וואַרט

פּרייזען בילעטען: בייטאָג 54 גר. — ביז — אָוונט 70 גר.

פּראָצעס פון

ברינדעז מאַכ

אין 3 אַקטען 11 בילדער מיט פּראָלאָג און עפּילאָג פון ש. פּריזאַמענט. רעזשי: ש. פּריזאַמענט

מוזיק-לייטער: ש. בלומשטיין. געשעפטס פיהרער: א. אַבראַמאָוו.

מאָרגען מאָנטאָג, צום לעצטען מאָל „יודישע חתונה"

לאָדז. 2 יוני 1935

„נייער פֿאָלקסבלאַט”

לאָדז. 2 יוני 1935

פֿאַרוואָס איז געפֿאַלען פֿלאַנדענס רעגירונג

דער נעכטיגער „ק. פּ.” שרייבט וועגען דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפֿען אין פֿראַנקרייך: „דאָס פֿאַלען פֿון פֿלאַנדענס קאַבינעט און בעזונדערס די דראַמאַטישע בעדינגונגען, אין וועלכע דאָס איז פֿאָרגעקומען בעווייזט, אַז אַפֿילו לענדער, וואָס זייער ווירטשאַפֿט איז געבויט אויף גאַנץ סאָלידע יסודות ווי פֿראַנקרייך, קענען נישט אויסמיידען אויפֿטרייסלונגען, וואָס פֿליסען אַרויס פֿון טיפֿע סתירות, פֿון וועלכע עס לייד דער איצטיגער ווירטשאַפֿטליכער סיסטעם.

וועגען וואָס אייגענטליך האַנדעלט עס זיך אין פֿראַנקרייך? צי וועגען אַן׳ענדערונג פֿון די מיניסטאָרען-טעקעס? צי וועגען דעם, ווער עס וועט זיין פּרעמיער?

אָבער דער קאַמף אַרום דעם רעגירונגס-רודער איז דאָרט אַ פֿאָרם און גיכער אַ מאַסקע, אונטער וועלכער פֿראַנקרייך קעמפֿט אַליין מיט זיך וועגען דעם, ווער עס זאָל טראָגען די לאַסט פֿון בודזשעט דעפֿיציט: די וועלט פֿון קאַפּיטאַל- אָדער די וועלט פֿון אַרבייט. ווייל דער מלוכה-בודזשעט וואַקסט און מוז וואַקסען בעת די געזעלשאַפֿטליכע הכנסות פֿון לאַנד פֿאַלען און קענען נישט, נישט פֿאַלען.

אויף דער סכּנה פֿון דעם לאַ... וואָס וואַקסט אַלס דראָהענדער צווישען די מלוכה-לאַסטען און דער ווירטשאַפֿטליכער פּראָדוקטיוויטעט פֿון דער געזעלשאַפֿט האָבען שוין פֿון לאַנג אויפֿמערקזאַם געמאַכט די בעסטע קענער פֿון פֿראַנצויזישען מלוכה לעבען. בעדייטענדע פּאָליטיקער, אונאָפּהענגיג פֿון זייער פּאַרטיי-צוגעהעריגקייט, בעריהמטע טעכניקער און עקאָנאָמיסטען, אונאָפּהענגיג פֿון זייער סימפּאַטיע פֿון דער אָדער יענער דאָקטרין האָבען אָנגעוויזען, אַז די מלוכה קען נישט לעבען אָהן אַ סוף אויף אַ לעבענסשטייגער, וואָס שטייגט איבער איהרע מעגליכקייטען. שוין בעת דער וואַהל קאַמפּאַניע אין יאָהר 1932 האָט נישט קיין אַנדערער ווי העריאָ, דער פֿיהרער פֿון רעפּובליקאַניזם אין אַ געשלאָסענער פֿאָרמולע כאַראַקטעריזירט די פּאָליטיק פֿאַר וועלכער די פֿראַנצויזישע רעגירונג איז געשטעלט געוואָרען. אָדער אַ בודזשעט-דעפֿלאַציע, אָדער אַ מאָנעטאַרע אינפֿלאַציע.

זייט דאַן האָט די רעגירונג אין משך פֿון דריי יאָהר פּרובירט דעם סיסטעם פֿון דעפֿלאַציע. אָבער דאָס זענען געווען בעזונדערע און נישט דרייסטע פּרובען. די מיניסטאָרען האָבען מורא געהאַט פֿאַר דער פּאַרלאַמענט-מעהרהייט, דער פּאַרלאַמענט האָט מורא געהאַט פֿאַר דער עפֿענטליכער מיינונג פֿון לאַנד. און דערווייל זענען די בודזשעט-דעפֿיציטען געוואַקסען. צו די אייגענטליכע כראָנישע לאַסטען פֿון קריזיס, וואָס זענען ענטשטאַנען צוליב דעם אָפּשטאַרבען פֿון דער פּראָדוקציע און דער אַרבייטסלאָזיגקייט זענען נאָך צוגעקומען אין דער לעצטער צייט אונאָפּהענגיגע פֿאַקטאָרען, וואָס האָבען בעזונדערס שלעכט געווירקט אויף דער טעכנישער לאַגע פֿון פֿראַנצויזישען געלד. פֿון איין זייט האָבען די פּלוצלינגע און געוואַלדיגע דייטשע בעוואָפֿנונגען אויפֿגעצוואונגען פֿראַנקרייך תּיכּף׳דיגע הוצאות בכדי צו פֿערשטאַרקען איהר זעלבסט שוץ: פֿון דער אַנדערער זייט האָט דער עקספּערימענט פֿון דער שכנישער בעלגיען, פֿעראייניגט מיט אַ דעוואַלואַציע פֿון דאָרטיגען געלד, אַרויסגערופֿען אַ וואַנדערונג פֿון גאָלד, וואָס האָט זיך זעהר נישט גינסטיג אָפּגערופֿען אויף פֿראַנקרייך.

צוליב אַזעלכע פֿערשאַרפֿטע שוועריגקייטען, האָט פֿלאַנדענס רעגירונג געהאַלטען, אַז עס איז געקומען די צייט פֿון דעפֿלאַציע; זי האָט זיך ענטשלאָסען אויף אַ העראָאישער דעציזיע. זי האָט פֿון פּאַרלאַמענט געפֿאָדערט ברייטע פֿולמאַכטען בכדי צו קענען מאַכען ענטשידענע אָפּשפּאָרונגס-שריט אין בודזשעט.

און וועמען האָבען געזאָלט טרעפֿען די דאָזיגע שריט? צי אין די פֿינאַנץ-געזעלשאַפֿטען, אין די קאַרטעלען, אין דער בעוואָפֿנונגס-אינדוסטריע, אין דער פּלוטאָקראַטיע? ניין. זיי האָבען געזאָלט טרעפֿען קודם-כּל די מלוכה—בעאַמטע, אין די אינוואַלידען-רענטעס, און עמעריטורען, אין דעם סאָציאַלען שוץ פֿאַר אַרבייטער.

דער פֿראַנצויזישער פּאַרלאַמענט האָט זעהר אַ שאַרף אויער אויף די שטימען פֿון דער עפֿענטליכער מיינונג, בעזונדערס אין אַ יאָהר ערב נייע וואַהלען. אין ערשטען יאָהר פֿון זיין קאַדענץ וואָלט ער אפשר מסכּים געווען אויף אַ רעדוקציע פֿון די פּענסיעס פֿון די מלוכה-בעאַמטע. אין לעצטען — האָט ער בעסער געוואָלט אַראָפּוואַרפֿען די רעגירונג.

אָבער צי בעדייט דאָס, אַז דער פּאַרלאַמענט האָט אויסגעוועהלט דעם וועג פֿון אינפֿלאַציע? אָבער אַ אינפֿלאַציע אין פֿראַנקרייך וואָלט בעדייט נישט עפּעס אַנדערש, ווי אַ הסכּם פֿון איהרע בירגער אויף אַן׳אייגענער עקאָנאָמישער רואין.

אויב אָבער פֿראַנקרייך קאָן נישט געהען אויף אַ אינפֿלאַציע, און וויל זיך נישט דעצידירען אויף אַ דעפֿלאַציע, טאָ ווי אַזוי וועט זי געפֿינען אַן אויסוועג פֿון איהרע פֿינאַנץ-דעפֿיציטען?

און ווען פֿון אַ געוועהנליכער קאַבינעט-ענדערונג וועט עס נישט געשעהען. דער אויסוועג קען נאָר זיין דער פֿון אַ שעפֿערישער דעציזיע, וואָס גרייפֿט אין דער ווירטשאַפֿטליכער סטרוקטור פֿון לאַנד און וואָס בעשטעהט אין דעם, אַז מען זאָל די פֿינאַנציעלע סאַנאַציע נישט אידענטיפֿיצירען מיט דער דעפֿלאַציע, וואָס ווערט אַדורכגעפֿיהרט אויסשליסליך פֿון לויהן-אַרבייט, נאָר עס דאַרפֿען זיך אין איהר בעטייליגען און טראָגען די לאַסטען אַלע געזעלשאַפֿטליכע קלאַסען, אין פֿערהעלטניס צו זייערע מעגליכקייטען. היינט ווערט אין לענדער אַפֿילו אַזעלכע רייכע ווי פֿראַנקרייך, די מלוכה אויסגעהאַלטען נישט דורך די וואָס קענען צאָהלען נאָר דורך די, וואָס זענען צו הילפֿלאָז, בכדי צו שיצען זייערע קעשענעס.

דער ווירקליכער קוואַל פֿון די בודזשעט-דעפֿיציטען ליגט דאָרט, וואו עס שטעקט דער פֿאַטום פֿון איצטיגען קריזיס: אין דואַליזם פֿון די כּחות, אויף וועלכע די גאַנצע וועלט האָט זיך געטיילט — אויף איין זייט דער אַרבייטסלאָזער קאַפּיטאַל אויף דער אַנדערער די אַרבייטסלאָזע אַרבייט, די בודזשעט-דעפֿיציטען אין אַלע מלוכות זענען נאָר אַ פֿונקציע פֿון פּאַראַליז, וואָס האָט אַרומגענומען די פּראָדוקטיווע כּחות פֿון דער געזעלשאַפֿט. עס איז אַ אוטאָפּיע צו וועלען בעקעמפֿען די פֿאָלגען, ווען מען האָט נישט קיין דרייסטקייט אָנצוגרייפֿען די סיבּות

אין ראַטען-פֿערבאַנד פֿעהלט אויס אַרבייטס-הענד

מיט אַ געוויסער צייט צוריק האָט זיך אין דער אייראָפּעאישער פּרעסע בעוויזען ידיעות, אַז ראַטען-פֿערבאַנד שטעהט ערב אַן׳אַרבייטסלאָזען פּראָגע. לויט די לעצטע מעלדונגען קומט אָבער דאָרט פֿאָר אַ פֿערקעהרטע ערשיינונג: עס פֿעהלען אויס אַרבייטס-הענט און די הויפּט-סיבּה זאָל זיין דער פֿאַקט, וואָס דער שטעטישער פּראָלעטאַריאַט פֿערלאָזט די שטעט און קעהרט צוריק אין דאָרף.

דער מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פֿון דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ”, אַטמאַר, שרייבט וועגען דער דאָזיגער פּראָגע צווישען אַנדערעס פֿאָלגענדעס:

„אין טשעליאַבינער קרייז אַליין זענען אין משך פֿון די לעצטע 6 וואָכען אַוועקגעגאַנגען פֿון דער אַרבייט נויטיגע 10,000 אַרבייטער און די דירעקציעס פֿון די דאָרטיגע פֿאַבריקען האָבען בעדייטענדע שוועריגקייטען ביים ווערבירען נייע אַרבייטס-כּוחות — און וואָס עס איז דערמיט פֿערבינדען — מיטן אויספֿירען דעם פּראָדוקציע-פּלאַן. אין ערשטען קוואַרטעל פֿון לויפֿענדען יאָהר האָט מען אין דערמאָהנטען קרייז בעוויזען צו ווערבירען נישט קיין סך איבער אַ העלפֿט פֿון די 12000 אַרבייטער, וואָס זענען נויטיג געווען.

לויט ווי עס שרייבט די צייטונג „זאַ אינדוסטריאַליזאַציו” האָט נישט די ערשיינונג פֿון אַנטלויפֿען די אַרבייטער פֿון די פֿאַבריקען דעם כאַראַקטער ווי געוועהנליך יעדעס יאָהר אין פֿריהלינג און וואָס איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „די פֿליסיגקייט פֿון די אַרבייטס-כּוחות. דאָס זאָלען זיין נישט קיין סעזאָן-ענדערונגען, נאָר סטרוקטורעלע, וואָס פֿליסען אַרויס קודם כּל פֿון דער כּסדרדיגער נאָרמאַליזאַציע פֿון די ווירטשאַפֿטליכע בעציהונגען אין דער פֿאָרם פֿון ליקווידירען דעם פֿערטיילונגס - סיסטעם, ווי אויך צוליב דער פֿערהעלטנישמעסיגער בעסערונג פֿון דער לאַגע אויפֿן דאָרף.

די ריזיגע מעהרהייט פֿון די אַרבייטער, וואָס פֿערלאָזען די פֿאַבריקען קעהרען זיך צוריק אויפֿן דאָרף. עס זענען צווישען זיי פֿערהאַן טיפּישע סעזאָן-אַרבייטער, וואָס האָבען נישט פֿערלוירען דעם לעבעדיגען בונד מיטן דאָרף. עס איז פֿערהאַן צווישען זיי יוגענד, וואָס קעהרט זיך צוריק אין דאָרף אויף דער אויפֿפֿאָדערונג פֿון די עלטערען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס פֿריהער האָבען זיי געהאַט בדעה זיך צו ווידמען פּראָפֿעסיאָנעלע אַרבייט אין דער אינדוסטרי. עס פֿאָהרען אויפֿן דאָרף אויך טיפּישע שטאָטישע פּראָלעטאַריער מיט אַ לאַנג-יעהריגען פֿאַבריקס-סטאַזש, וואָס האָפֿען צו בעקומען בעשעפֿטיגונג אויף די טראַקטאָר סטאַציעס אין דאָרף אָדער אין די מלוכה׳שע ווירטשאַפֿטען.

דאַגעגען דער צופֿלוס פֿון פֿרישע עלעמענטען פֿון דאָרף איז אין אוראַלער געגענד אַ זעלטענע ערשיינונג. לויט ווי די צייטונג מעלדעט, קען מען נאָר אין די דערפֿער ווערבירען פֿויערן צו דער אַרבייט אין דער אינדוסטרי אין די געגענדען, וואָס האָבען געליטען פֿון נאַטור - קאַטאַסטראָפֿעס אָדער אין די געביטען, וואו די אָרגאַניזאַציע פֿון די לאַנדווירטשאַפֿטליכע קאָלעקטיוון איז נאָך נישט ווי געהעריג אָרגאַניזירט. אָבער אויך פֿון יענע געגענדען איז מסכּים אַרויסצופֿאָהרען אין די שטעט נאָר דער דאָרפֿישער פּראָלעטאַריאַט: פֿוהרמאַנעס פֿון סאָווכאָזען, די אַרבייטער פֿון די עלעוואַטאָרען און מיהלען, טראַקטאָריסטען פֿון די מאַשין-טראַקטאָרען סטאַציעס, פֿוכהאַלטערען פֿון די לאַנדווירטשאַפֿטליכע קאָלעקטיוון, סאַניטאַרען פֿון די דאָרפֿישע שפּיטאָלען און פֿערקויפֿער פֿון די דאָרפֿישע געוועלבער.

אונאָפּהענגיג פֿון דעם צוריקפֿלוס אויפֿן דאָרף בלייבען אַ סך אַרבייטער, וואָס וואַרפֿען די אַרבייט אין דער שטאָט.

קודם כּל וואַרפֿען דעם אַרבייטס-וואַרשטאַט די פֿרויען פֿון די אַרבייטער, וואָס פֿערדינען בעסער, עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז דאָס רוב פֿרויען, וואָס רעזיגנירען פֿרייוויליג פֿון דער עקאָנאָמישער אונאָפּהענגיגקייט פֿון זייערע מענער, מאָטיווירען זייער שריט מיט דער נויטווענדיגקייט זיך צו פֿערנעהמען מיט דער הויז-ווירטשאַפֿט.

אַ טייל אַרבייטער, הויפּטזעכליך די בעסער קוואַליפֿיצירטע וואַרפֿט די פֿאַבריק און קעהרט זיך צוריק צו אַן׳אינדיווידועלע מלאכה. אין די געגענדען פֿון די גאָלד-גרובען ביים אוראַל, פֿערנעהמען זיך אַ סך מיט זוכען גאָלד. דאָס איז אַ גאַנץ לעגאַלע אַרבייט און זי ווערט אַפֿילו אונטערגעשטיצט אין די געביטען וואו אַ מעכאַנישע עקספּלאָאַטאַציע קאַלקולירט זיך נישט.

און צום סוף דאַרף נאָטירט ווערען נאָך אַ זעהר כאַראַקטעריסטישע ערשיינונג: אַ סך אַלטע „קאַדראָווע” פּראָלעטאַריער טראָגט זיך איבער פֿון די גרויסע אינדוסטרי צענטערען ווי טשעליאַבינסק, זלאַטאָוסט אָדער אופֿאַלער, אין וועלכע זיי האָבען געאַרבייט אַ רייה פֿון יאָהרען — אין קלענערע אינדוסטרי - צענטערען ווי טראָאיצק, קוסטאַניי, ביעלאָרעצק, וואו זיי טרעטען אַריין אין די אַלטע צום רעקאָנסטרואירענדע לאָקאַלע פֿאַבריקען. זיי מאָטיווירען עס דערמיט, וואָס נישט קוקענדיג אויף די פֿערהעלטנישמעסיג קלענערע פֿערדינסטען איז אָבער דאָס לעבען דאָרט אַ העלפֿט אַזוי ביליג ווי אין די גרעסערע צענטערען.

דאָס אָפּשאַפֿען דאָס קאַרטען סיסטעם האָט אַרויסגערופֿען אַ יקרות אין דער סביבה פֿון די גיגאַנטישע אינדוסטריען און גלייכצייטיג זענען אָבער אויך שטאַרק געפֿאַלען די פּרייזען אויף דעם אַזוי גערופֿענעם „פּרייען מאַרק” אין דער פּראָווינץ.

אויף דרום, וואו די בעסערונג פֿון דער לאַגע אויפ׳ן דאָרף געהט צו לאַנגזאַמער, זענען נאָך די אינדוסטרי - צענטערען איבערלאָדענט און מען קען אַפֿילו אָבסערווירען די ערשיינונג פֿון דעם אַנטלויפֿען פֿון דאָרף אין שטאָט. וואָס די סאָוויעטען מאַכט וואָלט אייגענטליך געוואָלט אָפּשטעלען, דאַגעגען אין צענטרום און אויף צפֿון איז די לאַגע פּונקט אַ פֿערקעהרטע.

די סאָוויעטישע פּרעסע כאַראַקטעריזירט די נייע ערשיינונגען פֿון דער „סטרוקטורעלע עמיגראַציע” זעהר אָפּטימיסטיש, און אויב עס האַנדעלט זיך וועגען דער עקאָנאָמישער זייט האָט זי רעכט, ווייל דאָס איז אַ רעזולטאַט אָהן שום ספק, פֿון דער נייער בעסערטער לאַגע אויפֿן דאָרף און ווי אויך צוליב דעם שאַפֿען זיך פֿון אַ נאָרמאַלער שיכט „אַרבייטער אַריסטאָקראַטיע”, וואָס פֿערדינט בעסער.

מעקאַ — די הייליגע שטאָט אין איסלאַם
איז פֿערפֿילמט געוואָרען דורך אַ פֿרוי

אין דער וועלט פֿון פֿילם איז, ווי בעוואוסט נישט פֿערהאַן קיין אונמעגליכעס, וועגען דעם האָט מען זיך געקאָנט איבערצייגען, בעוואונדערענדיג די פֿילם-אויפֿנאַהמען פֿון לעבען פֿון די פּרעריעס, מדבּריות און די אַמווייניגסטען צוגענגליכע לענדער ביים עקוואַטאָר, די וואוינערטער פֿון מענשען פֿרעסער א. אַ. וו. די פֿילם-אַפּאַראַטען האָבען זיך נישט אָפּגעשטעלט פֿאַר קיין שום קאָסטען, פֿאַר קיין שום שוועריגקייטען, בכדי אַראָפּצוכאַפּען די פֿערבאָרגענסטע ווינקעלעך אויף דער ערד. נאָר וועגען איין אָרט אויף דער וועלט האָט מען זיך נישט געמאַכט קיין אילוזיעס, אַז עס וועט אַמאָל קענען פֿערפֿילמט ווערען, דאָס איז געווען מעקאַ, די הייליגע שטאָט פֿון די מאַכמעדאַנער, צו וועלכער דער צוגאַנג איז פֿאַר אַנדערש גלויביגע פֿולשטענדיג פֿערבאָטען און דאָס האָט נאַטירליך נאָך מעהר עלעקטריזירט די פֿילם-אונטערנעהמער.

און איצט מעלדעט די אַמעריקאַנישע פּרעסע, אַז עס איז געלונגען צו פֿערפֿילמען דעם דאָזיגען ווינקעל, וואָס איז אַזוי שטרענג אָפּגעהיטען געוואָרען פֿאַר אַ נישט בערופֿען אויג, און דערצו נאָך אין דער צייט ווען דאָרט הערשט די גרעסטע בעוועגונג פֿון עולי-רגל. אַזוי אַרום איז אויפֿגעכאַפּט געוואָרען דער גאַנצער לאָקאַלער קאָלאָריט פֿון דאָזיגען ספּעציפֿיש-עקזאָטישען צענטער.

אויב מען נעהמט אין אַכט, אַז קיינמאָל איז נאָך קיין אייראָפּעאישער פֿוס דאָרט נישט געווען און, אַז די דאָזיגע מאַכמעדאַנישע הייליגטימער זענען פֿאַר אונז אונצוגענגליך און להיפּוך זיי ווערען שטאַרק געהיטען, איז פֿערשטענדליך, אַז אַ פֿילם - עקספּעדיציע קיין מעקאַ איז אייגענטליך געווען אַן׳אונמעגליכקייט.

דעריבער טאַקע רופֿט אַרויס אונזער בעוואונדערונג די ידיעה, אַז דאָס דאָזיגע מייסטערווערק, האָט אַדורכגעפֿיהרט אַ פֿרוי. דאָס איז אַ פֿראַנצויזין מיטן נאָמען בּרעטאַניע, וועלכע האָט חתונה געהאַט מיטן אַראַבּישען סוחר דאַהאַבּי און האָט גלייכצייטיג אָנגענומען דעם גלויבען פֿון איהר מאַן. זי האָט זיך פֿערמאָסטען צו פֿעראייביגען אויפֿן פֿילם די דאָזיגע רעליגיעזע עקזאַטיק. אונטערן מאָטיוו, אַז זי וויל עולי-רגל זיין קיין מעקאַ, האָט זי בסוד פֿאַרן מאַן געמאַכט אַלע פֿאָרבּרייטונגען און צוזאַמען מיט איהם האָט זי זיך געלאָזט אין וועג קיין מעקאַ.

און עס איז איהר ווירקליך געלונגען צו מאַכען פּשוט אונשעצבּאַרע אויפֿנאַהמען פֿון מעקאַ אַליין, מיט איהר אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנטע אַרכיטעקטאָניק, מיט די רעליגיעזע פֿייערליכקייטען מיט פֿאַר אונז פֿולשטענדיג אונבּעקאַנטע מנהגים און מיט דער גאַנצער עולי-רגל בעוועגונג און דאָס גליק האָט איהר נאָך אויסערגעוועהנליך צוגעשפּילט. דער צופֿאַל האָט געוואָלט, אַז אין אַ מאָמענט, ווען די דרייסטע רייזענדערין האָט אָנגעשטעלט דעם אָבּיעקטיוו אין דער צייט, וואו עס האָט זיך געפֿינען דער קעניג איבּן סאוד, וואָס איז פּונקט צו יענער צייט געווען אין מעקאַ אַלס עולי-רגל, איז אויף איהם אויסגעפֿיהרט געוואָרען דער בעקאַנטער אַטענטאַט, און אַ דאַנק דעם האָט די פֿרוי בּרעטאַניע-אַהאַבּי געהאַט די געלעגענהייט צו מאַכען אויפֿנאַהמען, וואָס האָבען נישט זייערס גלייכען אין דער וועלט.

און אַזוי אַרום האָט די דאָזיגע דרייסטע פֿרוי אין געוואַלדיג שווערע בעדינגונגען, ביי אַ ריזיגער אָנשטרענגונג פֿון ווילען און נערוועען און ביים אָפּהיטען די גרעסטע פֿאָרזיכטיגקייט געמאַכט פֿילם-אויפֿנאַהמען אויף 4 און אַ האַלבען טויזענט מעטער פֿילם-באַנד פֿון לעבען און אַ סביבה, וואָס לויט די געבּאָטען פֿון דער מוזולמענישער טראַדיציע האָבען זיי אויף אייביג געדאַרפֿט פֿערבלייבען בעהאַלטען פֿאַר אַ פֿרעמד אויג.

ווי גרויס די סכּנה פֿון דער אונטערנעהמונג איז געווען, בעווייזט דער פֿאַקט, אַז די אַמאַטאָרקע פֿון די שטאַרקע איינדרוקען איז אַליין געווען עדות פֿון אַ לינטש-געריכט, וואָס איז אויסגעפֿיהרט געוואָרען אויף עטליכע דרייסטע מוזולמענער, וועלכע מען האָט געכאַפּט אויף דער „הייסער מינוט”... פֿון האָבען ביי זיך פֿאָטאָגראַפֿישע אַפּאַראַטען. זי אַליין האָט בעוויזען אַדורכצושמוגלען איהר אַפּאַראַט אין אַ ספּעציעל בעהעלטעניש אין איהר באַגאַזש און אַזוי אַרום אָפּצונאַרען די זעהר גענויע קאָנטראָלע, בעת דעם מאַכען די אויפֿנאַהמען איז דער אַפּאַראַט געווען פֿערשטעקט אין אַ מבּול פֿון הילעס און שלייער וואָס די מוזולמענישע פֿרויען טראָגען אויפֿן פּנים, אונטער אַ ספּעציעלער גרויסער גלעזערנער קלאַמרע, וואָס האָט געדינט אַלס קלאַמרע אין דער ווירקליכקייט איז זי אָבער געווען אַ זעהר ווירקזאַמע מאַסקירונג פֿון אַפּאַראַט.

איינגיכען וועט מען שוין אפשר האָבען די מעגליכקייט צו זעהען די אויפֿנאַהמען אין די קינאָס פֿון דער גאַנצער וועלט און צו בעוואונדערען די דרייסטקייט פֿון דער דאָזיגער פֿרוי. מען דאַרף אָבער צוגעבען, אַז אייגענטליך האָט ביי דער דאָזיגער ראָמאַנטישער און נישט ווייניגער געפֿעהרליכער אונטערנעהמונג דאָס געלד געשפּילט די הויפּט-ראָלע. נישט בלויז דער ווילען פֿון שטאַרקע עמאָציעס און איינדרוקען, אויך נישט דער ווילען פֿון אַוואַנטורעס האָבען בעוואויגען די פֿרוי דאַהאַבּאַ, נאָר די פּערספּעקטיוו צו בעקומען די 60-70 טויזענד דאָלאַר, וואָס איז פֿערשפּראָכען געוואָרען פֿאַר די פֿילם-אויפֿנאַהמעס. איצט ווי מען דערוואוסט זיך לעגען איר די פֿילם-אונטערנעהמער פֿאַר אַ סך מעהר געלד אָבער גלייכצייטיג וואַקסען אויך די פֿערשידענע בעוואָרענישען. די רייזענדערין, וואָס האָט אַרויסגעוויזען אַזאַ מוטיגקייט און אַ סך בעוויזען פֿון אמת׳ער העלדישקייט, האָט איצט נאָך דעם ווי זי האָט זיך פֿערטראַכט וועגען די עווענטואַליטעטען, אַז זי קען אויסגעשטעלט ווערען אויף דער פֿערפֿאָלגונג און מלחמה פֿון די פֿאַנאַטישע מוזולמענער האָט זעהר אַ סך פֿערלוירען פֿון איהר זעלבּסטזיכערקייט אָבער ווי עס זאָל נישט זיין בלייבט דאָך אַ פֿאַקט אַז די פֿילם-קאַמער האָט דעראָבערט מעקאַ.

פֿערשטאַרקטע אַקציע פֿון די דייטשע ציוניסטן
פֿאַר דעם 19-טען קאָנגרעס

בּערלין, (יט״א) דער פּרעסע-אַמט פֿון דער „ציוניסטישער פֿעראייניגונג” אין דייטשלאַנד טיילט מיט, אַז די ציוניסטישע בעוועגונג אין דייטשלאַנד וועט זיך אויף דעם 19-טען ציוניסטישען קאָנגרעס זיין רעפּרעזענטירט דורך אַ צאָהלרייכער דעלעגאַציע. די אויפֿגאַבּע פֿון דער דייטשער רעפּרעזענטאַנץ וועט זיין ענטשפּרעכענד צו בעאיינפֿלוסען די צוקונפֿטיגע געשטאַלטונג פֿון א״י-אויפֿבוי, וואָס בעזיצט שוין איצט אַ צענטראַלע בעדייטונג פֿאַר דער גרעסטער טייל פֿון די דייטשע יודען. די קק״ל-אַקציע ווערט געפֿיהרט מיט גרויס פֿערנעהם גלייכצייטיג מיט אַ ברייטער אויפֿקלערונגס-אַרבייט.

ריינער אידעאליזם אויף א פראקטישען פונדאמענט

איינדרוקען פון א בעזוך אין די ארץ ישראל קאלאניעס

דאס מערקווירדיגסטע וועגען דער קבוצה אין פאלעסטינע איז דער אונטערנעמונגס גייסט וואס הערשט אין איהר, די שטרעבונג איהרע צו ענטוויקלען איהר ווירטשאפט, צו פערגרעסערען איהרע עקאנאמישע מעגליכקייטען, צו ווערען גרעסער און שטארקער אין מאטעריעלען הינזיכט.

אין יעדער קבוצה אין פאלעסטינע וועט איהר געפינען מענשען וואס גיבען אוועק זייערע לייזיגע שעה'ן אויף פארשען און זוכען ווי אזוי צו מאכען אויסבעסערונגען אין דער ווירטשאפט, ווי אזוי צו פערגרעסערען דעם איינקונפט פון דעם אדער יענעם צווייג פון דער ווירטשאפט. אין יעדער קבוצה וועט מען אייך אנווייזען אויף מענשען, וועלכע האבען געמאכט ענטדעקונגען אין מעטאדען פון זייען און פלאנצען, אין מעטאדען פון האדעווען עופות, פון בעוואסערען די ערד — ענטדעקונגען וואס האבען געבראכט גרויסע געלד פערדינסטען פאר דער קבוצה. און די מענשען וואס האבען די ענטדעקונגען געמאכט, האבען פאר דעם די מינדעסטע בעלוינונג נישט בעקומען. זיי האבען עס קיינמאל נישט ערווארטעט און קיינעם פאלט נישט איין זיי דאס אנצובאטען. די „ספעצען" און די פערוואלטער און די ענטדעקער אין די קבוצות עסען די זעלבע שפייז, טראגען די זעלבע קליידער, שלאפען אין די זעלבע צימערען ווי די איבעריגע חברים זייערע. נאכמעהר, זיי טוען די זעלבע שווערע ארבייט ווי די איבעריגע. זייער בעלוינונג קומט פון דער אינערליכער בעפרידיגונג אז זיי האבען געהאלפען דער קבוצה, אז זיי האבען געבראכט נוצען פאר דער גאנצער גרופע. מיט וועלכער זיי זענען פערבונדען אין זייער סאציאליסטישען לעבען.

אט די פעהיגע מענשען אין די קבוצות, עפענען נייע וועגען פאר ווייטערדיגע ענטוויקלונג, פאר מעהר אמביציעזע אונטערנעמונגען. און די קבוצה ל'ן'ז שטענדיג גרייט זיך צוצוהערען צו זיי און זאגאר צו ריזיקירען מיט געלד זייערע פלענער אויסצופרובירען. עס פאסירט אמאל, או דער פלאן גיט זיך נישט איין, אבער אין די מעהרסטע פאלען זענען די נייע אונטערנעהמונגען ער־פאלגרייך.

און דערפאר איז יעדעס מאל וואס איהר בעזוכט א קבוצה נאך אנ'אבוועזענהייט פון עטליכע יאהר, וועט איהר זי נישט דערקענען. איהר וועט דארטען געפינען אזוי פיל נייע זאכען, אזוי פיל נייע אונטערנעהמונגען, אזוי פיל נייע איינריכטונגען, אז איהר וועט מיינען, אז איהר זענט אין א גאנץ אנדער פלאץ.

איך האב דעם געפיהל געהאט ווען איך בין אריינגעפאהרען אין דער בעריהמטער קבוצה עין חרד. איך בין דארטען געווען מיט פיער יאהר צוריק, ווען זי האט געפייערט דעם צעהן יאהריגען יובל. זי איז שוין דאמאלסט געווען די גרעסטע קבוצה אין עמק און האט געדינט אלס די שפיגעל פון דער גאנצער קבוצה בעוועגונג. אבער היינט איז זי אזוי פיל גרעסער, אזוי פיל שעהנער און אזוי פיל מעהר ענטוויקעלט, אז עס איז איהר נישט צו דערקענען.

פון הלל ראגאף

אין פערלויף פון די פיער יאהר האט זי פערפלאנצט נייע פרדסים, נייע וויינגארטנער, געזייט נייע פעלדער תבואה, אויפגעבויט נייע שטאלען פאר בהמות, האט פערגרעסערט איהר הינערצוכט. אין פערלויף פון די פיער יאהר האט זי אויפגעשטעלט א גאנצע רייהע פון נייע הייזער פאר וואוינונגען א. ד. גל.

עין חרד פראדוצירט איצטער פארם פראדוקטען און סחורות אויף דער ווערט פון א פערטעל מיליאן דאלאר א יאהר; פון דעם פערקויפט זי אויפ'ן מארק פאר אנ'ערך הונדערט טויזענד דאלאר, דאס איבעריגע פערברויכט זי אליין, פאר די מענשען און פאר דער ווירטשאפט.

די בעפעלקערונג פון עין חרד צעהלט איבער זיבען הונדערט פערזאן. נאהענט פון א דריטעל פון זיי זענען עלטערע מענשען און יונגע קינדער וואס קענען נישט ארבייטען. זעכציג פון זיי זענען דייטשע בחורים און מיידלעך, וועלכע ארבייטען בלויז א האלבען טאג. די אמת'ע ארבייט ווערט געטון פון די פיער הונדערט מענער און פרויען. וועלכע שטעלען מיט זיך פאר די מיטגלידערשאפט פון דער קבוצה.

עין חרד בעגרעניצט נישט איהר עקאנאמישע טעטיגקייט אויף דער לאנד-ווירטשאפט. די פעלדער און פרדסים, די שטאלען און הינערשטייגען זענען בלויז א טייל פון איהרע עקאנאמישע אונטערנעמונגען. אויסער דעם גיט זי זיך אפ מיט פאבריקאציע, מיט אינדוסטריע. זי האט א גרויסע טישלעריי, א גרויסע שלאסעריי, א שמידעריי, א שוך-פאבריק. זי האט אויך א גרויסען מיהל. די אלע אינדוסטריעלע פאבריקען מאכען ארבייט נישט בלויז פאר די אייגענע געברויכען פון דער קבוצה, נאר אויך פאר'ן מארק, די טישלעריי, צום ביישפיל, נעמט אן צו מאכען פענסטער און טירען פאר די נייע הייזער וואס בויען זיך איצט אין חיפה (חיפה איז בלויז א פאר שעה'ן רייזע פון עין חרד). די קבוצה שיקט איהרע מענשען קיין חיפה אנצונעמען קאנטראקטען פאר ארבייט. די מענשען זענען, פערשטעהט זיך פאכלייט און ווייסען ווי אזוי אזוינע דזשאבס צו מאכען. דאס געלד געהט אריין אין דער קאסע פון דער קבוצה.

און אזוי אויך מיט דער שלאסעריי און מיט די אנדערע אינדוסטריעלע איינריכטונגען, זיי טוען ארבייט פאר אנדערע און ברענגען אריין פערדינסטען צו דער קבוצה.

פערבייגעהענדיג וויל איך דא דערצעהלען א מערקווירדיגע מעשה'לע וועגען דעם איצטיגען דאקטאר פון עין חרד. די מעשה'לע איז כאראקטעריסטיש פאר דעם גייסט וואס בעהערשט די מענשען וועלכע שליסען זיך אן אן די קבוצות.

מיט אונגעפעהר א יאהר צוריק איז אין דער קבוצה פון עין חרד אריינגעטראטען א דייטשער יונגערמאן. ער איז אריינגעקומען אין פאלעסטינע אלס אנ'אימיגראנט און אלס אזוינער האט ער מיטגעבראכט א קאפיטאל פון פינף טויזענט דאלאר, דער יונגערמאן האט ערקלערט, אז ער איז א דאקטאר און בעוויזען זיינע דאקומענטען. ער איז פון דייטשלאנד אוועק נאכדעם ווי היטלער האט עס געמאכט אונמעגליך פאר איהם אין דער מעדיצינישער פראפעסיע צו פערבלייבען... איצטער האט ער בעשלאסען צו ווערען א מיטגליד פון עין חרד. ער האט אפגעגעבען זיינע פינף טויזענד דאלאר צו דער קבוצה, כדי ער זאל זיין גלייך מיט אלעמען, אהן פערזענליכען פערמעגען און איז געווארען א מיטגליד.

די קבוצות קריגען זייערע דאקטוירים פון דער קראנקען קאסע פון דער הסתדרות. עין חרד האט אזא דאקטאר געהאט זייט עטליכע יאהר און איז מיט איהם געווען צופרידען. עס איז דערפאר פאר איהר נישט מעגליך געווען צו געבען איהר נייעם מיטגליד די ארבייט פון דאקטאריע אין דער קבוצה. ער האט געמוזט טון אנדערע ארבייט, אין פעלד און אין די שטאלען גלייך מיט די אנדערע מיטגלידער.

אזוי איז אוועק א יאהר צייט. מיט עטליכע וואכען צוריק איז דער אלטער דאקטאר פון דער קבוצה טראנספערירט געווארען צו א העכערע שטעלע. האט זיך די קבוצה געווענדעט צו דער קראנקען קאסע זי זאל בעשטימען איהר דייטשען מיטגליד אלס דאקטאר. די קראנקען קאסע האט דעם פערלאנג בעוויליגט. איצטער איז דער דייטשער אימיגראנט דער דאקטאר פון דער קבוצה. ער לעבט אזוי ווי פריהער, אין זעלבען הויז ווי די איבעריגע חברים, עסט ביי די זעלבע טישען און טראגט די זעלבע קליידער. אלס מיטגליד פון דער קבוצה האט ער נישט קיינע פריווילעגיעס און מוז נאכקומען אלע פליכטען ווי די איבעריגע חברים זיינע.

עהנליכע פאלען פון פראפעסיאנאלען און ספעציאליסטען געפינט מען אין די קבוצות זעהר א סך.

אבער לאמיר זיך אומקעהרען צו אונזער פריהערדיגען ענין וועגען די אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען פון די קבוצות.

איך האב דערצעהלט גענוי וועגען עין חרד, אבער זי איז קיין אויסנאהם אין דער הינזיכט אט זענען איניגע אנדערע ביישפילען.

די קבוצה גבעת השלשה (נישט ווייט פון תל אביב) האט א גרויסע שיך-פאבריק מיט אלע מאדערנע מאשינען. זי פאבריצירט שיך פאר'ן מארק און דאך טראגט איהר אריין גוטע פראפיטען. אין דער פאבריק זענען בעשעפטיגט אממייסטענס מיידלעך און עלטערע מענער, וועלכע קענען נישט טון די שווערע ארבייט אויפ'ן פעלד.

די קבוצה יגור (לעבען חיפה) האט א טעקסטיל פאבריק און אויך א פאבריק פון בלומענטעפ (דאס איז אנ'אינדוסטריע, וועלכע איז שטענדיג געלעגען דורכאויס אין אראבישע הענד. די קבוצה איז די ערשטע יודישע גרופע וואס האט אזא אונטערנעמונג געמאכט).

יעדע קבוצה וואס איז נאהענט צו א שטאט אדער א גרעסערע קאלאניע האט א קאאפעראטיוו פון בוי-ארבייטער. דאס זענען מיטגלידער פון דער קבוצה וואס פערשטעהען דעם בוי-פאך. דער קאאפעראטיוו נעמט אן אויפצובויען הייזער אין די שטעט אדער אין די קאלאניעס. בוי-ארבייט בעצאהלט זיך איצטער זעהר גוט. ס'געלד וואס די קאאפעראטיווען פערדינען ווערט, פערשטעהט זיך, אריינגעטראגען אין די קבוצות.

און אזוי כסדר. יעדער מיטגליד פון א קבוצה טוט די ארבייט, צו וועלכע ער איז אמבעסטען צוגעפאסט. פון וועלכע ער קען פערדינען אממייסטענס פאר דער קבוצה. די קבוצה מאכט אזוינע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען און איינריכטונגען וואס מאכען פאר איהר מעגליך אויסצונוצען אמבעסטען די קענטעניש, די פעהיגקייט און ארבייטס-קראפט פון אלע איהרע מיטגלידער.

פון מארשאל פילסודסקי'ס רעוואלוציאנערער פערגאנגענהייט

דער ארויסמארש צו בעזדאן

שבת דעם 26טען סעפטעמבער 1908טען יאהר, קורץ פארן ארויסמארש קיין בעזדאן האט מען געטיילט די באיאוועס מויזער ביקסען, פראוינינגען, אמוניציע, פעקלעך שפייז און קאניאק. פריסטאר מאמענטאוויטש און סאוויצקי האבען בעדארפט פאהרען ביז בעזדאן מיט א בריטשקע, וואלערי סלאוועק און נאך דריי באיאוועס האבען בעדארפט פאהרען מיטן צוג. די איבעריגע צוזאמען מיט יוזעף פילסודסקי זענען אוועק צופוס. פארוויין אפגערוקט אויף א געוויסער דיסטאנץ איין פאר פון דער צווייטער. דער ערשטער זאמעל פונקט איז געווען בעשטימט די אזערע באלזים וועלכע געפינט זיך אונטערוועגס.

פריער פאר אלע זענען ארויס אין וועג אריין די באיאוועס גיבאלסקי, גארגאל און באלאגא זיי האבען זיך געזעצט אין „קאנקע" (א טראמוויי מיט פערד געשפאן) און זענען אפגעפאהרען ביז פאספעשקי, וואו די קאנקע האט זיך אפגעשטעלט, פון דארטען זענען זיי אוועק צופוס מיטן נעמענטשינער טראקט ביז נעמענטשין.

דארטען האבען זיי גענומען די אנגעגרייטע לאדקע, האבען איר אפגעפיהרט אין א בעהעלטעניש צווישען הויכע וואסער גראזען. דערנאך זענען זיי אוועק צופוס צום זאמעל פונקט אין וואלד לעבען בעזדאן.

מאמענטאוויטש איז אין דער איגענער צייט ארויסגעפאהרען מיט דער געקויפטער בריטשקע פון א זאיאזד, אויף מאסטאווע גאס. אין דער בריטשקע האט ער צונויפגעלייגט די אויפרייס מאטעריאלען. זיין אפיצירען־מונדיר און די היטעל פון א רוסישען דיכטער פאר פילסודסקין, האט צונויפגעלייגט נעציג, ווי העק, רידלען און ברעך־אייזענס און איז ארויסגעפאהרען דורך אנטאקאל אויף ניעמענטשינער טראקט.

הינטער אנטאקאל שוין אויפן ניעמענטשינער טראקט האבען אפגעווארט פריסטאר און סאוויצקי, וועלכע זענען ביז פאספעשק געפאהרען מיט דער „קאנקע".

א זייגער 1 ביטאג זענען פון ווילנא ארויסגעפאהרען נאך דריי באיאוועס און גלייך נאך זיי מיט דער צווייטער קאנקע זענען ארויסגעפאהרען צום עק אנטאקאל פילסודסקי מיט נאך דריי באיאוועס.

מיט דער דאזיגער לעצטער גרופע האט אין קאנקע פאסירט א פארפאל:

איינער פון די באיאוועס ליוטשעבירק האט געפיהרט מיט זיך א פלעשעל מיט קאנצענטרירטען אמאניאק, וואס איז נויטיג געווען צו סאניטארע צוועקען אין פאל פון א פערוואונדונג.

זעצענדיג זיך אין דער „קאנקע" האט לוטשער בירק מיט'ן רעהר פון מויזער־ביקס צעקוועטשט דעם פלאקאן מיטן אמאניאק, די שארפע פליסיגקייט האט איהם אפגעברענט די לייב. ער האט געמוזט אראפגיין פון קאנקע.

צוזאמען מיט איהם איז אויך פילסודסקי ארונטער, פעסטשטעלענדיג אז דאס לייב ביים באיאוויעץ איז שטארק פערברענט, האט פילסודסקי איהם פארגעלייגט זיך צוריקצוציהען פון דער אקציע. יענער האט אבער נישט געוואלט הערען פון דעם ווייל וואס וועלען זאגען די חברים. ווען ער פערלאזט אין סאמע וויכטיגסטען מאמענט?

פילסודסקי האט ביי לוטשען צוגענומען די מויזער־ביקס און דער באיאוויעץ לוטשע בירק איז מיט געפאהרען מיט פילסודסקין אין וועג. א זייגער פינף פארטאג איז די לעצטע גרופע אנגעקומען צום אפגערעדטען זאמעל פונקט. ביי דער אזערע באלזים.

אפגערוהט אביסעל, דערנאך דאס הארץ האבען די באיאוועס געריהרט אין ווייטערדיגען וועג, די בריטשקע האט דורכגעשניטען דעם וואלד. און איז צוגעפאהרען צום שלאבאן. דער באהן־וועכטער האט זיך געפוילט ארויסצוגיין פון שטיבעל דורכלאזען די בריטשקע. אבער דער באיאוויעץ מאמענטאוויטש האט איהם שארף א זא געטון אויף רוסיש און יענער האט אהן ווייטערדיגע דינגעניש געעפענט דעם שלאבאן.

אריבערפאהרענדיג דיישינעס האט די בריטשקע זיך געדארפט פערבויגען אויף לינקס. דא אבער איז זי אריין אין א גראבען און האט זיך איבערגעדרייט, אלץ וואס אין געלעגען אינעווייניג האט זיך צעשאטען אויף דער ערד.

מיט דער הילף פון עלעקטרישע לעמפלעך האט

(ווייטער זעה 11-טע זייט)

י. ל. שאצקי

אויפ'ן ניעמאן*)

(פייזאזש)

איינזאם בלאנדזשע איך ארום אין געדיכטען וואלד, צושפרייט מיט די הענט די שטעכעדיגע קוסטעס קריך זיי דורך, פערטשעפעט זיך, צושטעך די הענט, אבער מיר ארט עס נישט.

דער וואלד הויבט אן ביסלעכווייז שיטערער ווערען, די זון קיקעלט זיך פון ערגעץ ארויס און פערבלענדט מיר די אויגען. איך לאז זיך אראפ אין א טאל בעוואקסען מיט קליינע יונגע ביימעלעך, קארטשעס און קוסטעס.

פון צווייטען זייט, ווייט ווייט, זעהט זיך א דערפעל מיט קליינע נידעריגע הייזלעך, מיט שטרויענע דעכער, סטארטשעט ארויס אין דער הויך א שפיץ קלויסטער, אויפן גאלדענעם צלם, צושפילען זיך די זונען־שטראהלען ווי דימענטען, מיגיען זיך, צושפרייטען זיך, פערשמעלען זיך, האצקען זיך און שמייכלען....

אינמיטען, מיט א רחבות, מיט געלאסענהייט, ווי א פער'חלומ'טע בת־מלכה, שלאנגט דער ניעמאן — שיין איז דער ניעמאן אין א רוהיגען זומערפארנאכט....

א שטילער פייכטער ווינטעלע כאפט זיך ארויס ערגעץ פון א קוסט, פער'גנב'עט זיך אויפן טייך, און הויבט אן זיך שפילען מיט די וואסער־פעלדלעך...

הויבען זיך אויף בלויע בייטעלעך, צופלעשטשען זיי זיך אן א הויכען שטיין, וואס סטארטשעט פון וואסער ארויס.

פון אונטער די שווארצע שאטענס פינקלען, שפיגלען זיך דימענטענע שטערענדלעך, ווינקען זיי, לאשטשען זיי, אין אפרונד אריין.

א לאנגע קיילעכדיגע קלאץ, א פערבלאנדזשעטע, א גאוואטנע, שווימט מיט זיגזאגען הין און צוריק, דרעהט זיך אין אלע זייטען, ביז זי פערפלאנטערט זיך ערגעץ וואו אין די בלוטשעס...

שטיל כאפט ער זיך ארויף אויפ'ן געלען זעמדעלע, שוועבט אפ די קליינע שטיינדעלעך, שושקעט אריין עפעס אין די קליינע קוסטיקלעך. כאפט אריין צו זיך א צובראכענע צווייגעלע און שווימט זיך ווייטער פער'חלומ'ט זיין וועג...

אין מיטען טייך צושפרייטען זיך קיילעכדיגע רונגעס. — ס'גיט זיך א פליושק פון אונטען ארויף — פון די ליימיגע בלאטע, פון א טיפע גריבעל, שווימט פלינק צום פינקלדיגען שטערענדל א יונגער העכטעל, גיט א ווארף איבערן וואסער, און גליטשט זיך צוריק אין זיין רוהע אריין — — —

א קלארער, ריינער, רוהיגער וואסער פליסט זיך איבער שטעט, איבער דערפער, צוגיסט זיך דורך אייזערנע רעהרען און מענשליכע וואוינונגען טרינקט אן די סטאדעס מיט אלע בעשעפענישען, זאפט אן מיט פייכטקייט די צוטריקענטע ערד מיט זיינע אויספארעניש מאכט ער פייכטע דעם טרוקענעם דרום־ווינט, פאמפעט אן ברונעמער אויף די וואלקענס און נידערט אראפ טאנצענדיג, שפרינגענדיג צוריק אין טייך אריין.

לאנ און ברייט האט זיך צגואסען דער ניעמאן... כ'ליג אויסגעצויגען אויפן געלען זאמד, הארט נעבען טייך און בעוואונדער די רייכקיים פון גאטס וועלט.

טויזענטער יאהרען פליסט דא דער ניעמאן, וואס דערציילען מיר זיינע וועלען?

אויסגעוואקסען זענען אין זיין שוים גע'ריכטע וועלדער, אויסגעהאקט זענען געווארען אלטע בוימער, צעהנדליגער פעלקער האבען דא געלעבט, געליטען, געקעמפט, זייער בלוט האט זיך צונויפגעגאסען מיט די כוואליעס פון טייך.

אין וואלד דעם גרינעם, אונטער די הויכע בוימער זעהען זיך אומצעהליגע בייטען מיט אנגעשאטענע קברים.

פון ווייטען מזרח, פון נאהענטען מערב, פון די הויכע סטעפעס, פון די קאלטע טייגעס, האבען אומבעקאנטע מענשען אין די ברידער־קברים זייער אייביגע רוה געפינען.

טיף אין דער ערד פוילען זייערע ביינער, אויבען אויף די אנגעשאטענע בערגלעך שפראצט א נייער לעבען, א יונגער גרינער גרעזעל שאקעלט זיך שטיל איבער זיי. פייגעלעך שפרינגען איבער די צווייגען, קראהען קראקען יאמערלעך איבער זיי....

טיפע סודות, פערבארגענע אוצרות רוהען דא אויפן אפגרונט פון טייך; און ער שווימט זיך, יאהר איין, יאהר אויס, גלייכגילטיג זיין וועג.

שווארצע שאטענס לאזען זיך אראפ אויפן וואסער —

ס'שפיגעלט זיך אפ אין טייך א צווייטער וואלד. א רויטער קיילעכדיגער ראד שווימט ארום אין מיטען טייך.

ס'שפיגעלט זיך אפ א צווייטע זון —

ווער רוישט עס? ווער פאטשט עס? ווער פייפט עס?

א גרויפע פייכטע פארע צוציהט זיך איבערן טייך —

ווייט ערגעץ פון דערפעל דורך א ווייסען וואלקענדעל איז ארויסגעשוואומען א ציטערדיגער, א בלאסער א האלבער סערפ — דא איז די נאטור, די איינזאמקייט, די געטליכקייט, א שפרונג טאן, וועל איך אין די אלבאסטער קלאר'ע וואסער, אויסבאדען וועל איך זיך אין זיי, אוועקשווימען וועל איך אין זיי, מיט די פיש צוזאמען אין א לאנד א ווייטע, וואו ס'וואקסען בלויז בלומען, וואו די קעפ האלט מען שטאלצער, וואו די אויגען טריפען יוגענט, וואו דאס הארץ קלאפט דאך שטארקער, וואו טרעהרען זענען נאר פון פרייד....

דא וועבען זיך מיינע גאלדענע טרוימען, דא פיבערט אין מיר יעדער נערוו.

מיין נשמה צובענקט זיך צו עפעס העכערס און שעהנערס, א שטילע מעלאדיע צווינגט זיך אין מיין הארץ.

פערכטיג שיין איז דער ניעמאן אין א שטילען, רוהיגען זומער פארנאכט....

*) פון בוך „קארנבלומען".

טראגעדיע פון יודישע קינדער אין דייטשלאנד

פון **דוד איינהארן**

אט זענען א פאר ביישפילען פון קינדער טראגעדיעס.

מיט 12 יאהר צוריק האט א געוויסענלאזע יודישע מוטער איבערגעלאזען איהר קינד אין א דייטשער פאמיליע און איז פערשוואונדען, דאס קינד האט זיך געהארעוועט ביי די דייטשען און לויט'ן געזעץ פון דער רעפובליק האט די רעגירונג געצאהלט דער פאמיליע א געוויסע סומע געלט מאנאטליך פאר אויסהאלטען דאס הפקר׳ע קינד.

אזוי ווי די מוטער האט זיך מעהר נישט געמעלדעט, האט די דייטשע פאמיליע אפגע'שמד'ט דאס יונגעל און געהארעוועט איהם אין עוואנגעלישען גלויבען. אז די היטלעריסטען זענען געקומען צו דער מאכט, האט מען אויפגעהערט צו צאהלען פאר דעם קינד און די פאמיליע האט גענומען ליידען גרויסע צרות דערפאר, וואס זי האלט ביי זיך א קינד פון א נישט־גערמאנישער ראסע. דער פאמיליע איז אויסגעקומען כאטש צו נעהמען דאס קינד און אריינווארפען אין וואסער. אין זייער נויט האבען זיי זיך געווענדעט צו עטליכע יודען, זיי זאלען צונעהמען דאס קינד. די יודען האבען ערקלערט, אז זיי זענען דאס גרייט צו טאן, אבער דאן מוז דאס קינד איבערגעהען צוריק צום יודישען גלויבען. אז מען האט זיך געווענדעט צום קינד, האט דאס יונגעל ערקלערט, אז ער וויל נישט ווערען צוריק א יוד, אז ער וויל בלייבען א קריסט.

דאן האבען זיך די פאר יודען געווענדעט צום עוואנגעלישען פאסטאר און געבעטען, ער זאל נעהמען דאס קינד אונטערן שוץ פון דער קריסטליכער קירכע, ווייל דאס יונגעל איז אנ'אמת גלויביגער קריסט, און דער פאסטער האט זיך ענטשידען אפגעזאגט פון דעם מיטן אויסרייד, אז דאס קינד איז נישט פון ריין־גערמאנישען בלוט.

איצט בלייבט מעהר נישט ווי שעכטען דאס קינד פאר'ן גערמאנישען קריגס־גאט, ווי מען פלעגט דאס מיט דריי טויזענט יאהר צוריק ביי די אמאליגע ווילדע גערמאנער טאן מיט די געפאנגענע קינדער פון פרעמדע ראסען, און שליסליך קומט דאס אזוי אויס, ווייל דאס קינד איז פער'משפט אונטערצוגעהען.

איצט א צווייטער פאקט:

א יודישע פרוי האט זיך בעגעגנט מיט אנ'עכטען דייטשען אריער און געהאט פון איהם דריי קינדער. דער עכטער אריער האט נאכדעם אוועקגעווארפען די פרוי מיט די קינדער. א לענגערע צייט האט זיך די פרוי געמאטערט און איז נאכדעם געשטארבען, איבערלאזענדיג די דריי קינדער אויף גאטס בארם, די קינדער זענען נאכדעם צוגענומען געווארען אין א קריסטליכען יתומים־הויז, און זיי האבען זיך דארטען געהארעוועט.

די קינדער האבען דארט געלעבט און זיך ערצויגען אין קריסטליכען גייסט. אז היטלער איז געקומען צו דער מאכט, איז אנגעקומען א בעפעהל, מען זאל די קינדער ארויסווארפען, אלס נישט־עכטע גערמאנער. די פערוואלטונג האט זיך דאן געווענדעט צו די יודען, זיי זאלען צונעהמען די קינדער. עס איז שוין אבער געווען צו שפעט. ביידע קינדער זענען ערצויגען געווארען קריסטליך מיט א טיפען האס צו יודען, און זיי האבען ערקלערט, אז זיי ווילען בשום אופן נישט געהען צו די „יודען“. צווינגען די קינדער מיט געוואלד האבען די פאר יודען פון שטעטעל נישט געוואלט. און איצט וואלגערן זיי זיך אויפן גאס און געהען בעטען נדבות ביי די „בארמהערציגע“ קריסטען, פערפאלגטע און בעשפיגענע פון אלע ארומיגע „עכטע גערמאנער“.

איצט א דריטער פאקט:

אנ'אלמנה פון א דייטש האט נאך פאר היטלערן חתונה געהאט מיט א יודען. די אלמנה האט פון עכטען דייטש געהאט א קינד און מיטגענומען עס אין צווייטען פאמיליען - לעבען. דער שטיף־פאטער איז געווען זעהר גוט צום קינד, און דאס קינד האט זיך צו איהם צוגעבונדען, ווי צו אנ'אמת'ען פאטער, מיט זעהר א שטארקער ליבע.

און איין שעהנעם פריהמארגען איז געקומען פאליציי און האט ערקלערט, אז עס איז נישט דערלאזבאר, אז אנ'עכט אריש קינד זאל זיך הארעווען ביי יודען. און נישט קוקענדיג אויף די געשרייען מיט נעוויינען פון קינד און דער פערצווייפלונג פון די עלטערען, האט מען דאס ארים קינד מיט געוואלד פערשלעפט אין א דייטשען יתומים־הויז. אין עטליכע חדשים ארום האבען די עלטערען בעקומען א ידיעה, אז דאס קינד איז טויט. עס איז אויסגעגאנגען פון בענקשאפט צו די עלטערען אונטער די אויגען פון די היטלעריסטישע תליונים.

נישט אלע קינדער אבער פון די געמישטע עלטערן רופען זיך אפ אויף דערזעלביגער ארט אויף זייער טראגעדיע. פערהאן קינדער, וואס נעהמען זיך בונטעווען. און נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס זיי זענען קריסטען שוין פון דריטען דור און זעהען אויס מעהר גערמאניש, ווי געבעלס און היטלער צוזאמען, מאכען אזעלכע קינדער פלוצלונג א רעוואלוציע און ערקלערען זיך אלס הונדערט־פראצענטיגע יודען.

אזא ריהרענדע געשיכטע איז פארגעקומען מיט א יונגעל פון 12 יאהר פון אנ'אלטער אריסטאקראטישער פאמיליע, וואס האט געהאט דעם אומגליק צו האבען א יודישע באבע. אין איין שעהנעם פריהמארגען האט דער לעהרער, לויטן בעפעהל פון דער היטלער־רעגירונג, דורכגע'בודק'ט די אפשטאמונג פון אלע שילער און צוטיילט דעם קלאס אויף צוויי טיילען: אויף עכטע אריער און נישט־אריער. און דאס יונגעלע איז אריין צווישען די נישט־אריער. זיין גערמאנישער אויסזעהען און זיין אנגעזעהענע פאמיליע האבען איהם דאך נעשיצט פון די ברוטאלע אנפאלען, וואס די דייטשע קינדער פיהרען בסדר אויס אונטער דער אנפיהרונג פון די לעהרער איבער די נישט עכט־גערמאנישע שילער. אין דערזעלבער שולע אבער האט זיך צופעליג נאך געפונען איין איינציג יודישעס קינד, און די עכטע גערמאנער האבען דעם אומגליקליכען קינד אנגעטאן די גרעסטע יסורים. מען האט איהם פערשמירט די העפטען, אויסגעגאסען די טינט, צעריסען די ביכער. אז דאס קינד פלעגט זיך זעצען, פלעגט מען איהם צונעהמען דעם שטוהל, ער זאל פאלען. פון שלאגען איז שוין נישטא וואס צו רעדען.

דאס קינד האט געלעבט, ווי אין א גיהנום. און אט איינמאל, ווען די קינדער האבען בעזונדערס ברוטאל געשלאגען דעם יודישען יונגעל, האט זיך פלוצלונג אויפגעהויבען דער דריי־פירטעל גערמאנער, וואס האט אין זיין לעבען נישט געוואוסט, אז ער איז א יוד, און זיך געשטעלט לעבען וויינענדיגען יודישען יונגעל און ערקלערט:

— ווער עס וועט אנריהרען דעם יונגעל, וועט פון מיר קריגען געשלאגען. איך וועל איהם פערטיידיגען, ווייל איך בין אויך א יוד, און דאס יונגעל איז פון היינט אן מיין קאמעראד.

די ערקלערונג האט געמאכט אזא שטארקען איינדרוק אויף די קינדער, אז זיי האבען אויפגעהערט צו שלאגען דאס יודישע קינד, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס דער לעהרער האט זיי געריצט געגען איהם. פון דאן אן זענען די צוויי קינדער איין גוף און איין נשמה און שיידען זיך נישט, סיי אין דער שולע, סיי אויסער דער שולע.

אנדערש אבער האט געהאנדעלט א צווייטער יונגעל פון 14 יאהר, וואס זיין טאטע איז דייטש און די מאמע א יודישע. לויטן אויסזעהען איז ער אנ'עכטער גערמאנער און קיינעם וואלט נישט איינגעפאלען, אז ער האט א יודישע מוטער, אז היטלער איז געקומען צו דער מאכט, האט זיך אנגעהויבען אין דער פאמיליע א טראגעדיע. דער מאן האט געציטערט טאג ווי נאכט און עס האט געהאלטען ביי א גט. דער יונגעל האט דאס שווער דורכגעלעבט. און ער האט זיך אנגעהויבען שרעקען, טאמער וועט מען איהם דאך אין שול אוועקזעצען צווישען די נישט־אריער.

דער שרעק איז נישט געווען אומזיסט. דער טאג איז געקומען, און דער לעהרער פון שולע האט אויסגערופען אין קלאס, אז אלע קינדער, וואס זענען נישט קיין עכטע גערמאנער, זאלען אויפהויבען די הענט. דאס יונגעל האט נישט אויפגעהויבען די האנט, דער לעהרער האט דורכגעקוקט נאכאמאל דעם צעטעל, איבערגעקוקט אלע אויפגעהויבענע הענט.

— פארוואס הויבסטו נישט אויף די האנט? — האט דער לעהרער שטרענג אנגעשריגען אויפ'ן יונגעל.

עס האט זיך דערהערט א ווילדער אויסגעשריי פון שרעק, פון א פאל פון א קערפער.... אין א פאר שעה ארום האט מען געבראכט דעם יונגעל אהיים אהן בעוואוסטזיין. צוויי מאנאטען איז דאס ארימע קינד געלעגען אין א נערווען־ערשיטערונג, אין הויכען פיבער, און אז מען האט איהם נאך לאנגער מיה געראטעוועט, איז פון יונגעל געבליבען מעהר נישט ווי הויט און ביינער און א צובראכענע נשמה אין זיי.

א משפט איבער א פערשטארבענעם פאעט.
וואס האט געשטאמט פון יודען

פון **ה. לאנג**

מיר האבען נאכגעפאלגט מיט גרויס אויפמערקזאמקייט דעם „זקני ציון“ פראצעס“, אין בערן, שווייץ; עס איז געווען א טרויעריגער ספעקטאקעל; יודען דארפען נאך אלץ בעווייזען ווי פאלש און פערלוימדעריש עס זענען זייערע שונאים; ווען נאר און וואו נאר מען מישט איצט אויף א בלעטעל יודישע געשיכטע, איז פאר די אויגען באלד א טרויער־קאליר, אדער מען דערהערט א טרויער־מאטיוו; אויף נאך אנ'ארט מישט מען איצט בלעטער יודישע געשיכטע; דאס איז אין דעם וואטיקאן, אין רוים, אויך דארטען איז א משפט; א גאנץ אנדערער ווי אין בערן, שווייץ, אבער יודישער אומעט קומט אויך פון דארטען ארויס.

פון בעריכטען צו קריסטליכע געזעלשאפטען דערוויסען מיר זיך פון אנ'ענין, וואס איז נישט אלגעמיין בעקאנט אין דער יודישער וועלט. אין דעם וואטיקאן קוקט מען איצט איבער דעם חרם, וואס קאטוילישע קלויסטערס האבען ארויפגעלעגט אויף א פארטוגעזישען פאעט, וועלכער האט געשטאמט פון יודען. דער פאעט איז שוין טויט. דער איצטיגער משפט איבער איהם איז זאנדערבאר, שפאנענד; די גאנצע געשיכטע מיט איהם ענטהאלט ריהרענדע דראמאטישע מאמענטען.

דאס איז וועגען דעם פאעט גערדרא זשונקערו.

ער איז געשטארבען מיט א צאהל יאהרען צוריק, און אין זיינע לעצטע יאהרען איז ער געווען דער אנערקענטסטער דיכטער ביי זיין פאלק, אין זיין לאנד — פארטוגאל.

מיט זיין נאמען האט פארטוגאל שטאלצירט; מעהר ווי איינמאל האט דער נאמען גערדרא זשונקערו אויך געטראגען פאליטישע געוויכט פאר פארטוגאל. קליינע לענדער מוזען אנקומען צו זייערע מענשען פון גייסט פאר אנערקענונג און בעשיצונג. איז גערדרא זשונקערו, אין א געוויסען זין, געווען פארטוגאל'ס נאציאנאלע קרוין. און דאך האבען קלויסטערס אין פארטוגאל איהם אריינגעלעגט אין חרם.

ס'איז געווען אנ'אויסרוף אין די קאטוילישע קלויסטערס — נישט צו לייענען זיינע ווערק.

דער חרם איז געגאנגען ווייטער; ער האט זיך אפגערופען אויך אויף די קרייזען אין וועלכע ער האט פערקעהרט. דער נאציאנאלער דיכטער פון פארטוגאל האט צייטענווייז זיך געפונען בעזייטיגט, איינזאם, אנ'עלענדער מענש.

פארוואס דער חרם פון די קלויסטערס?

ער איז אומעטום אויפגעטראטען ווי אנ„אנטי־קאטאליק“. נישט ווי איינער פון אנ'אנדער אמונה, אדער פון אנ'אנדערער קריסטליכער קירך, נאר דירעקט און דעמאנסטראסיוו הויפטזעכליך געגען קאטויליציזם. און דאס האט געהאט צו טון מיט זיין אפשטאם.

עס זענען געווען מאמענטען אין גערדרא זשונקערו'ס לעבען, ווען ער איז געגאנגען נאך ווייטער. ער האט אויסגעדריקט שטאלץ מיט זיין בלוט־אנגעהעריגקייט צו יודישע דורות; און ער האט אויך געזוכט וואס א נאהענטערע פריינדשאפט מיט די איצטיגע יודען אין פארטוגאל. און ער האט געהאט אנ'אויסזעהן פון א יודען, א הדרת פנים פון אנ'אלטען טיפ יודישען גייסט־מענש, מיט א הויכען שטערען, לאנגער גראהער בארד, דיקע ברעמען ארום קלאהרע ליכטיגע אויגען, און מען פלעגט אויף איהם זאגען, אז ער איז א פארטזעצונג פון יודישע פאטריארכען פון דורות גאר אמאל און פון שפאניש - יודישע דיכטער פון די צייטען וואס מען האט אנגערופען די „גאלדענע עפאכע פון יודען אין שפאניע“.

די מאראנען און די „נייע קריסטען“ האבען אייגענע תפילות און אייגענע פאלקס־לידער. אין מאנכע פיגורירט דער אויסדרוק „אדוינאי“ פאר גאט. גערדרא זשונקערו האט אזעלכע תפילות און פאלקס־לידער איבערגעדיכטעט.

דער עיקר, אבער — פארטוגאל איז אפט געווען צורוישט מיט איהם איבער'ן חרם, אין וועלכען די קלויסטערס האבען איהם אריינגעלעגט.

זיי האבען פערלאנגט פון איהם, אז ער זאל אויפהערען דערמאנען זיי די אמאליגע אינקוויזיציעס און זיין געטריי צו דער קאטוילישער אמונה, ארויס ווייזען זיי, די קלויסטערס, גרויס איבערגעבענהייט, און ער האט זין ענטזאגט.

מ'האט געמאכט פערזוכען צו פערשפרייטען א ביטערען געפיהל אנטקעגען איהם. אין דער גרויסער וועלט איז עס וועניג בעקאנט, עס איז אבער א פאקט, אז אין טיילען פון פארטוגאל, אין א גאנצע רייהע שטעטלעך און דערפער, געהט־אן א בעוועגונג צווישען די, וואס שטאמען פון די „אנוסים“, די מאראנען און די „נייע קריסטען“, זיי זאלען זיך צוריקקעהרען צום יודישען גלויבען. אין די גאר לעצטע יאהרען, זינט דער יודישער אינזשיניער סאמועל שווארץ, א זוהן פון ישכר שווארץ, פון זגערוש א ליבהאבער פון יודישע פארשונגען, פון יודישער קולטור, וועלכער לעבט אין פארטוגאל, און האט דארטען אויסגעפונען א גאנצע גרופע אזעלכע געמיינדעס, און זיי דערנעהנטערט איינער צו דער צווייטער, האט די בעוועגונג, זיי זאלען זיך ערקלעהרען פאר יודען, אויך אנגענומען א נאציאנאלען כאראקטער איהר רעליגיעזער אינהאלט איז שוין אבער געווען ווען גערדרא זשונקערו האט נאך געלעבט. די קאטוילישע קלויסטערס האבען, פערשטעהט זיך, געקוקט קרום דארויף און נישט געוואלט דערלאזען. אז דער „אנטי־קאטוילישער“ דיכטער זאל קענען האבען א וועלכען עס איז איינפלוס. מען האט געזוכט צו מאכען דעם חרם וואס שטארקער, וואס ווירקענדער, ער האט געשטריטען מיט זיי. ווען דער חרם איז פערקלאמירט געווארען, האט ער דערפון זיך אויסגעלאכט. ביטערע טעג האט ער אבער אויך געהאט.

עס איז געקומען צו א מאמענט, ווען דער חרם איז געווארען א דראמע אין זיין היים. זיין פרוי איז געווען קאטויליש־פרום, און פערלאנגט ער זאל זיך אונטערגעבען, אויפהערען שרייבען און רעדען געגען די קלויסטערס. ער האט זיך ענטזאגט, נישט געוואלט הערען דערפון. זי האט געליטען די קלויסטער־וועלט איז געווען צו איהר שטרענג. איהר אומגעבונג האט אויך אויף איהר געקוקט ווי אויף אנ'ארויסגעשטויסענע פון „אנ־שטענדיגע געזעלשאפטען“. זיי האבען געהאט א טאכטער. די טאכטער איז געווען אויפגעהארעוועט אין דער מוטער'ס'ס גייסט, רעליגיעז, פרום, קאטויליש. זי האט פערלאנגט פון פאטער „ער זאל זיך בויגען; ער האט עס נישט געטון. די טאכטער איז געווארען א כלה. איהר חתן איז געווען א פרומער קאטאליק. צוליב דער איינגעשפארטקייט פון פאטער, איז געקומען דערצו, אז דער שידוך זאל האלטען ביים פאנאנדערגעהן. די קלויסטער־וועלט האט נישט געוואלט אויפנעמען דאס יונגע פאר. מוטער און טאכטער האבען זיך דערווייטערט פון איהם. ער, דער גרויסער פאעט, דער אנערקענטער דיכטער, פלעגט ארומגעהן אין די גאסען פון ליסאבאן אדער זיך ארומשלעפען איבער שטעט און שטעטלעך פון פארטוגאל אנ'עלענדער.

אין דערזעלבער צייט אבער, איז ער געווען מיט א שטאלץ אין זיך, מיט א געשטארקטען גייסט, אז גערעכט איז ער, נישט די קלויסטערס, די ,וועלכע האבען איהם געווארפען אין חרם.

דער חרם האט נישט געקענט פערטונקלען זיין נאמען אלס פאעט. דאס האבען די קלויסטערס נישט געקענט צונעמען פון איהם. אין דעם היסטארישען ווערק וועגען מאראנען, וואס איז געשריבען געווארען פון דעם פארשער פון שפאניש־יודישע געמיינדעס, סעסיל ראט, ווערט ארויסגעבראכט, אז גערדרא זשונקערו איז געווען פון די גייסטרייכסטע מענשען אין פארטוגאל.

אבער חרם איז חרם, און וועגען חרם האט מען פיל גערעדט אין פארטוגאל.

דאס האט איהם וועה־געטון, און ער פלעגט זוכען בעהעלטענישען. ס'האט איהם געפלאגט. ער האט פאר זיינע פערפאלגער געהאט נאר חוזק אבער זיין הארץ האט אפט צוזאמענגעקרעמפפט.

ער פלעגט זיך פערשטעקען צווישען די פאליצעס מיט ביכער אין דער ביבליאטעק פון דער פארטוגעזישער אוניווערזיטעט־שטאט קאימברא, אדער אין דער ביבליאטעק פון דער הויפט־שטאט ליסאבאן. אין ביידע ביבליאטעקען זענען פאראן פערהיט־דאקומענטען פון דער אינקוויזיציעס, פון אויטא־דע־פע'ען, פון גזירות און פון פערפייניגטע קרבנות, און עס זענען פאראן ווי־טיגע היסטארישע ווערק פון יענער צייט, פארשונגען און בעלייכטונגען, אין זיי האבען נאך מעהר געשטארקט זיינע געפיהלען, אז ער איז גערעכט מיט זיין קוקען אויף זיך ווי אויף א פראקוראר און א ריכטער צו בעשולדיגען און צו פעראורטיילען יענע פינסטערע צייט. דאס האט אבער אויך נישט בערוהיגט זיין געמיט, וואס איז אזוי ווי קראנק געווארען דורכ'ן חרם, און ער פלעגט אוועק צו די ארימע קאפעען אין די קליינע שטעטלעך, וואס די פויערים מאראנען אין דעם זידליכען טייל פון פארטוגאל, אויפ'ן גרעניץ פון שפאניע, האלטען אן אלס צענטערס נאר פאר „אייגענע“. דאס זענען קליינינקע, פראסטע, ביליגע פלעצער פאר געזעלשאפטליכקייט, אויך ארימע געמבלינג־שטיבלעך, וואו נאר זיי, די איצטיגע דורות מאראנען, קומען אריין. דארטען לעבען זיי זיך אויס מיט אנדערע מנהגים, נישט אויפ'ן שטייגער ווי עס איז זייער עפענטליכער לעבען אלס קאטאליקען. עס קומט ביי זיי אויס, אז זיי דארפען נאך איצט, פונקט אזוי ווי זייערע עלטער־זיידעס פון פיר הונדערט יאהר צוריק, זיין עפענטליך קריסטען און שטילערהייט עפעס אנדערש. דעם פאעט גערדרא זשונקערו מיט די שאטענס פון חרם אויף זיך האט געצויגען צו פערברענגען מיט זיי. פלעגט ער זיצען ווי א פערבלאנדזשעטער אלטער מאן ביי זייערע קאפע־טישלעך, אבער קיין אינערליכען נחת האט עס איהם אלץ נישט פערשאפט.

זייער געפאלענקייט האט איהם ערשט וועהגעטון. ווען זיי האבען זיך דערוואוסט ווער ער איז, האבען זיי זיך אפגערוקט פון איהם. זיי האבען זיך געשראקען, צי וועלען זיי נישט האבען אויסצושטעהן ליידען דורך איהם. מען וועט זיך דערוויסען דערפון אין די קלויסטערס, און עס קען ארויסקומען נישט קיין גוטס. איהם אליין איז שוין אויך אויסגעקומען ווי מען וואלט נאך איצט געדארפט מורא האבען פאר אינקוויזיציע־שטראפען ער האט געליטען. זיין נשמה האט ער אבער נישט אוועקגעגעבען. אזוי ביז זיין טויט.

פון זיין טויט גיט מען אן פאקטען, און מען דערצעהלט אויך לעגענדעס.

די פאקטען און לעגענדעס ווערען איצט געפארשט ביי דעם משפט איבער איהם אין דעם וואטיקאן, וואו עס האנדעלט זיך צי מען זאל איצט, נאך זיין טויט, אראפנעמען דעם חרם פון איהם.

א לעגענדע געהט, אז ער איז געשטארבען מיט א טלית אויף זיך, און אז די פרום־קאטוילישע טאכטער מיט איהר מאן האבען אראפגעצויגען דעם טלית פון זיין טויטען גוף, איהם אנגעטון אין קליידער פון א מאנאך, איהם איבערגעגעבען צום קלויסטער, וואו מען האט איהם קריסטליך געטובל'ט און געהייליגט, און דארטען אויפ'ן קלויסטער־הויף געפינט זיך זיין קבר.

די לעגענדע איז דא בלויז מיט'ן טלית. דאס איבעריגע ווערט אנגעגעבען אלס א פאקט. און ווי א פאקט ווערט אויך אנגעגעבען, אז גלחים האבען זיך בעטייליגט אין דער צערעמאניע בעת מ'האט איהם טויטערהייט אנגעטון קליידער פון א מאנאך און א טויטען איהם אריינגענומען אין דער קלויסטער־וועלט. די צערעמאניע זאל האבען געווען א פייערליכע, אין די מינוטען, ווען מען האט אויף איהם ארויפגעצויגען די מאנאכען־קליידער, האט מען געצונדען ליכט אין קלויסטער, און עס האבען געקלונגען די קלויסטער־גלאקען.

יאהרען זענען אוועק. צום וואטיקאן אין רוים זענען אנגעקומען פערלאנגען, אז וויבאלד די טויטע ביינער פון גערדרא זשונקערו געפינען זיך אין קלויסטער, זאל אויך דער גייסט זיינער בעפרייט ווערען פון חרם: זאל קומען אנ'ערקלערונג פון וואטיקאן, אז דער אנדענק פון דעם דיכטער מעג לויכטען, און אז מען מעג לייענען די ביכער זיינע!

און אפקלאנגען פון אונזערע איצטיגע טעג הערט מען ביי דעם משפט — אפקלאנגען פון דעם איצטיגען יודישען גורל אויף דער וועלט.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

נאָטיצען

די נייעס איז נישט קיין נייעס, און די ישועה—נישט קיין ישועה

אַ וואַרשאָווער צייטונג האָט יענע וואָך איבערגעטראָגען דעם עולם לאָקאַטאָרען א שפּאגעל נייע בשורה טובה און געמליך, אַז ס'איז כלומרשט ערשט נאָר וואָס פּערעפּענטליכט געוואָרען אַנ־ענטשיידונג פון העכסטען געריכט, אַז אויב אין אַנ'עקסמיסיע-פּראָצעס פּערופט זיך דער איינגעקלאָגטער לאָקאַטאָר אויפ'ן אומשטאַנד, אַז דאָס דירה-געלד איז איהם צו טייער בערעכענט געוואָרען, טאָר שוין נישט אין אַזאַ פאַל אַרויסגעטראָגען ווערען קיין עקסמיסיע.

אַזוי ווי אויף אַזאַ אומשטאַנד קאָן זיך דאָך יעדער לאָקאַטאָר אין אַזעלכע פאַלען פּעררופען, ממילא מעג מען זיין זיכער, אַז מעהר וועלען שוין נישט קיין עקסמיסיע פּעראָרדענט ווערען.

ליידער מוזען מיר אויף זיך נעמען די אומדאַנקבאַרע אויפגאַבע אַביסעל אָפּצוקיהלען די התפעלות, אין וועלכער די געדיכטע מאַסען לאָקאַטאָרען זענען אונטער דער ווירקונג פון דער דערמאָנטער ידיעה געוויס אַריינגעפאַלען אָדער קאָנען אַריינפאַלען.

קודם-כל דאַרף פּעסטגעשטעלט ווערען, אַז די אָנגעוויזענע, "ערשט נאָר וואָס פּערעפּענטליכט געוואָרענע" ענטשיידונג שאַפט בכלל נישט קיין שום נייעס, ווייל די זעלבע רעכטליכע לאַגע האָט שוין נישט קיין עקסמיסיעס פּעראָרדענט ווערען. לאָקאַטאָרען-שוץ דעקרעט, וועלכער פּערפּליכטעט פון יאָהר 1924 אָן.

זאָגט דאָך די דאָזיגע בעשטימונג אויך, אַז וויבאַלד אין אַנ'עקסמיסיע-פּראָצעס צוליב צאָהלונגס-אונטערשטעליגקייט ערקלערט דער איינגעקלאָגטער לאָקאַטאָר, אַז די אונטערשטעליגקייט איז ענטשטאַנען צוליב אַ סכסוך מיט'ן ווירט וועגען דער הויך פון דירה-געלד, טאָר באמת קיין עקסמיסיע נישט פּעראָרדענט ווערען. פון דער דאָזיגער הנחה מעג מען אָבער געניסען בלויז דאַן, ווען מ'איז ביכולת צו בעווייזען, אַז די אונשטרייט באַרע סומע דירה-געלד האָט מען יאָ בעצאָהלט אָדער ווייניגסטענס פאָרגעלייגט צו בעצאָהלען און אַז מ'איז די צוגעמשפּט'ע דיפּערענץ צווישען דער געפּאָדערטער און פאָרגעלייגטער סומע דירה-געלד אין משך פון 7 טעג גרייט צו בעצאָהלען.

איבעריגענס קאָנען זיך מיט'ן דערמאָנטען מיטעל בענוצען נאָר אַזעלכע לאָקאַטאָרען, וועלכע האָבען נאָך נישט דאָס גרונד דירה-געלד פּעסטגעשטעלט דורכ'ן שידס-אַמט.

ווי מיר זעהען, איז די דערמאָנטע הנחה צוגעפּאַסט צו די אינטערעסען פון די גוט-פּערדינענדע, בעסער-סיטואירטע און פּערמעגליכערע לאָקאַטאָרען, וועלכע דיספּאָנירען תמיד ברחבות'דיג מיט געלד און וועמענס עקסמיסיע - פּראָצעסען זענען דעריבער גיכער אַ פּועל יוצא פון נישט וועלען בעצאָהלען דירה-געלד לויט דער פּערלאַנגטער הויך.

פאַר די ברייטע מאַסען אָרימע און פּעראָרימטע לאָקאַטאָרען, וועלכע וואָלטען גערן גע-

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

רעכט פון א מאַן

אפילו, ווען אַ פרוי פיהרט זיך נישט געהעריג אויף ,טאָר דער מאַן אויך זי נישט בעליידיגען אין דער אָנוועזענהייט פון די קינדער.

ענטשעדיגונג

אַנ'אייגענטימער פון אַנ'אויטאָ איז פּעראַנטוואָרטליך פאַר אַ שאָדען אפילו, ווען דער פאַל איז פּאָרגעקומען בעת דער שאָפער האָט זיך בענוצט מיט'ן אויטאָ פאַר זיינע אייגענע בעדערפעניששען .

לאָקאַטאָרען פליכטען

אַ לאָקאַטאָר איז פּעראַנטוואָרטליך לגבי דעם הויזווירט נישט בלויז פאַר זיין אייגענער אויפפיהרונג, פאַר די אויפפיהרונג פון זיין בני-בית, סובלאָקאַטאָרען ,נאָר אפילו אויך פאַר די פּערבעטענע געסט.

פאָטער רעכט

אויב אַ פאָטער פערנאַכלעסיגט מיט'ן אויסהאַלטען און ערציהען זיין קינד, קאָן דאָס געריכט איהם די פאָטער-רעכט צונעמען.

אין אַזאַ פאַל ווערט דאָס קינד אַרויסגענומען פון זיין רשות און עס ווערט איבערגעגעבען צו איינעם פון די קרובים אָדער אַריינגעגעבען אין אַנ'ערציהונגס-אַנשטאַלט.

אומזאַץ שטייער

אויפ'ן חשבון פון אַ חוב פאַר אומזאַץ שטייער מעג מען לייגען אַנ'אַרעסט אויף סחורות, וועלכע זענען אַריינגעגעבען געוואָרען אין דיבעשטייערטער אונטערנעמונג אויף קאָמים.

וועקסעל

דער בעזיצער פון אַ בלאַנקאָ-וועקסעל מעג אויספילען דעם וועקסעל און איהם מאַכען צאָהלבאַר אויפ'ן אָרט און ער איז נישט מחויב צו בעוויזען, אַז ר'איז דערצו געווען בערעכטיגט נאָר פּערקעהרט : דער בעל-חוב מוז אויפווייזען, .אַז דער וועקסעל איז געמאַכט געוואָרען צאָהלבאַר נישט אויפ'ן אָפּגערעדטען אָרט.

אַפּישען

מ'טאָר נישט אַראָפּרייסען קיין אַפישען פון אַ פרעמדער וואַנד אפילו ווען דער אַפּיש איז שוין סיי ווי טיילווייז געווען צוריסען.

פערזיכערונגס רעכט

בלויז ביים אָנקומען אויפ'ן פּאָסטען אָדער בעת דער אַרבייט טאָר נישט אַנ'אַרבייטער רעזיגנירען פון דער פערזיכערונג.

נאָך דער קינדיגונג דאַגעגען מעג זיך יאָ אַנ'אַרבייטער גוטוויליג פערגלייכען מיט'ן אונטערנעמער אין ענטשטאַנענעם סכסוך צוליב'ן נישט זיין פערזיכערט בעת דער אַרבייט אין סאָציאַלען פּערזיכערונגס-אַנשטאַלט.

ניי געזעצן און צירקולארען

וויכטיגע אויפקלערונג וועגען דער שטייערן אמנעסטיע

לויט דער לעצטער שטייערן-אַמנעסטיע זענען די אַלע צאָהלער, וועמען מ'האָט אויפ'ן ... פון מאָראַטאָריום פון 1933 יאָהר פונאַנדערגעלייגט די פאָרלעגענע חובות אויף 3 יאָהר, מחויב געווען צו דערלאַנגען רעזיגנאַציע-בקשות אין די פינאַנץ-אַמטען, אויב זיי האָבען געוואָלט געניסען פון די הנחות פון איצטיגען מאָראַטאָריום.

די דאָזיגע רעזיגנאַציע איז אָבער נישט חל אויף חובות פון פערמעגענס-שטייער, פון שטייער פון ירושות און פון אַלע אַנדערע שטייערן-חובות, וועלכע די איצטיגע אַמנעסטיע נעמט נישט אַרום. בנוגע די דערמאָנטע שטייערן בלייבען די הנחות פון פריהעריגען מאָראַטאָריום ווייטער אין קראַפט.

מאָניטען

ס'טרעפט זעהר אָפט, אַז אויב עמיצער דערהאַלט פון פינאַנץ-אַמט א מאניט (אופאמניעניע), אַז ער זאָל בעצאָהלען אַ פערלעגענעם שטייערןחוב און ער שיקט גלייך צו דורך דער פערמיטלונג פון פ. ק. אָ. דעם אייגענטליכען חוב, בעקומט ער באַלד אַ צווייטען מאָניט, אַז ער זאָל בעצאָהלען אויך דעם בעטרעף פאַר'ן מאָניט. קומט איהם אלזא אין אַזאַ פאַל אויס צו בעצאָהלען פאַר 2 מאָניטען.

איצט פעראָרדענט אין לעצטען אַמט-בלאַט דער פינאַנץ-מיניסטער, אַז פאַר אַ מאָניט—חוב, וואָס בעטרעפט נישט מעהר, ווי 1 גילדען 50 גר. טאָר מען קיין נייעם מאניט נישט אַרויסשיקען, נאָר אויפפאָדערען דעם בעל-חוב צוצוצאָהלען דעם בעטרעף דאַרף מען דורך אַ פּאָסט-קאַרטעל.

נישט פאראַן קיין קאָנטינגענט

ס'איז פערשפּרייט אַ מיינונג צווישען די שטייער-צאָהלער ,אַז ס'ווערען אויסגעמאָסטען גאַנץ אָפט אַזעלכע אונערטרעגליכע שטייערן, ווייל די צענטראַלע מאַכט בעשטימט פאַר יעדען פינאַנץ-אַמט אַ געוויסען געלד-קאָנטינגענט.

קלערט איצט אויף דער פינאַנץ-מיניסטער אין לעצטען אַמט-בלאַט, אַז אַזאַ קאָנטינגענט ווערט נישט אָנגעצייכענט און אַז די פינאַנץ-אַמטען זענען בכלל נישט געבינדען מיט קיין שום סומען-התחייבות.

—ם—

פאַרשריפטען וועגען אַפּיעקונסטוועס

ווער ווערט אַנערקענט פאַר נישט אַרבייטס-פעהיג?

פאַר נישט אַרבייטס-פעהיג ווערט אַנערקענט יעדער פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכער ווערט אויסגעהאַלטען דורכ'ן פאָבאָר-פליכטיגען און איז אַליין צוליב אַלטקייט, פעלערהאַפטיגקייט, פיזישע אָדער גייסטיגער קראַנקהייט נישט פעהיג צו אַרבייט.

דער געזונד-צושטאַנד פון מענער שטעלט פעסט: די פאָבאָר-קאָמיסיע גופא, דאַגעגען פרויען אונטערזוכט דער סטאַראָסטווא-דאָקטאָר.

ביי דער אונטערזוכונג גילטען פאָלגענדע כללים : אויב די בעמערקטע קראַנקהייט שוואַכט אָפּ די אַרבייטספעהיגקייט פון אונטערזוכטען נישט מעהר ווי אויף 35 פראָצענט ווערט ער אַנערקענט פאַר אַרבייטספעהיג. קוים ווייזט זיך אָבער אַרויס אַז דער קאָנסטאַטירטער פעהלער שטערט דעם אונטערזוכטען מעהר, ווי אויף 55 פראָצענט מוז ער אַנערקענט ווערען פאַר פולשטענדיג נישט אַרבייטספעהיג.

די מעדיצינישע אונטערזוכונג שטעלט אגב אויך גלייכצייטיג פעסט, צי איז די בעמערקטע קראַנקהייט ביים אונטערזוכטען אַ צייטווייליגע אָדער אַ לאַנג-דויערענדע קוים איז די נישט אַרבייטספעהיגקייט אַ שטענדיגע, ווערט שוין דער וואָלט צאָהלען ,נאָר צוליב אַרבייטסלאָזיגקייט אָדער פרנסה'לאָזיגקייט האָבען זיי נישט קיין מעגליכקייט צו בעצאָהלען, האָט די דערמאָנטע הנחה נישט קיין שום ממשות.

געזונדצושטאַנד פון בעטרעפענדען משפחה-מיטגליד ביים בעניצען די בקשה וועגען פראָלאָנגירען דעם טערמין פון מיליטער-דינסט נישט אונטערזוכט.

געגען דער דעציזיע פון דער פאָבאָר-קאָמיסיע אָדער פון פּאָוויאַטאָווען דאָקטאָר בנוגע דער מאס אַרבייטספעהיגקייט פון אַנ'אונטערזוכטען משפחה מיטגליד מעג מען דערלאַנגען אַ רעקורס אָבער נאָר אין צוזאַמענהאַנג מיט אַנ'אַפּעלאַציע אויפ'ן אָפּזאָג צו אַנערקענען די הנחה פון אַנ'אַפּיעקונ סטווא.

בכלל דאַרף מען געדענקען, אַז עלטערען נאָך די 60 יאָהר, מוטערס-אלמנות נאָך די 45 יאָהר שוועסטערען ביז 18 יאָהר און ברודער ביז 16 יאָהר ווערען אַמטליך אַנערקענט פאַר נישט אַרבייטס-פעהיג און ממילא דאַרף שוין זייער געזונד-צושטאַנד נישט אונטערזוכט ווערען.

כדאי נאָך אָנצוּווייזען אויף די אומשטענדען אַז שוועסטערען אפילו עלטערע, ווי 18 יאָהר, ווערען אויך נישט בעטראַכט פאַר אַרבייטספעהיג אין דעם פאַל, אויב זיי זענען נישט ביכולת צו פערטרעטען דעם פאָבאָר-פליכטיגען ברודער אַלס איינציגער שפּייזער פון דער משפחה און אַז ברידער, וועלכע האָבען עמיגרירט, און וואוינען שטענדיג אין אויסלאַנד אָדער אפילו אין דער זעלבער שטאָט, אָבער נישט צוזאַמען מיט דער משפחה און בעזיצען נישט קיין פערמעגען אָדער הכנסה, וואָס זאָל גענוגענען אויף אויסהאַלט פון דער משפחה, זענען נישט קיין מניעה צו אנערקענען אַנ'אַפּיעקונסטווא.

י. א.

ר' איזראַעל
משומדים
סענסאַצ. שפּאַנענדער ראמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

29)

— צי איז דאָס נישט אַלץ איינס, האָט סטעפאַן געענטפערט, צי איז וויכטיג פאַר דער אויספאָרשונג צו וויסען וואָס מיך בינדט מיט אידאַ ראָזען.

קיין דירעקטען שייכות האָט דאָס אמת נישט, אָבער אונדירעקט וואָלט מען געקענט דערוויסען זיך נאָך אַ פּרט, וועלכער וואָלט געקענט האָבען אַ געוויסע בעדייטונג ביי דער ווייטערדיגער אויספאָרשונג.

— גוט, אויב ס'מוז אַזוי זיין וועל איך אייך זאָגען : אידאַ ראָזען איז געווען מיין געליבטע.

— ביז'ן לעצטען מאָמענט ?

— כמעט ביז'ן לעצטען מאָמענט מיט זעהר אַ קורצער צייט צוריק זענען אונזערע בעציהונגען קעלטער געוואָרען, אָבער צו קיין פולשטענדיגען איבעררייסען איז נאָך נישט געקומען.

— אידאַ ראָזען איז דאָך אַ יודישקע ?

— יאָ, זי איז געווען אַ יודישקע, נאָר זי איז איבערגעגאַנגען צום קאַטאָליציזם מיט אַ קורצער צייט צוריק.

דער בעאַמטער וועלכער האָט אויסגעהערט סטעפאַנען האָט זיך פּערטראַכט.

— זי איז איבערגעגאַנגען צום קאַטאָליציזם ? דאָס זאָגט זעהר פיל, וועגען דעם לאָזט זיך טראַכטען.

— דהיינו ? וואָס מיינט איהר ?

— צי איז דאָס נישט אַמאָל אַ נקמה-אַקט פון איהרע פּעררעטענע גלויבענס-ברידער ?

— ניין, ניין, איהר האָט אַ טעות, פּאַניע קאָמיסאַזשו, דאָס איז גאַנץ אויסגעשלאָסען, איך האָב ביז איצט אויך נישט געקענט די יודען און וואָלט אויך געקענט טראַכטען אַזוי ווי איהר, אָבער איצט האַלט איך דאָס פאַר אויסגעשלאָסען, איהר פאָטער האָט זי אינגאַנצען אָפּגעשטויסען פון זיך. אין דער יודישער געזעלשאַפט בכלל ווערט אַ משומד בעטראַכט אַזוי ווי געשטאָרבען, כ'האָב בעמערקט ,אַז ס'ליגט בכלל נישט אין זייער אינטערעס צוריקצובריינגען אַ משומד אין זייערע רייהען, זיי ווערען עמפּינדליך ערשט דעמאָלט ווען ס'דראָהט אַ פשוטע, פיזישע לעבענס-געפאַהר...

— ניין, פּאַניע קאַרטשינסקי, איך בין נישט מסכים מיט אייך, איך האָב אַנ'איינדרוק, אַז די יודען נעמען שטאַרק נקמה אין אַזאַ איינעם, וואָס פּערלאָזט זייערע רייהען.

— איך וואָלט נישט געוואָלט דאָ דיסקוסירען וועגען דעם כאַראַקטער פון יודישען פאָלק, אָבער ווי איך האָב געהאַט די געלעגענהייט זיך צו איבערצייגען איז נקמה בכלל פרעמד דעם יודישען כאַראַקטער איך זאָג אייך דאָס נאָר דערפאַר ,ווייל ס'האָט אַ שייכות מיט דער אויספאָרשונג, איך וואָלט אייך געוואָלט אַרויסברענגען פון טעות אויב איהר ווילט די אויספאָרשונג פיהרען אין דער דאָזיגער ריכטונג.

— אויב איהר מיינט אַזוי האָבען מיר דאָך דאָ צו טון מיט אַ ריין קרימינעלען פערברעכען.

— פערשטעהט זיך.

— טאָ זאָגט מיר מיט וואָס פאַראַ ציל, וואָס בעצוועקען די פּערברעכער מיט אַוועקצופיהרען פון אַזאַ מענש ווי אידאַ ראָזען. געלד ? — דאָס זיכער נישט, ס'איז דאָך נישט דאָ קיינער, וועמען איך האָב זיך בעוויזען צו אָריענטירען, וועלכער זאָל פאַר איהר געבען גרויסע סומען אויסקויף-קויף-געלד.

— דאָס איז אויך אויסגעשלאָסען,

— איז וואָס דען ?

— ווען איך וואָלט דאָס געוואוסט, האָט סטעפאַן איראָניש געזאָגט, וואָלט איך געמאַכט אַנ'אַנדער לעבענס-קאַריערע, איך וואָלט געוואָרען אַ בעריהמטער דעטעקטיוו.

— איך האָב שוין נישט געפרעגט אין דעם זין, מיר האָבען זיך פונאַנדערגערעדט און פאַר מיר איז פשוט אינטערעסאַנט אייער מיינונג, דוקא דערפאַר ווייל איהר האָט אַנ'אינטערעס פון דעם דאָזיגען ענין .

— כ'ווייס נישט וואָס איך זאָל טראַכטען און איך ווייס נישט וואָס איך זאָל וועגען דעם זאָגען, ס'איז נאָך פערהאַן איין מעגליכקייט.

— למשל ?

— אַז מיר האָבען דאָ צו טון מיט אַ באַנדע געפעהרליכע פרויען-הענדלער. אידאַ ראָזען איז אַ וואונדערבאַר שעהן מיידעל...

— איך האָב וועגען דעם שוין געטראַכט אָבער מיר ווייסען פון דער פּראַקטיק ,אַז פרויען-הענדלער פאַנגען נישט אויף דעם אופן זייערע קרבנות.

— וואָס קענען מיר וויסען וואָס פאַראַ מעטאָדען אַזאַ באַנדע קען אָננעהמען אין פּערשידענע מאָמענטען.

— איך דאַנק אייך האָט דער פּאָליציי-בעאַמטער געזאָגט : הגם מיר זענען נאָך ווייטער נישט געקומען פונדעסטוועגען איז די סיטואַציע אַ ביסעל קלאָהרער געוואָרען.

קאַפּיטעל 9

אידאַ אויף דער רייז

אין צוג וועלכער איז געגאַנגען פון פוילען איבער דייטשלאַנד קיין בעלגיען זענען געזעסען דריי פרויען ; פּעלאַ, סאַבאַ און אידאַ, זיי האָבען צווישען זיך אינגאַנצען נישט גערעדט. אַזוי ווי זיי וואָלטען זיך אינגאַנצען נישט געקענט, יעדע פון די פרויען האָט געטראַכט וועגען איהרע אייגענע דאגות, הגם זיי זענען געפאָהרען צוזאַמען אויף דעמזעלבען אָרט און צו דעמזעלבען ציל.

אידאַ האָט זיך געהאַט שנעל דעצידירט אונטערצושרייבען דעם קאָנטראַקט ביי פעלאַן, איהר איז געווען אַלץ איינס, זי האָט דאָס נישט געטון דערפאַר, ווייל איהר איז געפעלען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון פעלאַן, נאָר אינציצען אויף צו להכעיס, וועמען האָט זי אַליין נישט געוואוסט. געוויס איז דאָס געווען סטעפאַנען, וועלכען זי האָט געהאַלטען פאַר דעם שולדיגען אין דער גאַנצער געשעהעניש, און אפשר האָט זי דאָס אויך געטון דערפאַר, ווייל זי האָט מעהר נישט געהאַט וואָס צו פערלירען,סטעפאַן האָט זי אָפּגעשטויסען פון זיך, צו איהרע עלטערען האָט זי זיך מעהר נישט געקענט אומקעהרען, אָהן אַ גראָשען געלד איז זי געבליבען, קיין פאַך אין האַנד האָט זי נישט געהאַט, מיט וועלכען צו קענען פערדינען, אין אַזאַ לאַגע איז פאַר איהר אויסגעקומען. נאָר צו בעגעהן זעלבסטמאָרד אָדער געהן אין גאַס זיך פערקויפען, האָט זי שוין געהאַלטען פאַר גלייכער און בכבוד'ער דאָס וואָס פעלאַ האָט איהר פאָרגעלעגט, זיי האָט בשום אופן נישט חושד געווען, אַז זי זאָל האָבען אַריינגעפאַלען אין די הענד פון פרויען-הענדלער. וועכע ווילען זי פערקויפען, דאָס האָט זי נישט אַרויסגעפיהלט — נישט פון די רייד און נישט פון די מעשים פון די, וועלכע האָבען זי געפאַנגען, ביי אידאַ'ן איז געווען פשוט אַ געשעפט. זי האָט דעם ענין גענומען אַזוי ווי פעלאַ האָט דאָס פאַר איהר פאָרגעשטעלט און מעהר האָט אידאַ וועגען דעם נישט געוואָלט טראַכטען, איצט איז זי אויף אַ פולשטענדיג לעגאַלען פּאַס געפאָהרען קיין אויסלאַנד.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 2 יוני
א סיון תרצה
זון-אויפגאנג 3.20
זון-אונטערגאנג 7.48

בריף פון אינערן-מיניסטער צום וואיעוואדע

וועגן די לעצטע געשעהענישן אין שטאט-ראט

עהערנעכטען האט די לאדזער וואיעוואודזטווע בעקומען א בריף פון אינערן-מיניסטער קאשטשאל-קאווסקי וועגן די געשעהענישן אין שטאט-ראט פון פערגאנגענעם דינסטאג.

אין דעם דאזיגען בריף האט דער אינערן-מיניסטער געמאכט א ווארנונג דעם לאדזער שטאט-ראט און האט איהם אויפגעפאדערט צו א נארמאלע און ריכטיגע טעטיגקייט און אפשטעלען די נישט-ענטשפרעכענדע האנדלונג.

אין זיין ווארנונג בעטאנט דער מיניסטער קאשטשאלקאווסקי, אז דער לאדזער שטאט-ראט האט נאך ביז איצט נישט בעשטעטיגט דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1935-36, דורך וואס ער טראכט נישט וועגן ערפילען זיינע געזעצליכע פליכטען און צווינגט די שטאט-פערוואלטונג צו א ווירטשאפט אהן א בודזשעט און ס'דערגעהט אויף די זיצונגען צו עקסצעסען, וועלכע דערנידריגען דעם פרעסטיזש פון דער דאזיגער אינסטיטוציע.

דער דאזיגער בריף וועט אויף אנ'אפיציעלען אופן איבערגעשיקט ווערען צום שטאט-ראט.

די דאזיגע ווארנונג פון אינערן-מיניסטער קען ברענגען צו א שנעלער פונאנדערלאזונג פון שטאט-ראט, ווייל דאס זעלבסטפערוואלטונגס-געזעץ ערלויבט נישט מיט אמאל פונאנדערצולאזען די דאזיגע אינסטיטוציע. נאר די אויפזיכטס-מאכט מוז צוערשט מאכען א ווארנונג דעם שטאט-ראט, אז ער זאל ווי געהעריג ערפילען זיינע פליכטען. די קאנסעקווענץ דערפון קען ערשט זיין דאס פונאנדערלאזען דעם שטאט-ראט

* * *

די אויספארשונג וועגן די אונערהערטע בלוטיגע געשעהענישען, וועלכע זענען ארויסגערופען געווארען דורך די ענדעקעס אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאט-ראט, ווערט ווייטער זעהר שנעל געפיהרט דורך דער ארטיגער מאכט. עהערנעכטען און נעכטען זענען ווידער אויסגעהערט געווארען א גאנצע רייה עדות אממייסטען ראטמענער.

די אויספארשונג וועט נישט דויערן לאנג און וועט פערענדיגט ווערען שוין אין דער נאהענטסטער צייט, דעמאלט וועלען די אקטען איבערגעשיקט ווערען אין דער פראקוראטור. ס'איז מעגליך, אז דער פראצעס וועגן די דאזיגע געשעהענישען וועט פארקומען שוין אין חודש יוני.

* * *

דער שווער-פערוואונדעטער ראטמאן גוטקעוויטש פיהלט זיך בעסער, הגם ס'איז פארהאן די מורא, אז די קראנקהייט זאל זיך קאמפליצירען, וואס וואלט געברענגט דערצו, אז דער פערוואונדעטער זאל נאך א לאנגע צייט בלייבען אין שפיטאל.

די שטעלונג פון דער פעראייניגטער יודישער פראקציע

צו די געשעהענישען אין לאדזער שטאט-ראט

די פעראייניגטע יודישע פראקציע אין לאדזער שטאט-ראט האט נעכטען אוועקגעשטעלט, אונטער'ן פארזיץ פון דעפ. מינצבערג, אפגעהאלטען א זיצונג מכח אננעמען א שטעלונג און פעסטשטעלען, ביי וואס פארא בעדינגונגען די יודישע ראטמענער וועלען זיך קענען בעטייליגען אין די קינפטיגע זיצונגען פון היגען שטאט-ראט.

ס'איז אויספיהרליך ארומגערעדט געווארען וועגען רעדאגירען אנ'אויפרוף צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

לאדזער רעטונגס-קאמיטעט

צו דער הייניגער גענעראל-פערזאמלונג

ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען, דערפילט היינט דער רעטונגס-קאמיטעט א וויכטיגע פונקציע אין ווירטשאפטליכען לעבען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז: דאס איז די קרעדיט-אינסטיטוציע פון קליין-פראדוצענט, ארבייטער און הענדלער.

פאלגענדיגע ציפערן געבען איינזיגערמאסען א בעגריף וועגען דער ווייטגעהענדיגער קרעדיט-הילף פון רעטונגס-קאמיטעט, מיט וועלכער עס בענוצען זיך היינט די ברייטעסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג, מענשען פון די פערשידענסטע בעשעפטיגונגען און פראפעסיעס.

אין משך פון די אכט יאהר פון זיין עקזיסטענץ האט דער קאמיטעט ארויסגעגעבען 34,339 פערזאן הלוואות אויף א סומע פון 6 מיליאן 772 טויזענד 377 זלאטים מיט 50 גר. איינגאנצען זענען פאר דער צייט אריינגעפלאסען 37.301 בקשות וועגען הלוואות אבער א געוויסע צאהל פון זיי האט מען אפגעווארפען צוליב פערשידענע סיבות; מאנכע האבען פערלאנגט הלוואות פאר נישט-פראדוקטיווע צוועקען, אנדערע האבען נישט געהאט קיין געהעריגע גאראנטיע און קיין בעשטימטע בעשעפטיגונג א. אז. וו.

לויט זייער ווירטשאפטליך - פראפעסיאנעלען צוזאמענשטעל, האבען פון די 34 טויזענד 339 פעטענטען בעקומען הלוואות: 18851 אנגעהעריגע פון האנדעלס-קלאס אויף א סומע פון 3 מיליאן 788 טויזענד 791 זלאטים מיט 50 גר., פון דער אינדוסטריע — 2868 פערזאן 645 טויזענד 890 זל., דאן 11502 האנדווערקער — 2 מיליאן 49510 זל. און 1118 אנגעהעריגע פון פרייע פראפעסיעס — 288 טויזענד 186 זל.

אין לעצטען בודזשעט-יאהר 1934-5 האבען 2790 פערזאן בעקומען הלוואות אויף א סומע פון 559 טויזענד 387 זלאטים.

אט די טרוקענע ציפערן דיידען מעהר ווי ווערטער. און דאך געבען זיי נאך נישט קיין דייטליך בילד פון דער הילף, וואס דער רעטונגס-קאמיטעט טראגט אין די ברייטעסטע שיכטען פון לאדזער יודענטום. כּכדי זיך צו מאכען א געגויען בעגריף וועגען דער טעטיגקייט פון רעטונגס-קאמיטעט אין איהר גאנצען ברייטען פערנעהם, מוז מען אויסהערען די צעהנדליגער פעטענטען, וואס בעלאגערן דעם קאמיטעט טאג-טעגליך, מוז מען זיך בעקענען מיט די הונדערטער בעגלייט-בריף, וואס ווערען צוגעלעגט צו די בקשות, מיט די אלע פערצווייפלונגס-געשרייען, מיט די שילדערונגען פון דער נויט, און נאכדעם פעסטשטעלען, וואס פאר א בעדייטענדער טייל פון דער דאזיגער ווירטשאפטליכער נויט עס איז געלינדערט געווארען דורך דער קאנסטרוקטיווער הילף פון דער דאזיגער אינסטיטוציע.

דעמאלט ערשט וועט מען פערשטעהן, די גאנצע בעדייטונג פון רעטונגס-קאמיטעט אלס יודישע קרעדיט-אינסטיטוציע בעזונדערס אין דער איצטיגער קריטישער צייט, וואס מיר לעבען איבער.

לײדער איז די לאגע אזא. דער רעטונגס-קאמיטעט איז טאקי זעהר פאפולער אין לאדז. עס ווענדען זיך צו איהם פעטענטען פון אלע זייטען, פון אלע קלאסען און שיכטען. די גאנצע שטאט האלט זיך פאר בערעכטיגט צו פאדערן פון קאמיטעט, אז ער „זאל שטעהן אויף דער הויך פון זיין אויפגאבע". אבער פאקטיש קימערט זיך קיינער נישט, דער עיקר פון די רייכע און פערמעגליכע, מיט דער לאגע פון דער אינסטיטוציע. קיינעם אינטערעסירט עס נישט: פון וואנען ציהט דער קאמיטעט זיין יניקה, פון וועלכע קוואלען בעקומט ער זיינע פאנדען און צי האבען זיך שוין אמאל נישט אויסגעשעפט די דאזיגע קוואלען. ס'איז היינט אויך זעהר שווער צו בעקומען אין לאדז אפילו ביי די רייכערע א בעשיידענעם בייטראג לטובת דער אינסטיטוציע. מיט איין ווארט, די קרייזען, וואס זענען אייגענטליך מחויב מיטצוהעלפען פערלייכטערן די נויט-לאגע אין לאדז, ווייזען נישט ארויס קיין מינדעסטען אינטערעס פאר'ן קאמיטעט.

און דעריבער ווערט די לאגע פון קאמיטעט וואס אמאל שווערער. פאקטיש פיהלט ער שוין זעהר שטארק די קאנסעקווענצען פון דעם אינדיפערענטיזים פון דער לאדזער יודישער געזעלשאפט. זייט אומגעפעהר דעם יאהר בעקומט מען שוין נישט פון „דזשאינט" קיין גראשען שטיצע. פון אנדערע יודישע ארגאניזאציעס אין אויסלאנד — איז שוין אפגערעדט, זיי האלטען אין איין זאמלען געלדער פאר די נויטבעדערפטיגע יודען אין פוילען... דער קאמיטעט בעקומט אויך נישט קיין סובסידיעס נישט פון דער לאדזער יודישער גמינע און אויך נישט פון קיין שום קאמונאלער אנשטאלט. דער קאפיטאל פון קאמיטעט געפינט זיך אין פרעמדע הענט, אין די הענט פון די טויזענדער סוחרים, קליינהענדלער און בעלי־מלאכות, און עס קומט אן זעהר שווער ביז מען קריגט אריין צוריק אפילו נאר א קליינעם טייל פון די געלדער.

אויב אבער דער רעטונגס-קאמיטעט עקזיסטירט דאך ביי די דאזיגע אומגליכע פערהעלטנישען און פיהרט ווייטער זיין טעטיגקייט ווי ביז אהער, האט מען עס צו פערדאנקען דער ענערגיע און איבערגעגעבענער ארבייט פון דער פערוואלטונג, און קודם כל דער טיכטיגקייט און אנשטרענגונג פון איינציגע פערוואלטונגס - מיטגלידער, וועלכע האבען אנ'איינפלוס און בעציהונגען אין דער שטאט און בעמיהען זיך „ארויסצוקוועטשען" פון די רייכערע לאדזער וויפיל זיי קענען. אבער דאס העלפט שוין באלד אויך נישט.

און אויב עס זאל אזוי ווייטער געהן, וועט די לאגע ווערען א קריטישע.

היינט קומט פאר די גענעראל-פערזאמלונג פון רעטונגס-קאמיטעט. ביי דער געלעגענהייט האלטען מיר פאר נויטיג צו דערמאהנען די לאדזער יודישע געזעלשאפט אן איהר פליכט מיט אלע קרעפטען צו שטיצען די דאזיגע וויכטיגע אינסטיטוציע.

זאלען די רייכע און פערמעגליכע לאדזער געדענקען: אז אזוי לאנג ווי דער רעטונגס-קאמיטעט עקסיסטירט האבען די טויזענדער, וואס וואלטען געדארפט אנקומען צו עפענטליכער צדקה, די מעגליכקייט צו בעקומען ארבייט און בעשעפטיגונג און צו פערדינגען זייער ברויט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1914

(א) מארגען, מאנטאג, ד. 3-טען יוני, דארפען זיך שטעלען:

פאר דער קאמיסיע נומער 1, (פיעראצקי ג 18) מיליטער-פליכטיגע פון יאהר-גאנג 1914 וואס וואוינען אויפן שטח פון 5 פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

We—W Z Ź Ż

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, די פאבאר פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914, וואס וואוינען אויפן שטח פון 13 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליען נעמען אויף

P R S Sz T U W Z Ź Ż

פאר דער קאמיסיע פון פאוויאט, דער יאהרגאנג 1914 1913 און 1912 פון דער גמינע ברזיז מיט די פאמיליען נעמען פון

A—K

וואך פון רויטען-קרייץ

(א) נעכטען האט זיך אנגעהויבען די וואך פון פוילישען רויטען קרייץ.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז אויף האלער-פלאץ פארגעקומען א מוסטער-בעוויז פון אלגעמיינער און געגען-גאז רעטונגס-אקציע. אין דעם בעוויז האבען אנטייל-גענומען צוויי אפטיילונגען פון דער מיליטערישער צוגרייטונג, וועלכע האבען געפיהרט צווישען זיך א מין מוסטער-קאמף.

ווייטער האט מען בעוויזען א סאניטארען-פונקט, א קאלומנע פון דעזינפעקציע אפטיילונג א. ד. גל.

היינט זאל אין דער קאטעדרע פארקומען א פייערליכע גאטעסדינסט, נאך וועלכער עס וועט זיך בילדען א צוג, וואס וועט דורכמארשירען אין דער פארם פון רעטונגס-דרוזשינעס, דורך דער פיעטריקאווער ביז צו דער מאניושקי-גאס.

עס וועט דורכ'ן ראדיא האלטען א פארלעזונג רער פרעזעס פון קרייז-אפטיילונג פון רויטען קרייץ — ד"ר קאליש.

אפטייקען

הייניגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאספערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. מיטקיעוויטש (קאפערניקא 26), מ. זונדעל עווימש (פיעטריקאווער 25) ס. באיארסקי און וו. שאט (פשעיאזד 19), מ. לייפיצ (פיעטריקאווער 193) ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86)

צו אר— ע!!!

אין די נאהענסטע טעג הויבט זיך אן די ציהונג פון דער ערשטער קלאס פון דער גרויסער 33-טער מלוכה - לאטעריע!

די איצטיגע לאטעריע וועט זיין א אמת'ע רעוועלאציע פאר די שפילער

די גענעראל-דירעקציע פון דער מלוכה-לאטעריע, ענטקעגענקומענדיג ווי צום בעסטען איהרע שפילער, האט זי אין דער 33-טער לאטעריע, פערגרעסערט די געווינס-שאנסען ביז צו דער הויך, וועלכע איז ביז איצט נאך נישט געווען.

דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון דער לאטעריע איז בעשטימט געווארען

אומזיסטע, יום-טוב'דיגע צוגאב-ציהונג

אין דער צוגאב-ציהונג וועלען זיך בעטייליגען אלע נישט געוואונענע לאסען פון אלע 4 קלאסען.

זאל זיך אלזא יעדער שוין בעזארגען מיט א לאס אין דער בעריהמטער קאלעקטור פון

נ. יאטקא

פעטריקאווער 22,
פעטריקאווער 66,
נאוואמיעסקא 1.

די צייט איז סוריק! עס איז פארגעזעהן דאס אויספעהלען פון לאסען!

קרעדיטען פאר די לאדזער אינדוסטריעלער

וועלכע האבען געליטען פון רעקוויזיציעס בעת דער מלחמה

דער גרויס - אינדוסטריעלער פערבאנד אין לאדז האט אונטערגענומען די איניציאטיוו וועגן מלחמה ענטשעדיגונג פאר דער לאדזער אינדוסטריע.

דער פערבאנד האט פארגעלעגט די רעגירונגס-פאקטארען צו ערלעדיגען די ענטשעדיגונג דורך לאנג טערמיניגע און נידריג-פראצענטיגע אבליגאציעס פון דער מלוכה. די דאזיגע אבליגאציעס וואלטען נישט ארויסגעלאזט געווארען אויפ'ן מארק. זיי וואלטען בענוצט געווארען נאר אלס משכן צו בעקומען קרעדיטען פאר די געליטענע אינדוסטריעלער בעת דער מלחמה. דאס וואלט געברענגט צו פערגרעסערן דעם אומזאץ - קאפיטאל פון דער אינדוסטריע.

פיגולקעס קאוועניא

(CAUVIN'A)

מיט אויסשליסליכע בעוואוקס - בעשטאנד - טיילען זענען דאס ווירקזאמסטע, דאס אנגענעהמסטע און ביליגסטע אפפיהרונגס-מיטעל.

פרייז פון א שאכטעל 2.50 זל.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען.

Doktór

Z. Henrykowski

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע

וואוינט יעצט

9 טראוגוטא 9

טעל. 262-98

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט

פאר פרויען א ספעצ. ווארטע-זאל

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

26 זגערזשער

היינט און פאלגענדע טעג!

די גרעסטע קאמעדיע פון פאר'מלחמה'דיגען לעבען א. נ.

„די דאמע פון מאקסים"

אין די הויפטראלען:

Florelle, Madeleine Ozeray

— II —

„דער לעצטער פון די גאלאוולעווס"

לויט'ן אומשטערבליכן ווערק פון סאלטיקאוו

אין די הויפטראלען די בעסטע ארטיסטן פון די רוסישע ביהנעס.

אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

רעפעראַט פון וול. זשאַבאָטינסקי אין פילהאַרמאָניע

— 3.

און איצט קומט די סענסאַציאָנעלע זייט פון פּראָבלעם.

,,ווי קאָן מען זיך אָפּזאָגן פון דער אַלטער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע?" — פרעגט מען — ,,עס איז דאָך הערצל'ס ירושה".

עס ערשיינט אין ענגלאַנד אַ גרויסע טעגליכע ציַיטונג, וואָס איהר גרינדער איז נאָך געווען דער אַלטער גלאַדסטאָן; און גלאַדסטאָן, ווי מ'ווייסט, איז געווען דער גרעסטער און ריינסטער ליבעראַל פון ניינצעהנטען יאָהרהונדערט. די ציַיטונג פלעגט זיך אננעמען פאַר דער קריוודע פון אַלע אונטערדריקטע און אַלע ליַידענדע.

דאַן איז גלאַדסטאָן געשטאָרבען; און מיט עטליכע יאָהר שפּעטער האָט אַ גרופּע גבירים אָפּגעקויפט די מעהרהייט אַקציעס פון זיין ציַיטונג, האָט געדונגען אַ נייעם רעדאַקטאָר און האָט איהם געהייסען פערוואַנדלען דאָס בלאַט אין אַ קאָנסערוואַטיווען אָרגאַן. אַ צייט־לאַנג האָט אויף ,,גלאַדסטאָנס" שפּאַלטען געהערשט אַ געמעסיגטע, אַנ'אָנשטענדיג קאָנסערוואַטיווע ריכטונג; קורץ אָבער פאַר דעם בורן־קריג איז פאָרגעקומען אַ נייער גלגול, עס האָט זיך ווידער געביטען דער בעל הבית און די רעדאַקציע, און די ציַיטונג איז געוואָרען אַ רעאַקציאָנערע. אַזוי איז זי געבליבען ביז היינט. אָבער אונטער דעם טיטעל שטעהט נאָך ביז היינט די שטאָלצע אונטערשריפט: ,,געגרינדעט 1872 דורך גלאַדסטאָן".

שטעלט זיך אַ פראַגע: מוז אויך איצט יעדער ליבעראַל ליַיענען די דאָזיגע ציַיטונג, אין אַנדערע ווערטער: איז די דאָזיגע ציַיטונג ,,גלאַדסטאָנ'ס ירושה?"

דרך אגב: די מעשה האָב איך אויסגעטראַכט.

די אַלטע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט אויך דורכגעמאַכט גלגולים. בפרט נאָך דעם קריג. פון יאָהר 1923 ביז 1929 האָט איבער איהר געהערשט אַ חברה ברית־שלום'ניקעס. אין 1929 האָט מען די הערשאַפט איבער דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איבערגעטראָגען אין די הענט פון אַ געמישטען ,,אַגענץ", מיט פופציג פּראָצענט נישט ציוניסטען. דאָס איז אויך נישט געווען גענוג, און אין 1933 האָט מען די ליַיטונג איבערגעגעבען צו דעם מפא"י. אָבער אפילו דאָס איז נאָך נישט געווען דער לעצטער גלגול: איצט, נאָך דעם לעצטען רעפערענדום אין ארץ ישראל, איז די־לינקע הסתדרות אליין אריינגעפאַלען אין די הענט פון אַ פליגעל, אין וועמענס אויגען אפילו דער מפא"י איז אויך נישט מעהר, ווי אַ רעאַקציאָנערע פּאַרטיי, און דאָס איז, אייגענטליך, די נייע ליַיטונג, אונטער וועלכער עס וועט זיך אין דער נעכסטער צוקונפט געפינען די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע.

אין דאָס זאָל היסען, אַז די אָרגאַניזאַציע איז און בליַיבט ,,הערצל'ס ירושה", און מ'טאָר פון איהר נישט אַרויסטרעטען און מ'טאָר נישט גרינדען קיין נייע?

אין דערמאָן זיך אָן אַ צוויַיטען משל. אַ שייך, אַנ'אַראַבישער, פאַר'ן טויט, האָט צו זיך גערופען זיין זוהן און האָט איהם געזאָגט:

— מוסטאַפאַ, מיין זוהן, איך האָב פאַר דיר געקויפט אַ יונג פערדעל, דאָס בעסטע אין גאַנץ אַראַביען: עס האָדעוועט זיך אין אַ וויַיטער אָאַזיס, און באַלד נאָך מיין טויט זאָלסטו שיקען אַ געטריַיען דינער, ער זאָל דיר ברענגען דאָס פערד. דאָס זאָל ביי דיר זיין די טייערסטע ירושה פון דיין טאַטען: און דו וועסט זיך זעצען אויף דעם פערד און וועסט פאָהרען רייטענדיג קיין מעקקאַ, צום קבר פון נביא מאַכאַמעד.

דער טאַטע שטאַרבט; דער זוהן שיקט איינעם פון זיינע קנעכט אָפּצונעמען דאָס פערד. דער קנעכט קומט אין יענער אָאַזיס, דערלאַנגט זיין יונגען בעל־הבית'ס בריוו און זיגעל, דערהאַלט דאָס וואונדערבאַרע פערד און פאָהרט צוריק — ער אַליין אויף אַנ'אייזעל, דעם יונגען שייך טאַטענס ירושה נאָך איהם. אויף דעם וועג בעגעגנט ער אַ ציגיינער, וועלכער שיכּורט איהם גוט אָן און רעדט איהם איין, שיכּור'ערהייד, אויסצוטוישען דאָס פערד געגען אַ קעמעל. וויַיטער אויף דעם וועג טוישט ער דעם קעמעל אויף אַ בהמה; דאַן די בהמה אויף אַ שעפּס אויף אַ ציג, און די ציג אויף אַ קאַטשקע; און די קאַטשקע ברענגט ער בשלום אַהיים און דערלאַנגט דעם יונגעל זיין טאַטענס ירושה: זעץ זיך, אדוני, אויף דער קאַטשקע און רייט דירעקט קיין מעקקאַ.

הערצל האָט געשאַפען דעם שקל אַלס בעוויַיז,

אַז מען איז אַ ציוניסט, בכדי צו האָבען רעכט צו שטימען צום קאָנגרעס, האָט ער געמוזט צושטעלען צוויי שקלים: איינעם פון לויפענדען יאָהר, און אייגעם פון נישט־קאָנגרעס־יאָהר. אַ הוץ דעם אַ מיטגלידער־קאַרטע. איצט איז שוין פון דעם אויך נישט געבליבען קיין שפור... אַ שקל איז געוואָרען אַ טאַקסע, וואָס צאָהלט בכדי צו קענען שטימען צום קאָנגרעס אַזוי אַרום איז ער געוואָרען אַ אינסטרומענט פאַר דער פּאַרטיי, וואָס האָט אַממייסטען געלד, און וועלכען דער מיטעלשטאַנד האָט כסדר געפיטערט און געפיטערט פון זיין קעשענע.

דער לינקער פליגעל פון ,,אַגענץ"־ציוניזם בעזיצט אַ פערמעגען, וואָס זינט עס בעשטעהען אַרבייטער־בעוועגונגען, האָט קיין שום געוועקשאַפט אַזעלכעס נאָך ניט געהאַט; און דערצו מוז מען איצט נאָך צורעכענען די פעטע הכנסות פון זייער דייטשען טראַנספער־אָפּמאַך. און כדי נישט צו פערלירען די־זיסע עקאָנאָמישע פּאָזיציע, מוזען זיי אויף אַלע קאָסטען בליַיבען דישטאַרקסטע אויפ'ן קאָנגרעס —

עס איז אינטערעסאַנט צו ברענגען איינינע ציפערן: אין 1902 האָט די בעלגישע אַרבייטער־פּאַרטיי געהאַט אַ פערמעגען פון 7 מיליאָן פונט ביי 2.200.000 מיטגלידער. די ,,הסתדרות" האָט אַ פערמעגען פון 8 מיליאָן פונט ביי 70 טויזענט מיטגלידער. קיין שום אַרבייטער־פּאַרטיי, נישט די בעלגישע נישט די פראַנצויזישע, נישט די ענגלישע, קענען נישט אויסוויַיזען אַזאַ ריזיג פערמעגען.

אויף וואָס האָפען איינענטליך די ,,מזרחי" און די רעשטלעך פון דער גרופּע ב? זיי וועלען זיין אויס געשטעלט פולשטענדיג אויף חסד פון די לינקע. באמת עס ווילט זיך מיר פאַר דעם ,,מזרחי" צוגעבען צו דער שמונה עשרה אַ 19־טע ברכה, צום 19־טען קאָנגרעס... ,,שלא עשני כמותם".

זשאַבאָטינסקי ערקלערט דאַן, אַז אין דער נייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע וועט נישט זיין קיין אָפּצאָהל פאַר'ן רעכט צו קענען וועהלען. מען וועט נאָר דאַרפען אונטערשרייבען אַ דעקלאַראַציע מיט פאָלגענדען אינהאַלט: ,,איך אָנערקען דעם געדאַנק פון יודען־שטאַט אויף ביידע זייטען ירדן.

צום סוף ווענדעט זיך זשאַבאָטינסקי מיט אַ אַפּעל צו אַלע מיטגלידער פון ,,הצה"ר", ,,ביתר", ,,ברית החייל", ,,ישורון", ,,מסעדה" און .. אַנדערע און פאָדערט זיי אויף מאַסענוויַיז זיך צו בעטייליגען דעם צוויַיטען יוני אין פּלעביסציט וועגען דער שאַפונג פון דער נייער אָרגאַניזאַציע. ער ערקלערט, אַז הגם די גרעסטע מעהרהייט רעוויזיאָניסטען האָט שוין וועגען דער פראַגע פון שאַפען אַ נייע אָרגאַניזאַציע אַ פעסטע מיינונג און וואונדערט זיך צוליב וואָס איז נאָך נויטיג דער פּלעביסציט, מוז איך אָבער בעטאָנען, אַז די שאַפונג פון דער נייער פּאַרטיי איז אַ רעוואָלוציאָנערער שריט פון געוואַלדיגע וויַיטגעהענדסטע פאָלגען. ביי אַזאַ געוואַגטען עקספּערימענט מוז יעדער רעוויזיאָניסט דורך דעם פּלעביסציט אַליין אויף זיך נעהמען אַ טייל פון דער פעראַנטוואָרטליכקייט. זשאַבאָטינסקי ווענדעט זיך צו די מפקדים פון ברית החייל און ערקלערט, אַז אויף זיי ליגט מען אַרויף די פעראַנטוואָרטליכקייט, דאָס דער פּלעביסציט זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען אויף גאַנצע הונדערט פּראָצענט געהיים און עהרליך. יעדער רעוויזיאָניסט, בית"ר־מיטגליד א.אז .וו. מוז אונבעדינגט שטימען און מוז האָבען די פולקאָמע זיכערקייט פון די געהיימקייט פון דער אָפּשטימונג. יעדער קען שטימען ווי ער פערשטעהט, אָבער יעדער מוז שטימען ווייל — ווי ער ערקלערט — ער קען אונגעפעהר די צאָהל פון די חברים און ער וועט יעדע פעהלענדע שטימע בעטראַכטען אַלס ניין, ד. ה. קעגען שאַפען די נייע־אָרגאַניזאַציע, און ער וועט דערפון ציהען די קאָנסעקווענצען.

אויב איהר וועט געהן מיט מיר — פערענדיגט זשאַבאָטינסקי — וועט איהר קיין שמחות נישט האָבען. אייערע זיגען וועלען זיין מפּלות, יסורים, צרות לייד, וועט איהר האָבען צו פריהשטיק מיטאָג און אָוונדעסען. לעבען מיט מיר וועט זיין שווער ווי שווער עס איז אַ גאָלדענע קרוין. ווער עס איז שוואַך און וועט עס נישט קענען איבערטראָגען, דער זאָל אוועקגעהן, איבערבליַיבען זאָלען נאָר די, וואָס האָבען אַ סטרוקטור פון אייזען.

טעאַטער ,,ראָזמאַיטאָשטשי"
דיר. דוד צעלמייסטער.
היינט זונטאָג 2 פאָרשטעלונגען אנהויב 4.30 נאָכמ. און 9.30 אָוונט
פרייזען: אַלע פּלעצער אין פּאַרטער נאָר 1 זל. ערשטע רייהע —
די גלענצענדע סענסאַציאָנעלע דראַמאַטישע פּאָעמע פון ד"ר י. ב. צפור.
1) אויפשטאַנד
רעזשי: משה ליפּמאַן
נאָך יעדער פאָרשטעלונג סיי בייטאָג סיי אין אָוונט ווערט צוגעגעבען
2) אַ ייד אַ חכם — פריילעכער סקעטש אין 1 אַקט
3) דאָס טעלערל פון הימל — געזאַנג־פּאָפּורי אויסג. פון פעניע רובינא
ס'נעמען אנטייל: גרודבערג יצחק, גוטמאַן קלמן, הערשקאָוויטש שלמה האַמבורגער דוד, ליפּמאַן משה, ליפּמאַן נאַטאַליאַ, ליטאַן עני, לעמבערגער גרשון, לודנער סעם, סליין מיכאל, רובינא פאַניאַ.

די אויפגאַבען פון ,,רויטען קרייץ"

מיר געהערען צו אַ גליקליכען דור פון אַ פאָלק, וועלכער האָט אין אַ קורצען היסטאָרישען צייט־אָפּשניט ערפילט גרויסע מעשים.

אָבער אַ חוץ די אויסערגעוועהנליכע קאָלעקטיווע מעשים, צו וועלכע דאָס גאַנצע פאָלק טרעט צו מיט ענטוזיאַזם, זענען פאַראַן אַ רייהע פליכטען, וועלכע מ'דאַרף טעגליך ערלעדיגען.

איך מיין די פליכט פון יעדען בירגער צו זאָרגען וועגען גרעסטען אוצר פון פאָלק און מלוכה, איבער איהר אונאָפּהענגיגקייט און איבער איהר גרויסמאַכט. מיר האָבען בעוויזען אויסצוקעמפען די אונאָפּהענגיגקייט, מיר מוזען זי אויך פערשטאַרקען. איצט איז דאָס אונזער גרעסטע פליכט, ווייל מיר האָבען ערשט נישט לאַנג געוואוירען ביי דער טרומנע פון דעם, וועלכער האָט זיין לעבען געווידמעט אין קאַמף פאַר פוילען. דאָס וואָלט געווען אַ לייכטע זאַך, ווען מיר וואָלטען נישט געהאַט קיין שונאים, פאַר וועלכע אונזער גרויסמאַכט איז זאַלץ אין די אויגען, כדי צו נישט צו מאַכען דעם חשק פון שונא, מוזען מיר בעזיצען אַזאַ קראַפט, וועלכע זאָל נישט בעזיגט ווערען דורך קיין שום פיינד. אויסער אַ שטאַרקע אַרמעע, מוזען מיר אויך האָבען גוט ענטוויקעלטע געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, און צווישען זיי דעם ,,רויטען קרייץ", וועלכער העלפט דער אַרמעע און בעשיצט די ציווילע בעפעלקערונג, וועלכע געפינט זיך אין מלחמה־פייער. ביז אַ געוויסע צייט צוריק, האָט דער ,,רויטער קרייץ" זיך בעמיהט שטענדיג צו האַלטען איהרע אויפגאַבען, וואָס ציילען צו מלחמה־צוגרייטונגען. ער האָט נישט געוואָלט אָפּשרעקען קיין מענשען, וועלכע זענען נאָך איצט דערדריקט נאָך דער וועלט־מלחמה. אָבער איצט בעהאַלט נישט מעהר דער ,,רויטער קרייץ", אַז ער עקזיסטירט קודם־כל צוליב דעם, אַז ער זאָל זיך צוגרייטען צו מלחמה־אָפּעראַציעס. דער ,,רויטער קרייץ" בעמיהט זיך אויך, אַז ער זאָל נישט פערנאַכלעסיגען אויך זיין שלום־פּראָגראַם און פיהרט אַ ברייטע געזעלשאַפטליך־הומאַניטאַרע אַקציע. די הויפּט־אָנשטרענגונג איז די אָרגאַניזאַציע פון אַ סאַניטאַרער פּאָגאָטאָוויע, וועלכע איז אַזוי נויטיג אין פאַל פון אַ מלחמה אָדער קאַטאַסטראָפע. דער ,,רויטער קרייץ" בילדעט אויך עטליכע קאַטעגאָריעס אינסטרוקטאָרען צו דער רעטונגס־אַקציע געגען גאַז, בילדעט פּלעגערינס און אָרגאַניזירט רעטונגס־מאַנשאַפטען, קויפט איין רעטונגס־מכשירים, גרינדעט סאַניטאַרע און ערנעהרונגס־שטעלען, קויפט טראַנספּאָרט־מיטלען.

בראש פון די אַלע היינטיגע אויפגאַבען רוקט זיך אַרויס די נויטווענדיגקייט צו אָרגאַניזירען און בילדען רעטונגס־מאַנשאַפטען. דער מלוכה־פּרעזידענט פּראָפ. איגנאַצי מאָשטשיצקי, דער הויכער פּראָטעקטאָר פון פוילישען ,,רויטען קרייץ" האָט געזאָגט, אַז די ענטוויקלונג פון ,,רויטען קרייץ" איז דאָס געפיהל פון פערשטאַרקטער זיכערקייט בעת אַ געפאַהר. די גרעסטע קאַטאַסטראָפע איז אַ מלחמה. היות ווי די קומענדיגע מלחמה וועט זיין אַ גאַז־מלחמה, דאַרף יעדער בירגער, דער וועלכער וועט אָנטאָן בעת דער מלחמה אַ מונדיר, און דער, וועלכער וועט בליַיבען הינטער'ן פראָנט — וויסען עפּעס וועגען די דאָזיגע ענינים. ער מוז זיך לערנען ראַטעווען זיך און אַנדערע. יעדער בירגער מוז זיך פעראינטערעסירען מיט די אַרבייטס־אָפּטיילונגען פון ,,רויטען קרייץ" און נעהמען אין איהם אַ טעטיגען אַנטייל, אויב ער וויל נישט בעת אַ געפאַהר ראַטלאָז אומקומען צוזאַמען מיט דער אומגעבונג.

זאָל יעדער בעוואוסטזיניגער בירגער אַריינטרעטען אין די רייהען פון ,,רויטען קרייץ", זאָל ער זיך פערשרייבען אויף די קורסען און ער וועט ערפילען זיין חוב לגבי דעם פאַטערלאַנד.

דר. ק. רידער

Dr. med. H. LUBICZ
פאַר הויט. וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס־שטה': 8–10, 12–2 און 5–8 אָוועגד
זונטאָג פון 9–11 בייטאָג און יום־טוב פון 9–1.
פאַר דאַמען — אַ בעזונדערער וואַרטע־זאַל.

Dr. MICHAŁ URBACH
אינערליכע און נערווען קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ZAWADZKA 15, tel: 148-89
נעהמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ.

ד"ר Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מאָגען־שוועכע
פון 8–11 בייטאָג און פון 4–9 אָוונט

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 9–1 פאָרמיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע־פרייזע

ביי בלוט, הויט און נערווען־קראַנקהייטען
דערגרייכען מיר ביים געברויך פון געמיזליכען ביטערוואַסער
Franciszka Józefa
אַ רעגעלמעסיגע פונקציאָנירונג פון די פערדייאונגס־אָרגאַנען. פרעגט דאָקטוירים. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד־אַפּטעקשנעס.

פרוי האָוקע־זאַוואַק

דעלעגאַטקע פון דער הויפּט־פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט פאַר בירגערליכע אַרבייט

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די הויפּט־פערוואַלטונג פון פעראיין פאַר בירגערליכער אַרבייט פאַר פרויען, בערופען די פרוי קריסטינע האָוקע־נאָוואַק אַלס דעלעגאַטקע פון דער הויפּט־פערוואַלטונג אויף לאָדז און דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט.

פּאָסט־קאַסקעס אין פערשידענע טיילען פון שטאָט

דעם קומענדיגען דינסטאָג דעם 4־טען יוני עפענט די פּאָסט צוויי פּאָסט־קאַסקען — אויפ'ן פרייהייטס פּלאַץ און אויפ'ן גרינעם מאַרק (בערנער פּלאַץ) אין די קאַסקען וועלען זיך געפינען פּאָסט אַגענצען און טעלעפאָן־בודקעס.

נעכסטען זונטאָג געעפענט געוואָרען פּאָסט־אָפּטיילונגען אויף די אויטאָ סטאַציעס אויף וואָלטשאַנסקאַ. בזשעזשינסקאַ און זאַכאָדניאַ.

פון דער עמיגראַציע־געזעלשאַפט ,,יעאָס"

(שענקעוויטשאַ 26)

ס'ווערען געזוכט פאָלגענדע פּערזאָנען דורך זייערע קרובים אין אויסלאַנד.

וואָלף מינשטיין מיאַראָווע 6, פּנחס טעפער ב. יאָסעלעוויטשאַ 5, אסתר קליין קילינסקיעגאָ 27 וועגען זייערע קרובים אין רוסלאַנד.

משה העלמאַן, מאַרקוס אַגראַנאָוויטש וועגען רייזע פּאַרמאַליטעטען קיין אורוגוואַי.

שמואל זלאָטניק וועגען דער וויזע קיין אַמעריקאַ.

אבעל, זאַלצבערג:

דאָס ביוראָ איז טעטיג פון 10 ביז 2 בייטאָג.

פאַר פערשפּרייטען פאַלשע פּאָסט־מאַרקען

6 און 10 חדשים טורמע

פאַר'ן שטאָטישען געריכט זענען געשטאַנען 6 אינהאַבער פון קיאָסקען מיט פּאַפּיראָסען, אונטערן פאָרוואורף פאַר פערשפּרייטען פאַלשע פּאָסט־מאַרקען.

דעם הויפּט־סקלאַד פון פאַלשע מאַרקען האָט מען געפונען ביי דעם 30־יעהריגען מאַטים גליקסמאַן; אַ סך מאַרקען האָט מען אויך געפונען ביי יאַנקעל בראַון, דוד קאַץ, הערש באַנטשקאָווסקי, מיכאל בראַון און בערעק ראָזען.

אַלע בעשולדיגטע האָבען גע'טענה'ט, אַז די מאַרקען האָבען זיי געקויפט ביי עפּעס אַ פערשוין, וועלכען עס איז נישט געלונגען צו כאַפּען.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט אַלע אָנגעקלאָגטע פון 6 ביז 10 חדשים טורמע.

טעלעפאָן זאָל ביליגער ווערען

ס'ווערען וויַיטער געמאַכט בעמיהונגען וועגען דעם, אַז דער טעלעפאָן־טאַריף גופא און די אייבערקאָנטינגענטען־געשפּרעכען זאָלען ביליגער ווערען, אין וואַרשאַ קומען פאָר וועגען דעם אונטערהאַנדלונגען מיט דער ,,פּאַסטאַ", אויב דער טאַריף זאָל קלענער ווערען אין וואַרשאַ וועט דאָס אויך חל זיין אויף לאָדז. די רעדוקציע זאָל נאָך קומען היינטיגען זומער.

דער וואוקס פון פּראָסטיטוציע

לויט דער סטאַטיסטיק פון סאַניטאַר־זיטליכען אַמט זענען היי־יאָהר צוגעקומען אין לאָדז 273 פּראָסטיטוטקעס, צווישען זיי זענען פאַרהאַן 239 פרייע, 22 מיט מענער, 8 אַלמנות און 4 גרושות.

קאַטאָליטשקעס 217, יודישע 48, עוואַנגעלישע 7, פּראַוואָסלאַוונע 1.

אַנ'אונטערגעוואָרפען קינד

(אַ) אויף פּיאָטריקאָווער 33 האָט מען געפונען אַ קינד אַ יונגעלע פון 4 וואָכען.

שרפות

אויף שענקיעוויטשאַ 74, אין דער פאַרבעריי פון נתן זילבערבערג, האָט נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרפה.

דאָס פייער האָט זיך אָנגעהויבען אין דער טרוקנעריי, וואו עס איז געווען אָפּגעלעגט אַ גרעסערע פּאַרטיע שוין כמעט אויסגעפערטיגטע סחורה.

די אַרויסגערופענע פייערלעשער אָפּטיילונגען האָבען די שרפה אָפּגעלאָשען.

אַ צוויַיטע שרפה האָט אויסגעבראָכען אויף נאָוואָ־זאַזשעווסקאַ 5, וואו עס האָבען זיך אָנגעצונדען די קעמערלעך, וואָס געהערען צו דילאָקאַטאָרען פון הויז.

אויך די שרפה האָט זיך איינגעגעבען בעציַיטיג צו לאָקאַליזירען.

דעם ה' משה פינקוס.
רעלעגאט פון די לאדזער לאנדמאנשאפטען אין אמעריקא

דריק איך אוים אין נאמען פון א קרייז פלל־טוערינס די טיפסטע אנערקענונג פאר זיין אונערמידליכע און מסירות־נפש'דיגע טעטיגקייט לטובת נויטבעדערפטיגע און ליידענדע.

אין דער היינטיגער צייט, ווען עגאאיזם און פלאך פערטרעטען יעדען געפיהל פון מענשליכקייט און רחמנות און בעאיינפלוסען אפילו אויך דאס געזעלשאפטליכע לעבען, פעררינט א מענש מיט אזא ווארעם און איידעל' הארץ, קרישטאל־ריינער נשמה און בעשיידענער נאטור, אנ'אמת'ער עסקן בצורכי צבור באמונה, אלעמענס אכטונג און פערעהרונג.

רעגינא פרעסמאן

וויכטיג פאר אויטאמאביליסטען און ראוועריסטען

דער וועלט־בעריהמטער קאנצערן פון גומע־פאבריקען „סעמפעריט“ האט איבערגעגעבען די רעפרעזענטאנץ פון זיינע אויסארבייטונגען דעם בעקאנטען ביי אונז סוחר כ. טענענבוים.

ווי מען אינפארמירט אונז, האט איצט די מארקע „סעמפעריט“ דערגרייכט די העכסטע מדרגה פון קוואליטעט.

עלעקטראפיקאציע פון לאדזער קרייז

די איינוואוינער פון אלעקטאנדער, סטריקאוו, בזשעזשין, טושין און אינהאבער פון זומערוואוינונגען אין קאלומנע, פאדעמביע, אנדזשעיעוו, וויששניאוו א. ד. ג. האבען זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער ענטשפרעכענדער מאכט וועגען עלעקטריפיצירען די אויבענדערמאנטע געגענדען.

די דאזיגע פראגע זאל אינגיכען גילעזט ווערען לויט'ן וואונש פון די פראיעקט־געבער.

געשטארבען א חלוץ פון קיבוץ
ביי „פועלי אגודת ישראל“ אין לאדז

אין קיבוץ פון „פועלי אגודת ישראל“ אין לאדז פאלודניאווא 11 איז פרייטאג געשטארבען דער 24 יעהריגער חלוץ משה ארלאנסקי פון קאמעניעץ ליטעווסק. ער איז געווען א תלמיד פון סלאבאדקער ישיבה.

אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט לערך 1000 מאן, דערונטער אלע קיבוצים פון לאדז.

ארלאנסקי איז געשטארבען פון א הארץ שלאג.

טעאטעל־פעסטיוואל אין מאסקווע

פונם 1־טען ביז'ן 10־טען סעפטעמבער קומט פאר אין מאסקווע דער דריטער טעאטער־פעסטיוואל.

די אימפרעזע זאל דויערן צעהן טעג און די בעזוכער וועלען האבען די מעגליכקייט צו זעהן 14 פארשטעלונגען, א חוץ דעם איז פאר־אויסגעזעהן א בעזוך פון די פערשידענע מוזעאומס, ארבייטער איינריכטונגען א. ד. גל.

זאכען, וואס זעהען זיך אן אלס קליין

קיין שום זאך קאן זיך נישט פערגלייכען מיט קיין פאפיראס. דאס איז די ליידענשאפט פון אנשטענדיגע מענשען. א פאפיראס דערפרעהט און רייניגט דאס געהירן, דערהויבט דעם מוט אנשטענדיג צו דענקען אוי דערהיצט מענשען מיט כאראקטער. א גרויסע ראלע ביים רויכערען שפילען די גילזען, דעריבער איז וואונשענסווערט דער אויסוואהל פון גילזען. ר'איז זעהר לייכט ווייל די 4 וואסקאווע גילזען „אסמאן“ זענען קאנקורענצלאז. „אסמאן“ איז א גילז פון א הויכער קלאס, וואס ווערט גענוצט דורך עלעגאנטע רויכערער.

א גרויסע גארטען־פערוויילונג לטובת די באראכאוו־שולען

היינטיגען שבת, שבועות וועט פארקומען אין העלענאוו די גרויסע גארטען־פערוויילונג לטובת די בארכאוו־שולען.

דאס פראגראם פון דער פערוויילונג זעהט פאר גימנאסט. פראדוקציעס פון די מענער און פרויען־גרופען פון ספארט־קלוב „טייפון“ אונטער דער אנפיהרונג פון אינסטרוקטאר א. פעלמאן, לייכט־אטלעטישע פערמעסטונגען און פיראמידען אויפ'ן וואסער ביי א רייכער אילומינאציע און ראקעטען־בעלייכטונג.

דער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון טעז. פיעטרושקא גרייט צו א רייכען קאנצערט פון פאלקס־לידער, מזרח־מאטיווען און טאנץ־מוזיק.

די פראגראם־קאמיסיע גרייט אויך צו אנ'איבערראשענדע קינדער־פערוויילונג און א רייכע פאנטן־לאטעריע פון טויזנדער ווערטפולע פאנטן.

„אויפשטאנד“
אין „ראזמאיטאשטשי“

די פיעסע „אויפשטאנד“ גייט ווייטער מיט א אלץ שטייגענדען דערפאלג. אויף די נעכטיגע פארשטעלונגען זענען אנוועזענד געווען מאסען בעזוכער, וואס האבען אפלאדירט די וואונדערליכע סצענעס ביים אפענעם פארהאנג.

היינט ווערט „אויפשטאנד“ איבערגעחזרט ביי־טאג 4.30 און אבענד 9.30.

א דאנק־בריף פון גענעראל־אינספעקטאר
פון פוילישען מיליטער צום לאדזער וואיעוואדע

דער לאדזער וואיעוואדע אלעקסאנדער האוקע־נאוואק האט דערהאלטען פון גענעראל־אינספעקטאר פון דער פוילישער ארמעע רידז־שמיגלי א בריף פון פאלגענדען אינהאלט:

„איך דאנק דעם הער וואיעוואדע און די לעגיאניסטען פון לאדזער קרייז פארן איבערשיקען די אויסדרוקען פון וועהטאג צוליבן טויט פון גרויסען קאמענדאנט, ווי אויך פאר דעם דיהרענדען אינהאלט פון דער דעפעשע פונם 14 מאי.

שמיגלי־רידז
גענ. דיוו

ווארשא ד. 24 מאי 1935.

א שולע־דענקמאל אויפ'ן נאמען פון מארשאל פילסודסקי
בויט רודע־פאביאניץ
אינוועסטיציע ארבייטען און רעגולאציע פון טייך אלעכובקע

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט די שטאט־פערוואלטונג פון רודע־פאביאניץ בעשלאסען צו בויען א שולע צום אנדענק פון מארשאל פילסודסקי. אויף דעם צוועק האט מען שוין געזאמעלט צווישען דער געזעלשאפט און די אינדוסטריעלער פון רודע 10,000 זל. אזוי ווי לויט'ן פלאן פון דער שולע דארף מען צום בוי האבען 180 טויזענד זל. האט די שטאטישע פערוואלטונג בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער געזעלשאפט צו שטיצען דעם בוי פון שול־לאקאלען נאך א קרעדיט פון 50 טויזענד זל. די זאמלונג לטובת דער שולע־דענקמאל דויערט נאך, און זאל דע קען די איבריגע אויסגאבען. די ארבייטען צום בויען די שולע האבען זיך שוין אנגעהויבען און ווערען געפיהרט אין א שנעלען טעמפא.

א חוץ דעם ווערען אין רודע־פאביאניץ געפיהרט אויך אין א צוגעאיילטען טעמפא די אינוועסטיציע־ארבייטען. עס ווערען רעגולירט די גאסען און טראטוארען פון פילסודסקי, מאגיסטראצקא, פיערעצקי, זשעווסקי, קאשטשושקא, גאראפיך און לעגיאן־גאסען.

די פערוואלטונג פון שטאט האט זיך אויך געווענדעט צום וואיעוואדע ה' האוקע נאוואק מיט א בקשה צו ערטיילען 15,000 זל. קרעדיט אויף צו רעגולירען דעם טייך אלעכובקע אויף א דיסטאנס פון 1 קילאמעטער. די דאזיגע קרעדיטען קאנען עווענטועל ערטיילט ווערען פון דער געזונדהייטס־אפטיילונג, ווייל אין די וואסערען פון דער אלעכובקע פליסען אריין די אפגאסען פון די ארומיגע פאבריקען און פערפעסטען די לופט.

ווער איז בעפרייט פון אפצאהל
פאר רפואות אין דאקטוירים־וויזיטען אין דער אובעזפיעטשאלניע

(א) די לאדזער אובעזפיעטשאלניע האט ארויסגעגעבען געוויסע אינסטרוקציעס וועגען אפצאהלען פאר די רפואות און דאקטוירים־וויזיטען.

פון די דאזיגע אפצאהלען זענען בעפרייט די פערזיכערטע, וועלכע זענען אנערקענט אלס נישט פעהיג צו דער ארבייט אין וועניגסטענס 4 וואכען; די ארבייטסלאזע און זייערע פאמיליעס, וועלכע האבען נאך רעכט צו בעקומען הילף אין דער אובעזפיעטשאלניע; ארבייטסלאזע אינטעלעקטועלע, און זייערע פאמיליעס, אין דער צייט, ווען זיי בעקומען אונטערשטיצונג פון דער אובעזפיעטשאלניע.

שווייצער־קעז, פאבריצירט אין לאדז
פעקלעך געשיקט אין דער וועלט אריין

(א) אויף נאווראט 29 האט זיך געפינען די פירמע סטאשיאק, וועלכע האט זיך בעשעפטיגט מיט אויסארבייטען... שווייצער־קעז.

די פירמע פלעגט איינקויפען פערפוילטען קעז און איהם פרעפארירען אויף אזא אופן, אז עס האט אויסגעזעהן ווי שווייצער־קעז. די לאבאראטארישע אויספארשונג האט בעוויזען, אז דער דאזיגער קעז איז זעהר שעדליך פאר'ן געזונד. ער האט אפער געהאט א גוטען פערקויף, ווייל עס האט געקאסט ביליג.

אונטער דער פירמע סטאשיאק האט זיך בעהאלטען א געוויסער וולאדיסלאוו צוויק, וועלכער האט געהאט נאך איין פרנסה: ער פלעגט מאכען ספעציעלע פעקלעך מיט שמאטעס און אנדערע ווערטלאזע זאכען און זיי שיקען דורך דער פאסט אויף נאכנאהמע אויף פיקטיווע אדרעסען. אזוי ווי ביים ארויסשיקען אויף אזא אופן פעקלעך קאן מען בעקומען א געוויסע סומע א קאנטא — פלעגט ער ארויספעקומען פאר יעדער פעקעל פון 10 זל. אן.

פאר די דאזיגע אפערעס איז צוויק נעבמען געשטאנען פאר'ן שטאטישען געריכט.

דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען אויף דער נייער וואך.

די גראנדיעזע גארטען־פערוויילונג לטובת דער נאכט־פאגאטאוויע ביי „לינת־הצדק“

ווי מיר האבען שוין געמאלדען, וועט היינט זונטאג, דעם 2טען יוני פארקומען אין „העלענאוו“ א גראנדיעזע גארטען־פערוויילונג לטובת דער נאכט פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק“.

דער ארגאניזיר־קאמיטעט, וואס פעהנעמט זיך מיט'ן איינארדנען די היי־יעהריגע פערוויילונג, גיט זיך די גרעסטע מיה, אז די פערוויילונג זאל זיין וואס אימפאזאנטער. ס'איז גענוג צו דערמאנען, אז א חוץ די פערשידענע פערוויילונגס־נומערן, איז ספעציעל אנגאזשירט געווארען די בעריהמטע יודישע פאלקס־זינגערין לאלא פאלמאן פון ווארשא, וועלכע וועט אויפטרעטען מיט א פולשטענדיג ניי פראגראם מיט אין לאדז נאך נישט געזונגענע לידער. אויב מיר וועלען צוגעבען, אז א חוץ דעם נאך נישט געוועזענעם פראגראם, וועט שפילען א הערליכער ארקעסטער, א רייכע פאנטען־לאטעריע מיט פיל ווערטפולע זאכען, איז צו האפען, אז די גארטען־פערוויילונג וועט אראפ מיט א גרויסען ערפאלג, ערשטענס דער רייכער פראגראם, צווייטענס דער צוועק, ד. ה. די נאכט־פאגאטאוויע, וועט אין די וויכטיגסטע הילף־אינסטיטוציע אין אונזער שטאט.

„דער פראצעס פון בלינדע מאקס“
אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע

דער סענסאציאנעלער רעפערטואר „דער בלינדער מאקס“, וועלכער ווערט געשפילט אין פילהארמאניע, האט שבת געהאט א גרויסען ערפאלג. דער רעפערטואר איז זעהר לעבעדיג אנגעשריבען און גיט א קלאר בילד פון דעם פערלויף פון דעם סענסאציאנעלען פראצעס, וועלכער האט זיך, ערשט נישט לאנג פערענדיגט.

צירק „ארענא“ אין לאדז

ווי ס'איז שוין בעוואוסט פון די פריהערדיגע פרעסע־קאמוניקאטען, האט דער צירק „ארענא“ פארגעברייט פאר אונזערע איינוואוינער א גרויסע סענסאציע, וואס מ'האט ביז איצט נישט געזעהען. ט'קומט קיין לאדז א צירק מיט א דייצענד פראגראם די גרעסטע סענסאציע פון היי־יאהריגען פראגראם איז די וואסער פאנטאמינע מיט'ן אנטייל פון 250 פערזאן. אויסער דעם די גרעסטע וועלט־אטראקציעס. דער צירק „ארענא“ וועט זיין אין לאדז עטליכע טאג און וועט זיך געפינען אויף באנדורסקי 10 (פריהער אננא). ס'אזי צו האפען, אז אין לאדז וועט דער דאזיגער צירק האבען גרויס ערפאלג.

טרויער־פערזאמלונג פון לאנד־פערבאנד
פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע

(אג) די טעג איז פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאנד פערבאנד פון דער טעקסטיל אינדוסטריע געווידמעט דעם אנדענקען פון מארשאל פילסודסקי.

די פערזאמעלטע האבען שטעהענדיג אויסגעהערט די רעדע פון פרעזעס פון פערבאנד עדמונד באביאצקי, וועלכער האט דאן פארגעלעזען דעם אפעל פון מלוכה פרעזידענט ווי אויך דעם אויפרוף פון צענטראל פערבאנד פון דער פוילישער אינדוסטריע.

דאן איז אנגענומען געווארען א בעשלוס צו זאמלען א פאנד אויף די צילען, וואס זענען בעשטימט צו בעעהרען דעם אנדענקען פון מארשאל פילסודסקי.

די לעהרער בעעהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי

(א) אין מענער־גימנאזיום אויף שענקעוויטש גאס 46 איז פארגעקומען א פייערליכע טרויער־אקאדעמיע איינגעארדענט דורך דעם פעראיין פון די פוילישע לעהרער, צו בעעהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי.

מארשאל יוזעף פילסודסקי איז געווען עהרען־מיטגליד פון דער דאזיגער ארגאניזאציע.

אין דער אקאדעמיע האבען אנטייל גענומען די לעהרער פון די פאלקס־ און מיטעל־שולען. די אקאדעמיע האט געעפענט דער פארזיצער בראון וועגען לעבען און דער טעטיגקייט פון פערשטארבענעם האט געהאלטען א רעפעראט דער פראפעסאר לארענץ. אין דער מוזיקאלישער טייל האט זיך אויסגעצייכענט פראפעסאר לעוואנדאווסקי

חיה רוטענבערג ז״ל

פרייטאג דעם 31 מאי איז ביי אונז אין שטאט געשטארבען אין עלטער פון 75 יאהר פרוי חיה רוטענבערג ז״ל. די פערשטארבענע, וועלכע איז געבוירען געווארען אין ביאליסטאק, האט געהאט פון רבנ'שען יחוס און א'ז געווען אנ'אור אייניקעל פון פאטער'ס צד, פון ר' יאנקעלע קארלינער זצ״ל (מחבר פון משכנו יעקב וקהלת יעקב), און פון דער מוטער'ס צד אנ'אור־אייניקעל פון הרב הגאון הגדול ר' אשר אשכנזי זצ״ל. מטיקטין (מחבר „ברכת ראש“).

זייענדיג פון דער נאטור בעשאנקען מיט א ווארים גוט יודיש הארץ, האט די פערשטארבענע פיל געטאן בסתר פאר ארימע און נויטבעדערפטיגע און פון איהר אפען הויז איז יעדער נצרך ארויס א געזעטיגטער און בעפרידיגטער.

דער טויט פון דער שטילער, בעשיידענער און צניעות'דיגער פרוי חיה רוטענבערג ז״ל האט ארויסגערופען אנ'אויפריכטיגען טרויער אין די ברייטע קרייזען פון איהרע בעקאנטע און פריינד.

עהרע איהר אנדענקען!

מעלדונג

אכטונג, שטריקער־ארבייטער!

היינט, זונטאג, 6 אוועגד קומט פאר אין טעקסטיל־פעראיין אגראדאווא 9 א גרויסע פערזאמלונג פון אלע שטריקער־ארבייטער מיט די נעבען־צווייגען וועגען בעזונדערס וויכטיגע פאך־ און ארגאניזאציע־פראגען.

די פאך־קאמיסיע ביים טעקסטיל־פעראיין אפטיילונג 7 „נייע“.

מאנאטליכע טראמוואי־בילעטען
צו 22.50 צו בעקומען אין
„ORBIS“
פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

פון מארשאל פילסודסקי'ס רעזווא־לוציאנערער פערגאנגענהייט

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

מען אין דער פינסטער אלץ צונויפגענומען, בלויז פריסטארס שירעם איז געבליבען ערגעץ ליגען. ערשט אויף מארגען נאך דער אקציע האבען רוסישע זשאנדארען געפונען דעם שירם און האבען אין גאנצען געגענד געפיהרט א שטרענגע אויספארשונג וועגען דעם געפונענעם שירם.

דערווייל זענען צום בעשטימטען ארט אין וואלד זיך צונויפגעקומען אלע בעזונדערע גרופען. די בריטשקע איז געפאהרען פאראוים און די איבעריגע פוסגייער אין גרופקעס אפגערוקט. א היפשע שטיק וועג איז אוועק אהן שטערונגען. ערשט קומענדיג נעהנטער צו בעזדאני האט מען אנגעהויבען בלאנדזשען.

דא האט פילסודסקי געהייסען, אז בלויז איינער פון די באיאוועס זאל אויסזוכען דעם ריכטיגען וועג און די איבעריגע זאלען אפווארטען. דאס איז נויטיג געווען כדי מ'זאל זיך נישט צוווארפען איינציגווייז אין דער פינסטער און דערנאך זיך זוכען איינער דעם צווייטען.

צו דעם אפגערעדטען פונקט לעבען בעזדאני זענען די באיאוועס אנגעקומען מיט א האלבע שעה פריהער פארן אנקומען פון פאסט צוג. איצט האט מען אויסגעפאקט פון בריטשקע דאס געוועהר און אויפדיים מאטעריאלען און מ'האט עס פערטיילט צווישען די באיאוועס.

דא האט מען זיך געכאפט אז אין די דריי מיטגענומענע קארביד לאמפען פעהלט וואסער אהן וועלכע מ'קען די לאמפען נישט אנצינדען. פילסודסקי און ארצישעווסקי לויפען אוועק צו א דערבייאיגען ג־אבען, קריכען אריין ביז די קני אין וואסער, פיהלען אן די קארביד לאמפען מיט וואסער, און לויפען באלד צוריק צו דער בריטשקע.

די באיאוועס שטעלען זיך אוים אויף די בעשטימטע ערטער לויט פילסודסקים פלאן. מען זאגט אן נאכאמאל יעדען איינעם וואו ער דארף זיך שטעלען און וואס ער האט צו טון. דערנאך האט מען יעדע 2 מינוט אפגעשיקט די באיאוועס גרופקעסווייז צו די בעשטימטע ערטער.

די ערשטע גרופע פון 3 באיאוועס איז אוועק אויף דער באהן סטאציע, איינער פון זיי האט זיך געשטעלט אנעשפארטערהייט לעבען וואנט פון בנין אין א פאזע ווי ער וואלט געדרעמעלט, דער צווייטער באיאוועץ איז אוועק אויסזוכען דעם זשאנדארם פון דער באן סטאציע, דער דריטער האט זיך געשטעלט לעבען דער ארויסגאנגס טיר צום פעראן, און האט געשטעלט וואקעלדיגע טריט, כלומרשט ווי א שיכור

(פארטזעצונג קומט)

Lothar Mendes רעזשי Gaumont Britisch דאָס נײַעסטע מייסטערווערק פון
איז דער טיטעלראָל דער גרעסטער טראַגיק פון אייראָפּע
CONRAD VEIDT „יוד זיס"
היינט און פאלגענדע טעג!
א פילם וואס האט גערירט דאס געוויסן פון דער וועלט

קלאַנג-קינא-טעאטער
Czary
2 ציגעל-גאס 2.
היינט אנהויב 12 א זייגער.

Dr. med. **W. EYCHNER**
פרויען-קראַנקהייטן
צעגעלניאַנאַ 4. טעל. 134-72
נעמט אָן פון 2 ביז 3.30 נאָכמיטאָג
און פון 6.30 ביז 8.30 אָוונט
אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 10–12 בייטאָג.

ד"ר
ס. קאַנטאָר
ספעצ. פאַר הויט און ווענערישע
קראַנקהייטן (מענער-שוואַכע)
פיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אָן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אָוו.

פאַר גאָלד, בריליאַנטן
און **לאָמבאַרד-קוויטעס**
צאָהלט די העכסטע פרייזן
י. קאַפּעלויש,
לאָדז. פּלאַץ וואָלנאָשטשי 10
פר. ערשטער שטאָק. טעל. 226-51

ד"ר העללער
ספעצ. פאַר הויט און ווענערישע
קראַנקהייטן און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 10–12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזן

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
און וועיקצייג
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11-טער ליסטאָפּאַד 11-13

רעפאָרמאַציע-פּילען

מיט דער מאַרקע גײַסטלי-כער בעקאַנט פון יאָהר 1602 רעגולירען דעם מאָגען, שיצן פון רעוּמאַטיזם, לע-בער-ליידען, געגען דזשי-קיים, אָטעמען דאָס קוי-מען בלוט אין קאָפּ, שטילען די יסורים פון הע-מאָראָידען. רייניקן דאָס בלוט און ביי נמנגנגן צו אבסטרוקציע–גינסטיגען דורכרייניגונגס-מיטל.
צו געברויכן 1 אָדער 2 פּילען אַ נאַכט.
פרייז פון אַ שאַכטעל 1.35.
צו פערלאַנגען אין די אַפּטייקן און סקלאַדן מיט'ן גייסטליכען (Zakonnik)

Do moczenia bielizny: H E N K O, soda do prania i bielenia.

קרײַנע אַנאַנסען!
1 זלאָטי אַנאַנאַס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

פאַבריק פון וואָל און ביינוועל אויסאַרבייטונגען מיט אַן אייגענעם קונדשאַפט זוכט אַ שותּף מיט קאַפּיטאַל פון 15—20 טויזענד זלאָטעס. אָפערטן אין רעדאַקציע אונטער „נ. ג." 974

יעדעס קוואַנטום ציגעל ביליג, גוט און זאָפאָרט צו ליפערן. טעל. 235 57

עס איז דאָ צו פערקויפן אַ שענק, בעטען און טיש מיט שטיהל, אַלעס אין גוטן צושטאַנד. פּאָלודניאָווא 38 ה. 17

אַ זילבערנע ציגאַרען-טאַש אין אַנדענקונג איז דעם 31 מאַי פערלוירען געוואָרען. אָפּציגעבענען געגען בעלוינונג ערפאַהרען פּושקינאַ 30 ביים פּאַרטיער

איך האָב פערלוירען אַן אָפּרעכנונגס ביכעל פון סוחר בערזער נאָוואָמיעסקע נומער 7. דאָס ביכעל האָט פאַר קיינעם קיין ווערט. איך בעט אָפּציגעבענגען זוואָ סאָלאַ 12 צו ד. גאָלדבערג. 976

אַ יודישע שרייב-מאַשין „רעמינג-טאָן" אין בעסטען צושטאַנד צו פערקויפן. ערפאַהרען ביי זשיכלינסקי, דאַווי באָרשיקוב 3 פון 1–3.

Ostrzeżenie. Niniejszem podaję do wiadomości, iż Jakób Wajshof i Jakób Hamer z dniem 15 kwietnia r. b. wystąpili dobrowolnie ze spółki kawiarni „Casino" Moniuszki 3 Obecnie firma powyższa należy wyłącznie do mnie. Z poważaniem
7811 A. Rubinsztein

Zawód dla wyjeżdżających do Palestyny. Radjotechnika, elektrotechnika praktycznie i teoretycznie. 5 miesięcy kurs. Telefon 201-36 7976

ס'ווערט געזוכט אַ סופר צו שרייבן אַ ספר תורה. צו מעלדען זיך היינט פון 4–5 נאָכמ. לעגיאָנוב (זשעלאַזנאַ) 57, אין דער שוהל „אהל אברהם".

אַ פּראַלניע אין צענטרום שטאָדט וואָס פּראָספּערירט גוט, צוליב קראַנקהייט צו פערקויפן. אָפערטן אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „פּראַלניע"

איינקויף און פערקויף פון פּאַפּירענע זעק. געשעפט אַלטער-מאַרק 2 ו. 6 ש. וויגאָדני. 7915

פענסיאָנאַט „אָפּיעקאַ" אין ווישניאָוואַ גורא פאַר קינדער און שול-יוגענד. אין יאַניצקי'ס ווילע.

ראַקאַלען

צו פערמיטען איין צימער און קיך ערשטען שטאָק, וואָלטשאַנסקאַ 144. ערפאַהרען ביים וועכטער.

צו פערדינגען 2 מאַנגלען, פּיעטרי-קאָווער 17 ראָזענבלאַט.

אָפּצוגעבען אַ מעבלירט צימער צו שלאָפען פאַר 2 יונגעלייט עווענטועל פאַר אַ יונג פּאָרפּאָלק, מיט אַלע בעקוועמליכ-קייטען, זשעלאַזנאַ 9 זילבערבערג. 7984

Oddam 2 pokoje z niekrępującem wejściem, jeden umeblowany w cenie 20 zł. misięcznie dwum panom i pokój dla małżeństwa lub pracowni. Zgłosić się Brzezińska 13 m. 46.

אַ קאָלאָניאַל-געוועלב, וואָס פּראָס-פּערירט גוט, צו פערקויפן. צו ערפאַה-רען ליפּאָווע 55.

ס'ווערט געזוכט אַ לאָקאַל פון 3–4 צימער און קיך נישט העכער ווי צווייטער שטאָק אין געגענד פון פּלאַץ קאָש-טשעלני, בזשעזשינער ביז פּראַנצישקאַ-נער אָדער נאָוואָמיעסקאַ – זגערזשער. מעלדען אין דער לעטשניצע בזשעזשי-נער 11, טעל. 137-63.

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערען געזוכט שניידער-אַרבייטע-רינס ביי צימערמאַן, שרודמיעסקאַ 28. 7985

אַ לערן-מיידעל ווערט געזוכט צו לערנען נייהען און שטיקען גוטע וועש, זאַכאָדניאַ 68, וו. 28 רעכטע אָפיצינע.

Potrzebny Ondulator (ka) i Manikurzystka od zaraz. Posada stała. Wiadomość Drewnowska 2 Moszenberg. 7903

אַ מיידעל צו אַ קריטע מאַשין און צו אַ געוועהנליכע מאַשין און אַ האַנד-נייהערין ווערען געזוכט. פּיעטריק. 115, וואָהנונג 7. 7990

פערשידענעס

אַ נײַ געמויערט הויז מיט אַ גאָר-טען צו פערקויפען אויף גינסטיגע בעדינ-גונגען. צו ערפאַהרען בזשעזשינער 96 ביים ווירט. 1181

ווענעראַלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
ספעציעל פאַר ווענערישע קראַנקע און מענער-שוואַכע.
עמפּפאַנגס-שטונדען פון 12–2
לעטשניצע זגערזשער 17.

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספעציאַליסטן
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-78
מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע
און הויט-קראַנקהייטן
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצן מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
א בעראַטונג 3 זל.

רענטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטן
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאַבינעט
וועגעראַלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר טריפער, סיפיליס
און הויט-קראַנקהייטן, בעהאַנדלונג
פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראַגט. 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטן
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונט.

א לאָטעריע-לאָס
שטאַרקט און שאַפט דאס גלויבן אין א בעסערן מאָרגן
u KAFTALA
לאָדז, פּיעטריקאָווער 54
וואו עס פאַלען שטענדיג גרויסע געווינסטן, וואו ס'זענען לעצטענס געפאַלען:
צו צוויי מאָל
1.000.000 זל.
אויף נומער 72,450 i 61,415 צו פיר מאָל
100.000 זל.
אויף נומער 133,710 i 112,612, 107,462, 85,899
ווי אויך אַ רייהע געווינסטן צו
50,000 זל., 20,000 זל., 10,000 זל. א. ז. וו.
מיר צאָהלען אויס יאָהר-יעהרליך אונזערע שפּילער
מיליאָנען זלאָטעס.
בעשטעלט אַלזא ווי אַמשנעלסטען אַ לאָס צו דער 1-טער קלאַס 33-טער לאָטעריע
די ציהונג הויבט זיך שוין אָן דעם 19-טען יוני.
בריפליכע בעשטעלונגען ווערען ערלעדיגט תּיכּף פער פּאָסט.
קאָנטאָ P. K. O. נומער 304.761.

פון 3-טען ביז'ן 10-טען יוני טעגליך פון 3–7 וועט פאָרקומען
אַר־יציטאַציע פון מעבעל, דיוואַנעס, בילדער, קרישטאַלען, פוטערס א. אַ.
נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט
קאָנצעסיאָנירטער קאָמיסיאָנס און ליציטאַציע-זאַל, פּיעטריקאָווער 150, טעל. 101-75

סאַנאַטאָריום
אין בעלמי
פאַר דערוואַקסענע און קינדער
איז ווידער געעפענט!
שטענדיגע ערצטליכע בעהאַנדלונג. פאַר-ציגליכע ריטועל-דיעטעטישע קיך און אַלע בעקוועמליכקייטן. מעסיגע פרייזן!
צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט און אין לאָדז טעלעפ. 122-60 און 127-81.
לונג ען-ליידענדע ווערען נישט אָנגענומען.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אַסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז
(ספּעצ. פאַר פרויען-קראַנקהייטן און שוואַנגערשאַפט).
דיאַטערמיע, עלעקטראָקאָאַגולאַציע.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—6 נאָכמ.

אַנאָנסען-פרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
פאַר'ן טעקסט–18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט–24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען
אין טעקסט–40
נאָכ'ן טעקסט–12
מינימום דער שטאָדט 50 פּראָצ. מיטיגער, אויסלענדער 100 פּראָצ.

נעקראָלאָגן–20 גר. אַ מ/מ
(אין דער זייט שפּאַלטען)
קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע
וואָרט – 10 גר.
פערלאָבונגען – 10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנעמענטס-פרייז:
אין לאָדז – אַ מאָנאַט
מיט צושטעלען אַ היים.
פּראָווינץ – 5 זל. א חודש
אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע–1 דאָל.

פּאַלעסטינע, רומעניע, פראַנקרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי, אייראָפּעישע לענדער...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman